

Національна академія наук України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського

ББК 91.9:85
УДК 016:745 (477)
Ч-34

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

Протокол № 9 від 9 липня 2013 року

Зоя Чегусова : біобібліографічний покажчик / голов. ред. Г. Скрипник ; уклад. : О. Роєнко, Т. Кравченко ; ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. – К., 2013. – 160 с. : іл.

Біобібліографічний покажчик «Зоя Чегусова» є підсумком 35-річної дослідницької праці наукового співробітника відділу декоративного мистецтва ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, президента української секції Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА. У покажчику висвітлено основні віхи життя і професійної діяльності мистецтвознавця, подано численні розвідки в галузі декоративного мистецтва України другої половини ХХ століття, зокрема таких його видів, як професійна художня кераміка, скло, текстиль. У покажчику зібрано окремі видання: монографії, альбоми, посібники, а також публікації в енциклопедіях, наукових збірниках і альманахах, журнальні й газетні статті, рецензії Зої Чегусової, література про неї, відгуки колег на її наукову і творчу роботу. В окремому розділі розкриваються ініціативи Зої Чегусової як куратора й організатора великомасштабних арт-проектів декоративного й образотворчого мистецтва в Україні та за її межами, а також названо перелік каталогів, пов'язаних з їх проведенням.

Біобібліографічний покажчик може слугувати науковцям, викладачам, студентам як джерело для вивчення українського декоративного мистецтва другої половини ХХ століття.

Головний редактор – академік НАН України Ганна Скрипник
Науковий редактор – кандидат мистецтвознавства Оксана Шевчук
Укладачі, бібліографічне редагування – Ольга Роєнко, Тетяна Кравченко
Редактор – Тамара Придатко
Відповідальний за випуск – Валентин Чумак
Комп'ютерний дизайн, макет, верстка – Ірина Інова, Наталія Єгоршина

На обкладинці і авантитулі книжки вміщено репродукції фрагментів творів відомих українських майстрів художнього скла, текстилю, кераміки Андрія Бокотєя, Наталії Борисенко, Лідії Борисенко, Наталії Гронської, Володимира Хижинського.

СЛОВО КОЛЕГ ПРО ЗОЮ ЧЕГУСОВУ

Багатогранність таланту дослідника

Тетяна Кара-Васильєва,

*завідувач відділу декоративного мистецтва
ІМФЕ НАН України, доктор мистецтвознавства,
член-кореспондент Національної академії мистецтв України,
лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка*

У кожний період історії, навіть такий непевний і складний, як нинішній, коли руйнуються усталені моральні принципи, з дитинства прищеплені в родинному оточенні поняття добра, чесності, порядності, існують люди, які є уособленням позитивних людських чеснот. Сьогодні таким абсолютним моральним стрижнем у нашому мистецтвознавчому середовищі є Зоя Чегусова. Вона незмінно залишається совістю нашого сьогодення, без жодного двозначного вчинку. Впродовж своєї творчої діяльності, публічного служіння мистецтвознавству вона є вірною незмінним принципам високої моралі, порядності, світла людської Істини, у пошуках якої вона творить свій власний світ краси й утвердження високих ідеалів мистецтва.

Існує аксіома, що все починається з дитинства, коли батьками закладаються основи нашого світогляду, нашої особистості. Але важливо усвідомити, зберегти і не розпорошити те цінне, що було набуто з народження. Це і зробила Зоя Анатоліївна. Їй пощастило народитися в інтелігентній київській родині з давніми традиціями і глибоким корінням. Її мати – Смоленська Зінаїда Володимирівна – була принциповою людиною, яка в професії юриста дотримувалася чесності й правди. Батько Позмогов Анатолій Іванович у науковій кар'єрі досяг найвищих вершин – доктор наук, професор, заслужений діяч науки України, він стояв біля витоків формування школи української радіології і онкології, був засновником і незмінним директором Київського науково-дослідного рентгено-радіології та онкології інституту (КНДРПОІ, нині Національний інститут раку). Окрім його високих наукових досяг-

нень головним є те, що він і досі залишається у вдячній пам'яті учнів і колег совістю української медицини, камертоном порядності й абсолютного безкомпромісного служіння науці.

Свою наполегливість у відстоюванні власних переконань і поглядів Зоя Чегусова виявила вже тоді, коли школяркою, попри родинну традицію, своїм фахом обрала мистецтвознавство, блискуче закінчивши Київський державний художній інститут. Життєва доля ніби пригорнула до свого крила молоду цілеспрямовану студентку і розпорядилася так, щоб вона обрала улюблений фах. Їй, як і всім студентам, що вчилися в той час, дуже поталанило, оскільки вони у захваті слухали лекції видатних учених – Людмили Міляєвої, Ганни Заварової, Юрія Асєєва, Платона Білецького, Олександра Тищенка, Леоніда Владича, Олени Говді, Діни Колесникової та інших викладачів, які розкривали перед нами світ прекрасного. Власне, це були не просто лекції, це було духовне спілкування, яке вчило розуміти мистецтво, осягати категорії добра, порядності, вміння дошукуватись істини. Думаю, що це також є одним із складників того, як віддано Зоя Чегусова присвятила себе служінню науці, схиливши голову перед вівтарем мистецтва.

Сьогодні Зоя Чегусова – увінчаний високими званнями і нагородами провідний мистецтвознавець, арт-критик, блискучі статті якої систематично з'являються на сторінках вітчизняної і зарубіжної періодики, у найвідоміших часописах як мистецтвознавчого, так і культурологічного спрямування. В її доробку 370 різноманітних за характером викладу статей, есе, нарисів, історико-теоретичних розробок, у яких на високому фаховому рівні подано аналіз актуальних художніх явищ, яскравих мистецьких подій, непересічних творчих особистостей.

Значне місце в доробку Зої Анатоліївни займають її літературно-мистецькі портрети художників, що окреслюють небайдужу життєву і громадянську позицію митців, творчість яких здобула резонансного звучання в широкому культурному середовищі України. Це особливий літературно-мистецтвознавчий жанр. У Зої Анатоліївни нариси є своєрідними шедеврами, вишуканими мініатюрами, вони сповнені співпереживання, щирості в ставленні до митця, глибокого проникнення у психологію його творчості, написані яскраво і пристрасно, з глибокою повагою до кожної особистості. Це наочне свідчення естетичної тонкості й озброєності арт-критика Зої Чегусової. У цілому – це галерея портретів митців, чії твори становлять живу історію сучасного декоративного й образотворчого мистецтва. Такий уважний і фаховий аналіз процесів, які відбуваються в сучасному мистецтві України, дав можливість З. Чегусовій визначити свою чітку авторську позицію, свій погляд на стан розвитку сучасного професійного декоративного мистецтва, що знайшло своє втілення в книзі-альбомі «Декоративне мистецтво України кінця ХХ

століття. 200 імен» (К., 2002). Це новаторське видання з точки зору принципово нових поглядів науковця на сучасні процеси, а також його концептуальної позиції у визначенні ролі професійного художника, його творчих спрямувань і художньо-образних підходів у формуванні шляхів розвитку української культури. Тож цілком обґрунтовано ця широко ілюстрована, розкішно видана книга-альбом була удостоєна у 2006 році Національної премії України імені Тараса Шевченка. Це була не лише висока оцінка мистецтвознавчого доробку Зої Анатоліївни, а й утвердження високого рівня і значущості всього професійного декоративного мистецтва і його нинішніх творців.

Глибока обізнаність з тенденціями розвитку сучасного професійного мистецтва дозволяють Зої Чегусовій успішно працювати над п'ятим томом «Історії декоративного мистецтва України», який готується до друку в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. У ній вперше в мистецтвознавчій практиці чітко прослідковується історія розвитку професійного декоративного мистецтва ХХ століття, його відмінність від народного за суттю естетичного сприйняття й образного відтворення.

Наукові зацікавлення Зої Чегусової – це насамперед проблеми теорії та функціонування сучасного декоративного мистецтва. Вона є автором і співавтором 14 фундаментальних монографій, зокрема «Мистецтво України ХХ ст.» (1998), «Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках “великого стилю”» (2005), «Скло України» (2007), «Людмила Жоголь. Чарівниця художнього текстилю» (2008), «З верховини півстоліття. Національній премії України імені Тараса Шевченка – 50» (2013) та ін.

Особливе місце у творчій діяльності Зої Чегусової належить організації всеукраїнських та міжнародних арт-проектів. Завжди ці широкомасштабні виставки, які мають широкий розголос у пресі, відбуваються в найпрестижніших залах України, а також з великим успіхом експонуються в Парижі, Нью-Йорку, розкриваючи перед глядачами високий рівень сучасного вітчизняного декоративного мистецтва. Велика роль Зої Чегусової в організації та систематичному проведенні всеукраїнських трієнале художнього текстилю, в яких вона незмінно виступає куратором. Ці мистецькі акції є об'єднуювальним фактором для творчої співдружності українських художників текстилю, утвердженні їх новаторських позицій, творчих пошуків, які розвиваються в контексті світових тенденцій, розкривають «нове звучання українського арт-текстилю в художньому просторі», а митців сповнюють впевненості в обраному шляху, дають надію на майбутнє.

Зоя Чегусова належить до унікальних людей, осяяних внутрішнім світлом. Ця сонячність, щирість поєднуються з такою рідкісною рисою, як уміння слухати співрозмовника, вчасно сказати потрібне добре слово, підтримати порадою, завжди прийти на допомогу. Ця риса

є природною і характерною для всієї родини і подружжя Чегусових. Чоловіка Зої Анатоліївни – «лікаря від бога» Чегусова Володимира Володимировича, який 20 років очолював міську клінічну лікарню, де безвідмовно знаходили допомогу, підтримку і пораду всі, хто цього потребував, за щирість і доброту жартома охрестили «головним лікарем Співки художників». У суголосі любові та дружньої підтримки подружжя Чегусових у своїй життєвій позиції дотримується щирості й милосердя.

Нині Зоя Анатоліївна перебуває у розквіті творчих сил і як авторитетний науковець, дослідник сучасного декоративного мистецтва, і як чарівна, приваблива жінка.

Вітаючи Зою Анатоліївну з ювілеєм, від усіх співробітників відділу декоративного мистецтва ІМФЕ НАН України, в якому вона працює, бажаю міцного здоров'я, життєвого оптимізму, благополуччя, душевного спокою, ясних і високих почуттів, великих творчих здобутків, невтомності у творенні добра на благо українського мистецтва. Миру, любові та злагоди на весь довгий і щасливий вік!

Творчий універсалізм Зої Чегусової

Андрій БОКОТЕЙ,

*ректор Львівської національної академії мистецтв,
професор, народний художник України,
академік Національної академії мистецтв України,
лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка*

Роман ЯЦІВ,

*проректор з наукової роботи
Львівської національної академії мистецтв,
професор, кандидат мистецтвознавства*

Активна позиція в сучасному культуротворчому процесі та глибина фахових запитів до змісту мистецьких практик здружила Зою Чегусову з багатьма львівськими митцями, які вже не уявляють свого професійного зросту без її порад і підтримки. Не лише художники, а й науковці та педагоги визнають її одним з лідерів руху за вищі смисли

й мотивації мистецтва. Погляди на актуальні питання творчості Зоя Чегусова виробила сукупними зусиллями пізнання історичних явищ культури, розвиненими в її численні організаційні ініціативи, наукові студії, виставкові проекти.

Простір творчої самореалізації Зої Чегусової не обмежується ні ситуативними обставинами, ні вибірковими локалізаціями художнього життя. Як аналітик вона відстежує і загальні тенденції в розвитку пластичних мистецтв, і конкретні шляхи трансформацій формально-образного мислення художників через міжкультурні та позачасові діалоги. Як організатор – постійно дбає про широту репрезентації контексту творчого пошуку, настановляючи митців на таку парадигму, при якій зникають будь-які штучні поділи чи обмеження.

Можливо, саме тому Зої Чегусовій вдалося відкрити для себе «львівський феномен» мистецтва. Мало хто з мистецтвознавців міг так глибоко осягнути джерела й роль етнонаціональної традиції нарощення сили львівської професійної кераміки, художнього скла й текстилю. Про це свідчать її статті про творчість Людмили Жоголь, Марії та Івана Литовченків, Ірини Левитської, Наталії Борисенко, Лідії Борисенко, Галини Забашти, Марти Базак, Наталки Дяченко-Забашти, Лесі Майданець-Саєнко та інших митців, які після завершення навчання у Львівському інституті прикладного та декоративного мистецтва (сьогодні – Львівська національна академія мистецтв) розкрили свої унікальні професійні можливості в столиці України, а також про Андрія Бокотея, Василя Боднарчука, Романа Дмитрика, Марту Суханю, когорту текстильниць, які сьогодні продовжують визначати рівень та самобутність українського декоративно-прикладного мистецтва у Львові.

Завдячуючи творчо-інтелектуальному універсалізму Зої Чегусової, стверженому в цілому ряді масштабних мистецьких проектів, за останнє десятиліття в Україні помітно зростає авторитет фаху арт-критика, куратора і менеджера мистецтва. У новій соціокультурній реальності, коли мистецький процес нерідко «атакується» різними нефаховими, а інколи й зумисно провокативними втручаннями, з якими усуваються естетичні критерії класичного розуміння культури, Зоя Чегусова залишається на сторожі духовно-ціннісних координат мистецтва, і з цих позицій осмислює творчий «продукт» та кваліфікує рівень мистецького явища. У великому доробку дослідниці та організатора мистецького життя домінує життєствердний імператив, через який Зоя Чегусова – визначна творча індивідуальність сучасності – продовжує розбудовувати свою мережу комунікації з усіма середовищами, що дарують їй життєву снагу і всесильну професійну посвяту.

Професіональна бездоганність і душевна щедрість

Людмила Міляєва,

*доктор мистецтвознавства, професор,
академік Національної академії мистецтв України*

Зоя Анатоліївна Чегусова, уроджена Позмогова. Не можу не згадати її дівоче прізвище, оскільки одразу в пам'яті воскресають образи її батька Анатолія Івановича і мами Зінаїди Володимирівни.

Сім'я медиків, у якій всіх постулатів клятви Гіппократа додержувалися з особливою душевною і, не можна не відзначити, професіональною бездоганністю, де завжди були готові допомогти, урятувати, проконсультувати кожного, хто звертався по допомогу. Душевна щедрість не знала меж. І це дуже важливо знати, щоб зрозуміти високу вимогливість до себе, до своїх моральних переконань і професіоналізму самої Зої.

Знаменно, що вже в передостанньому класі школи вона обрала собі професію. Пам'ятаю дещо розгублених маму (у медиків діти зазвичай ідуть маршрутом батьків) і дівчинку, коли вони прийшли до нас, щоб з'ясувати, що, власне, являє собою наш факультет і які вимоги до абітурієнтів. Мені здається, що вони не запитали, як зазвичай питають батьки, які не належать до нашої професії, що робитиме дочка після навчання і чим зароблятиме собі на прожиття.

Передані рідними риси – чесність, порядність – були привнесені і в професію, в якій рано визначилися професійні пріоритети. Серед інших зацікавлень Зою найбільше приваблювало декоративно-прикладне мистецтво. При цьому воно в її уяві завжди йшло в ногу з народним мистецтвом, що, однак, не означало вузького розуміння національної своєрідності. Сучасність в її інтересах завжди переважувала, і в цьому – її характерна риса професіонала. Вона завжди поряд з майстром, який нічого від неї не приховував і щедро показував свою «кухню», творчий процес – від зародження задуму до його втілення. У Зої він завжди відчував співучасника.

Цікаво, що інтереси Чегусової ніколи не обмежувались одним видом прикладного мистецтва. Її увагу привертали всі види, творчість окремих майстрів, тенденції тих чи інших напрямів в українському декоративному мистецтві.

Постійні контакти з авторами, які завжди довірливо готові відкрити Зої свої майстерні, не тільки збагачували її осягненням особистості художника, але й відкривали перед нею всі секрети своїх технік, що було особливо важливим при дослідженні такої багатоманітної галузі мистецтва.

Безумовним тріумфом Зої Чегусової була організація грандіозної виставки декоративного мистецтва в Українському домі. Важко уявити, які були задіяні для цього організаторські здібності та професійні знання. При цьому виявилася довіра до неї майстрів. Адже довелося зібрати велику кількість найрізноманітніших експонатів, починаючи з гобеленів і тканин і завершуючи фарфором і склом. В абсурдному і недоладному інтер'єрі Українського дому Зоя, куратор цієї великомасштабної виставки, примудрилася створити захоплюючу експозицію. Вона зуміла обіграти всі абсолютно не призначені для експонування площини, прорізи, навіть сходи. Кожного автора було висвітлено і представлено у найвигіднішому ракурсі.

Грандіозний, серйозний альбом-каталог виставки ввібрав усю ерудицію автора і цілком заслужено був удостоєний Шевченківської премії.

Зоя – темпераментний дослідник і поряд з цим турботлива дружина, мати, невтомна бабуся. З кожним роком її талант розкривається новими гранями, гадаю, що вона ще не раз здивує нас своїми звершеннями.

Берегиня великої майстерності

Ольга Петрова,

*художник, кандидат мистецтвознавства,
доктор філософських наук, професор*

Господь кожному визначає його місце, хист і призначення. Художникам – малювати, писати, ліпити, різьбити, ткати; мистецтвознавцям (на те вони – знавці) – знати про художника все та побачити кожну окрему особистість як частку великого хору на ім'я «мистецтво доби».

Зоя Анатоліївна Чегусова – знавець мистецтва, передусім станково-декоративного. Вона володіє рідкісним даром розрізнену інформацію про керамістів, майстрів гобелена, скла та ін. об'єднати, синтезувати й перетворити на портрет тієї сфери творчості, яку людство сформувало для краси життя.

Космологічно-синтезувальний дар Зої Чегусової втілено у виданні «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен», у новітній «Історії українського мистецтва», так само як і в «Енциклопедії сучасної України», в інших поважних виданнях

(у співавторстві), а також у монографічних вступних статтях до каталогів (альбомів) окремих художників. Не обійшла вона увагою і викладацьку діяльність.

У сучасному художньому процесі Зоя Чегусова – знакова постать. Цю беззаперечну репутацію здобуто щоденною багаторічною працею з 1975 року до сьогодні. Вражаючою є мистецтвознавча поліаспектність фахівця: автор, знаний як академічний, допитливий науковець у фундаментальних працях, поряд з тим З. Чегусова позиціонує себе як арт-критик в експресивно-артистичних текстах. Маленькими шедеврами критика є інтерв'ю з митцями. Авторське перо надає їм аромату неповторності, насиченого емоціями. Пронизливо-сповідальними є тексти про родину Саші Прахової та про її творчість, про талант Марфи Тимченко, про чуттєвий колоризм Петра Лебединця та багато інших. Ці тексти – свідчення потужного романтично-есеїстичного таланту Зої Анатоліївни.

Щодо поінформованості З. Чегусової про майстрів декоративно-ужиткового та станково-декоративного відгалужень у сучасному мистецтві України, то не існує майстерні чи творчого осередку, де б особисто не побувала дослідниця. Усе побачити, кожний твір потримати в руках, в інтерв'ю з художником пережити долю автора та історію створення шедеву від початкового ескізу до появи роботи в експозиції, – на такому глибоко проникливому входженні у творчий процес майстрів декоративного та станкового мистецтва ґрунтуються тексти Зої Чегусової. Таке мистецтвознавство – не компліментарне, воно – пристрасть, утілена точним та переконливим словом.

Вона – бажаний гість у кожній майстерні. Зустрічі з нею прагнуть усі митці, бо впевнені: їхній успіх багато в чому залежить від репрезентації у слові Зої Анатоліївни. Нічого не потребуючи для себе, вона, як окрилена Ніка, несе художнику вінок слави.

Мистецтвознавець, якщо він робоча людина та альтруїст, який дбає не про власну кар'єру, а про явлення світу нових імен у мистецтві, надто часто залишається за лаштунками свят. Доля подбала про достойне визнання здобутків і чеснот Зої Чегусової, яка докладає неабияких зусиль для збереження та порятунку різних видів декоративного мистецтва. Поціновано її як куратора потужних трієнале художнього текстилю (2004, 2007, 2010, 2013 рр.), як члена редколегій фахових часописів, куратора міжнародних і всеукраїнських проєктів: «Квіти України» (Париж – Нью-Йорк, 2007), «В пошуках істини» (Нью-Йорк, 2009), Всеукраїнської виставки майстрів декоративно-прикладного мистецтва до 100-річчя Марії Примаченко (НСХУ, Київ, 2010) та ще багатьох удома та за кордоном.

У 2006 р. праця мистецтвознавця – монографія «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» (950 іл.) – була високо поцінована та відзначена Комітетом з присудження найвищої

національної нагороди. Зоя Чегусова стала лауреатом Національної премії імені Тараса Шевченка, а в 2007 р. здобула почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України». Є цілком передбачуваним та логічним обрання її на посаду президента української секції Міжнародної асоціації арт-критиків під егідою ЮНЕСКО (АІСА).

Масштабний доробок З. Чегусової як провідного мистецтвознавця України можна порівняти з багаторічною працею науково-дослідної установи. Але все це продумано, виплекано та здійснено однією людиною. Творче подвижництво – виснажлива та водночас прекрасна властивість Зої Чегусової. Вона живе за принципом великих безсрібників: «Що віддав, те твоє» (Шота Руставелі).

Зоя Анатоліївна Чегусова

«Не по принужденню, а по любови»

А. Чехов

Людмила Жоголь,

завідувач кафедри художнього текстилю та моделювання костюма КДПМД ім. Бойчука, народний художник України, академік Української академії архітектури, кандидат мистецтвознавства

Це прізвище та ім'я яскравого мистецтвознавця відоме не тільки митцям, мистецтвознавцям та широкому колу українців, а й росіянам, французам, американцям, норвежцям. Зою Чегусову знають як високого професіонала в мистецтвознавстві, блискучого організатора великомасштабних проєктів у галузі мистецтва, як громадського діяча, чуйну людину і красиву інтелігентну жінку. Ці риси заклали її батьки – Анатолій Іванович Позмогов, відомий науковець, доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки України, і мати – Зінаїда Володимирівна Смоленська, юрист за фахом. У сім'ї науковців, знавців літератури, музики, театру, формувалася вразлива душа.

У 1973 році мені довелося познайомитися з директором Київсько-го науково-дослідного інституту рентгено-радіології і онкології – Анатолієм Івановичем Позмоговим, з яким невдовзі в мене склалися

приятні стосунки. Якось він розповів мені про свою родину. В сім'ї – дві доньки: старша пішла шляхом батька – стала лікарем, молодша захопилася образотворчим мистецтвом. Я тоді сказала Анатолію Івановичу: «Не стримуйте її, якщо вона полюбила і вибрала цей шлях у своєму житті, то досягне вершин». Так воно і сталося. Після закінчення в 1975 році Київського художнього інституту чарівна привітна дівчинка з доброю усмішкою прийшла до очолюваного мною відділу монументально-декоративного мистецтва й обладнання інтер'єрів Київського зонального науково-дослідного інституту експериментального проектування (КиївЗНДІЕП).

З перших днів роботи в інституті молодий мистецтвознавець Зоя Анатоліївна (ми її називали Зоєчка) висвітлювала в пресі успіхи працівників нашого відділу, який у ті роки брав участь у художньому рішенні фасадів та інтер'єрів громадських споруд – готелів, санаторіїв, бібліотек, дитячих закладів, лікарень, надаючи їм індивідуального естетичного вигляду.

У пресі все частіше з'являлися публікації Зої Чегусової, в яких вона ретельно аналізувала творчі здобутки та прорахунки наших митців. Її статті були емоційними, щирими, свідчили про високу професійність. Пізніше вона пройшла за конкурсом в аспірантуру, але її більше вабила практика.

Зоя Анатоліївна з самого початку своєї науково-творчої діяльності виявляла й аналізувала яскраві зразки монументального і декоративного мистецтва в сучасній архітектурі. Її розвідки «Сучасний український вітраж» та «Формування середовища в шкільних та позашкільних закладах засобами монументально-декоративного мистецтва», що були опубліковані в часописі «Образотворче мистецтво» (1978, № 4, № 5), засвідчили появу талановитого мистецтвознавця. Відтоді постійно виходять її статті не лише в «Образотворчому мистецтві», з яким вона плідно співпрацює і сьогодні, а й у журналах «Україна», «Творчество», «Декоративное искусство СССР», «Студії мистецтвознавчі», «Fine Art», «Українське мистецтво», «Президент», «А.С.С.» та ін.

Кожна з її ранніх публікацій – «Із полум'я та блакиті», «З дитинства і за дитинства», «Розписи для дітей», «Монументалисты – городу», «Республіканская библиотека для детей в Киеве» – розкривала особливу індивідуальність митця і, разом з тим, відповідальність автора як мистецтвознавця. Її статті, яскраві й виразні своєю образно-художньою мовою, переконливо демонстрували позитивні приклади синтезу мистецтва й архітектури.

Аналізуючи роботи Зої Анатоліївни, відчуваєш, яким напруженим було і є її творче життя, де головним і незмінним залишається постійне бажання висвітлювати творчість майстрів професійного декоративного й образотворчого мистецтва у таких видах, як художнє скло, кераміка, текстиль, метал, живопис, графіка, скульптура. Особливою

точністю характеристик відрізняються її статті-портрети художників В. Саніної, О. Бородая, М. Тимченко, А. Бокотея, родини Литовченків, Л. Богинського, Н. Ісупової, В. Ісупова, О. Потієвської, В. Потієвського та багатьох інших. Їх перерахувати тут не просто, адже лише для багатотомного видання «Енциклопедії сучасної України» вона написала 63 статті.

Зоя Анатоліївна у творчості кожного художника віднаходить і розкриває особливості мистецької особистості, неповторність образно-пластичного мислення автора. Так і нині вона публікує портрети тих митців, які творять з любов'ю. Її оцінкам віриши!

Проте найяскравіша мистецтвознавча робота Зої Чегусової – це її книга-альбом «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» (2002). Хоча 1984 р. видавництво «Советский художник» (Москва) видало альбом «Декоративное искусство УССР» (автори Жоголь Л., Велигоцька Н.), який презентував творчість провідних художників декоративно-прикладного мистецтва України того часу, у 1980–1990-х роках ця галузь набирає все більшої мистецької сили, все активніше доводять художники своїми творами унікальність засобів виразності цього різновиду образотворчості. Середнє й молоде покоління українських митців піднімало на світовий рівень авторитет декоративного мистецтва своєю участю в міжнародних бієнале і трієнале художньої кераміки, гутного скла, текстилю, ювелірного мистецтва. Але все це не знаходило гідного висвітлення в пресі, належного аналізу й узагальнення.

Багаторічна копітка праця Зої Анатоліївни дала блискучий результат – фаховий аналіз декоративного мистецтва України кінця ХХ століття на прикладі творчості 200 митців. Цей альбом було презентовано в Україні, Росії, Франції, США.

З 2002 р. Зоя Анатоліївна працює в ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. У цей період вона бере участь у виданні фундаментальних монографій, деякі праці виходять у співавторстві. Я не буду їх тут перераховувати, бо вони представлені в цьому виданні. Хочу лише наголосити, що в кожній з цих праць виявився професіональний підхід науковця до аналізу того чи іншого явища в сучасному мистецтві.

Зоя Анатоліївна – організатор численних чудових виставок декоративно-прикладного мистецтва, вона є куратором виставок не тільки в Києві, але й кордоном, зокрема в Парижі, в штаб-квартирі ЮНЕСКО з нагоди 50-річного ювілею членства України в цій міжнародній організації (2004), де арт-проект визнано кращим у ЮНЕСКО за останні 30 років. Держава високо оцінила фундаментальну працю Зої Анатоліївни, присудивши їй Національну премію України імені Тараса Шевченка (2006). Це найвища нагорода! Також як куратор Зоя Анатоліївна організовує спільно з Посольством України у Франції і Постійним представництвом при ООН у США міжнародні виставки

«Квіти України-I» (гобелени Л. Жоголь, акварелі М. Гроха) у Парижі і «Квіти України-II» (твори М. Гроха, Н.Саєнко, Л. Майданець-Саєнко) в Нью-Йорку (2007), виставку «В пошуках істини» (живопис П. Лебединця, Ю. Нагулка) в Нью-Йорку (2009) в рамках VII щорічного фестивалю мистецтв «Наша спадщина» в Нью-Йорку.

Чегусова є куратором резонансних всеукраїнських трієнале художнього текстилю, цікаві її арт-проекти «Пісні про кохання» (2006), «Янголе мій, охоронцю мій» (2011–2012), «Новітній арт-текстиль України» до Євро-2012, успішні кураторські персональні виставки художників М. Тимченко (2000), Л. Жоголь (2005), Н. Бондаренко (2012) та інших талановитих українських митців.

У 2011 р. вона гідно представляла українську делегацію на художньому пленері «Коктебель-2011» у межах Міжнародного науково-творчого симпозіуму «Волошинський вересень», присвяченого видатному поетові, визначному майстру акварелі Максиміліану Волошину, що проходив у Домі-музеї М. Волошина.

Зоя Анатоліївна з радістю вітає таланти, відкриваючи нові імена і розкриваючи найцінніші грані творчості старшого покоління. Художники, які постійно перебувають у творчій орбіті Зої Анатоліївни, щиро раділи, коли її напружену роботу було визнано на державному рівні: 2007 року її справедливо нагороджено почесним званням «Заслужений діяч мистецтв України».

Вона в постійному творчому русі, проте є ще одна яскрава стежка в її житті – громадська робота. Від 2001 р. З. Чегусова – член Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА під егідою ЮНЕСКО, від того ж часу – вчений секретар, а 2005 р. обрана президентом української секції АІСА, очолює її і нині.

На завершення не можу оминати її жіночу красу, вміння тримати спокій і любов великої родини з її добрим чоловіком Володимиром Володимировичем Чегусовим.

Берегиня сучасного українського декоративного мистецтва

Таміла Печенюк,

*художник, кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри художнього текстилю
Львівської національної академії мистецтва*

Ім'я Зої Чегусової нині в мистецькому просторі України знає більшість шанувальників прекрасного. Саме прекрасного, бо сучасний мистецький простір характеризується різними категоріальними якостями, але мова не про це. Мова про Людину, яка все своє життя присвятила вивченню, підтримці і пропагуванню «непрестижного» донедавна декоративно-прикладного мистецтва, чи то декоративно-ужиткового, чи то якогось іншого, що його офіційна суспільна думка класифікувала здебільшого як «не мистецтво, а ремесло». Так сталося, що завдяки зусиллям Зої Чегусової та її однодумців на початку нового століття змінилося ставлення до декоративного мистецтва на державному рівні.

У цьому контексті слід нагадати, що основні школи різних напрямів професійної художньої творчості сконцентрувалися в певних регіонах України. У Києві (центр) сформувався осередок образотворчого мистецтва, драматична історія становлення якого ілюструє історію українського мистецтва в цілому. В Харкові (схід) – осередок мистецтва дизайну, що формує засади сучасного галузевого дизайну. І, нарешті, Львів (захід), що виробив майже півторавіковий досвід розвитку декоративного та ужиткового мистецтва. Я не обмовилася, бо львівський освітній мистецький осередок – це Львівська національна академія мистецтв (до 1996 – ЛДІПДМ), що постала на базі існуючого училища декоративно-прикладного мистецтва (нині – Львівський коледж декоративно-ужиткового мистецтва ім. І.Труша). Такий розподіл допомагав свого часу контролювати ідеологічно заангажоване «високе» – образотворче мистецтво, готуючи професійні кадри у столиці, натомість інші сфери розглядалися як суто функціональні галузі творчості, які не «вирішують складні ідейні завдання», відтак є ремісничим мистецтвом на кшталт народної традиційної творчості. Чи варто згадувати, як монтувалися тодішні експозиції республіканських та всесоюзних виставок, де станкове мистецтво посідало найкращі площі, а декоративно-прикладне – останній зал або у поєднанні з виробами традиційного народного мистецтва.

Наділена від природи відчуттям прекрасного, фаховий мистецтвознавець, корінна киянка Зоя Чегусова з перших років роботи у КиївЗНДІЕПі виявляла красу творів декоративної кераміки, текстилю,

скла, дерева не лише як декору певного інтер'єру, але й оцінювала їх суто мистецьку вартість, що суголосна кращим зразкам класичного мистецтва шпалери, вітража, фрескового розпису, скульптурної пластики тощо.

Такою я пізнала Зою Чегусову у 1989 р., коли вперше потрапила до Науково-дослідного центру у КиївЗНДІЕПі, збираючи матеріал для власної дисертації. Будучи вже тоді обізнаною з неоднозначним ставленням Києва до дисертаційних тем, пов'язаних із декоративним мистецтвом, вона ознайомила мене з фотоматеріалами, в яких було зафіксовано діяльність Центру, що охоплювали не лише Київ, а й деякі інші міста України, підтримала в намірах досліджувати галузь професійного художнього текстилю. Згадуючи ті роки, я дуже вдячна Зої, бо не завжди можна було зустріти на своєму шляху таку щирю, інтелігентну, фахово обізнану людину.

Наша співпраця отримала плідне продовження під час реалізації мистецького проекту (як частини мого наукового дослідження) – трієнале художнього розпису на тканині «Презентація'94», що відбулася у Хмельницькому обласному художньому музеї. Дякуючи чудовій організаційній роботі, проведеній працівниками музею під керівництвом завідувача відділу сучасного мистецтва ХОХМ Ірини Алексєєвої, програма проекту була реалізована повністю. Крім широкомасштабної виставки розписного текстилю України була проведена наукова конференція з проблем його розвитку, на яку були запрошені мистецтвознавці та фахівці українського декоративного мистецтва. Доповідь Зої Чегусової, що стосувалася батика в громадських інтер'єрах, стала одним з найгрунтовніших наукових повідомлень. Під час проведення наступного трієнале – «Презентація'97» (організатор – ХОХМ) Зоя Чегусова також брала активну участь у конференції. Відтоді наші ділові й творчі контакти з Зоєю переросли в тісні дружні стосунки, які я дуже ціную.

Оглядаючи, навіть побіжно, шлях професійної діяльності Зої Чегусової, не перестаєш дивуватися невичерпній енергії цієї лагідної, завжди усміненої жінки. Результатом її надзвичайної працездатності у поєднанні з постійним прагненням самовдосконалення та розширення обривів професійної діяльності стала поява вагомого писемного доробку, що налічує понад три сотні мистецтвознавчих праць, а також чотирнадцять фундаментальних монографій (частина у співавторстві).

Провідний арт-критик Зоя Чегусова опанувала свого часу і нелегку педагогічну працю, будучи викладачем курсу «Історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва» у КДХІ, а потім у Київському слов'янському університеті. Ймовірно, саме досконала обізнаність з історією світового декоративно-ужиткового мистецтва і допомогла їй утвердитись у розумінні значної мистецької вартості національного декоративного мистецтва, як у його традиційній, так і у професійній

частині, відтак присвятити в подальшому свою фахову діяльність дослідженню та пропагуванню цієї галузі художньої творчості.

Я не даремно наголошую на слові «пропагування», тому що, як не дивно, але таке пропагування треба було розпочинати навіть на рівні київського художнього середовища, а не лише серед пересічних шанувальників мистецтва (про причини, що склалися історично, уже згадувалося раніше). Саме тому, на думку львів'ян, Зоя Чегусова здійснила певною мірою подвиг, організувавши і провівши на високому рівні грандіозний загальнонаціональний проект – «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен».

Три роки неймовірно напруженої праці Зої Чегусової отримали завершення у 2003 р., коли майже на всіх експозиційних площах Українського дому відбулася небачена донині виставка «Сучасне професійне декоративне мистецтво. Трансформація образу», що об'єднала тисячу творів з текстилю, кераміки, скла, дерева, ювелірного мистецтва, презентуючи творчість двохсот українських митців. Відповідно до масштабу виставки Зоєю Чегусовою ще до відкриття її був виданий вагомий альбом-каталог «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен», що містить ґрунтовний аналіз особливостей розвитку вітчизняного декоративного мистецтва в усіх його напрямках та регіональних особливостях. Текст супроводжують 950 ілюстрацій, що візуалізують стан українського декоративного мистецтва на початку ХХІ століття. Арт-проект та альбом З.А. Чегусової були презентовані у травні 2004 р. в Парижі у Штаб-квартирі ЮНЕСКО з нагоди 50-річного ювілею членства України в цій високій міжнародній організації. Саме цей арт-проект визнаний ЮНЕСКО кращим за останні 30 років.

Звісно, такий внесок Зої Чегусової у розвиток вітчизняного декоративного мистецтва не міг залишитися поза увагою «колиски» вітчизняного декоративного мистецтва – Львівської національної академії мистецтв, відтак вчена рада та професорсько-викладацький колектив ЛНАМ висунули З. А. Чегусову на здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка. І львів'яни радо вітали Зою Чегусову, коли вона у 2006 р. стала лауреатом цієї премії.

Масштабність згаданого проекту все більше осмислюється з відстані часу, а минуло вже десять років, За цей час декоративне мистецтво посіло гідне місце серед сучасних мистецьких практик України, активізувалася виставкова діяльність «прикладників». Що стосується нас – текстильників, то ми найбільше відчули результати проекту Зої Чегусової, адже він допоміг реалізувати зусилля провідних українських митців текстилю щодо організації проведення в Києві Всеукраїнської трієнале, яка була започаткована в 2004 р. Ґрунтом цієї трієнале став багаторічний досвід проведення текстильних виставок регіонального, загальнонаціонального та міжнародного масштабу, що відбувалися у

Музи та янголи Зої Чегусової

Людмила Білоус,

*заступник генерального директора
з наукової роботи Національного музею
українського народного декоративного мистецтва*

Художникам декоративно-прикладного мистецтва сучасної України надзвичайно поталанило: їхня творчість постійно перебуває у полі зору справжнього янгола-охоронця, яким є для них Зоя Анатоліївна Чегусова – знаний в Україні та за її межами мистецтвознавець. Характеристика її наукового доробку могла б зайняти не один десяток аркушів паперу. Мабуть, жоден із сучасних українських мистецтвознавців не присвятив творчості художників-прикладників стільки публікацій, скільки їх зробила Зоя Анатоліївна.

Перші статті молодого дослідника з'явилися у 1978 році. Працюючи в цей час у КиївЗНДІЕПі, Зоя Чегусова, зрозуміло, спрямувала свої наукові зацікавлення на монументально-декоративне мистецтво України. Згодом до кола її інтересів долучилися й загальні теми з питань історії та проблематики декоративного мистецтва України та аналіз творчості окремих художників. Загалом науковий доробок З. А. Чегусової на сьогодні становить понад 365 праць. До нього належать статті у книгах, альбомах, збірниках матеріалів наукових конференцій, у багатьох журналах і газетах, статті-персоналії в «Енциклопедії сучасної України» тощо.

Підготовлені Зоєю Анатоліївною матеріали завжди відзначаються високим професіональним рівнем, вони глибоко змістовні, переконливо і всебічно розкривають творче обличчя художника, доносять до читача стилістику та образну мову творів мистецтва.

Знаємо й шануємо З. А. Чегусову як талановитого організатора багатьох виставкових проєктів. Зокрема, за покликом серця вона переймається питаннями організації всеукраїнських виставок художнього текстилю, які з успіхом відбуваються у виставкових залах НСХУ. Одним із найпотужніших став проєкт «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен», який 2002 року в Українському домі в Києві зібрав 200 кращих митців декоративного мистецтва України. Гучним акордом цього проєкту стало фундаментальне видання під однойменною назвою, за яке Зоя Анатоліївна цілком заслужено отримала звання лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Як куратор вона долучилася до масштабних виставкових проєктів, що відбулися в Національному музеї українського народного деко-

ративного мистецтва. Це «Пісні про кохання-II» (2008 р.) та «Ангеле мій, охоронцю мій!» (2012 р.). У всеукраїнському арт-проекті «Пісні про кохання-II» взяли участь понад 100 провідних художників-прикладників із багатьох міст нашої держави, у творах яких, різних за матеріалом і техніками, звучала тема кохання. Автори розкривали її яскраво, самобутньо, використовуючи мову символів, метафор, алегорій, образну асоціативність. Арт-проект «Ангеле мій, охоронцю мій!» несподівано для всіх виявив, що художники не стояли осторонь і цієї теми. Майже в кожного з представлених на виставці митців виявилось індивідуальне бачення художнього образу Ангела.

Після експонування цих виставок багато творів провідних художників України поповнили колекцію НМУНДМ, а деякі з них відразу ж зайняли місце в його експозиції.

Працівники нашого музею завжди раді бачити Зою Анатоліївну на своїх заходах (наукових конференціях, круглих столах, презентаціях) та під час відкриття виставок. Виступи її завжди цікаві, емоційно насичені, аргументовані.

Від щирого серця бажаємо З. А. Чегусовій подальших великих творчих успіхів на благородній ниві утвердження й популяризації багатих надбань декоративно-прикладного мистецтва України, у розкритті потужного потенціалу вже знаних митців і відкритті нових цікавих імен.

Вдумлива пробіжка з натхненням

Олена Сом-Сердюкова,

*доцент Національного університету
«Кієво-Могилянська академія»,
кандидат мистецтвознавства,
член української секції АІСА*

Споглядаючи за Зоєю Анатоліївною Чегусовою протягом багатьох років, утверджуюсь у враженні, що цей невгамовний мистецтвознавець, втілений у розкішну жінку, живе вдумливо, усвідомлюючи кожен крок, так насичено, що швидкість рухів нагадує нескінченний біг. Є в цьому дійстві й велика іскра натхнення. Бо біг як спосіб подолання разючих емоційних дистанцій не дає наслідків фізичної виснаженості, а навпаки, тримає в тонусі грандіозних планів та проєктів. Вона вмє мріяти, будувати нереалістичні плани і знаходити логічні та послідовні ходи до їх здійснення.

Боюсь помилитися, але в мене є відчуття, що життя як буття та творче життя Зої Анатоліївни Чегусової, зплетені в єдине ціле, є єдиною сутністю, коли звичайні подихи свіжим повітрям неймовірно відірвати та відлучити від дум про мистецтво. Життя у слові про мистецтво, життя наповнене мистецтвом, життя відрефлектоване мистецтвом, життя присвячене мистецтву – це саме те, що є її повітрям, землею, водою та вогнем. Але вогняна її сутність належить до багаття, що зігріває, годе, тішить. Жодної ноти руйнівної стихії вогню я ніколи не побачила в жестах і не почула з уст Зої Чегусової.

Вона сьогодні ювіляр. Вона народилася рівно 500 років після того, як османська кіннота пробила стіни Константинополя, та в рік, коли помер тиран нашої найближчої історії. Не питаючи, чи віримо ми у збіг та гру чисел, вона всім своїм способом життя стверджує ідею домінантності цивілізованої людини над хаосом некультурної матерії. Мистецтво – вище дзеркало історії, і Зоя Чегусова долучена до цього цеху обранців, у яких життя та фах синхронізовані.

Її життя мистецтвознавця – це титанічний, копіткий щоденний труд. Перегортаючи її монографії, пригадуючи величезну низку статей, пробігаючи очима список публікацій, у мене, як, мабуть, у багатьох моїх колег, виникає питання: «Як на весь цей величезний доробок знайшовся час?». Мабуть, це питання пріоритетів та здатності проживати свій час насичено. Її визначальна риса – вміння встигати відвідувати майже всі виставки, вистави, зустрічі, конференції. Вона відкрита до подій та людей. Вона буквально пропускає через власне «Я» пульсуюче сьогодення Києва і так уже протягом багатьох десятиліть. Зоя Чегусова справді «біжить» вдумливо та натхненно.

Моє знайомство з нею відбулося на досить ієрархічному полі – студент дипломник та рецензент. Боялася страшенно, виправляючи надрукований ще друкарською машинкою текст до останньої миті. Проте місце призначеної зустрічі мене трішечки втішало. Це був дитячий майданчик біля театру ім. І. Франка, куди Зоя Анатоліївна прийшла з маленькою Ганною у в'язаному чепці. Мене вразило: складався образ люблячої мами та серйозного науковця. Вона блискуче вела дві ролі. Миттєво змінювала інтонації, переходячи від дочки до мене і навпаки, і робила це з невимушеною легкістю. У мене виникла думка, що науковець і жінка-мати можуть поєднуватись елегантно та природно. Цю зустріч я запам'ятала як орієнтир до моделі формування власного життя. Усі подальші зустрічі з Зоєю Анатоліївною переконували у її глибокому професіоналізмі, у відданості справі та не переставали вражати тактовністю, делікатністю, інтелігентністю.

Доробок Зої Чегусової колосальний, якщо міряти його сторінками. Якщо міряти змістом, то це – золоте руно сучасного українського мистецтвознавства. Стиль її письма віртуозний, є та легкість, яка для пензля живописця має термін «а ля пріма», а для пера

мистецтвознавця, мабуть, найточніша дефініція – це летючий рядок. Але, і ще раз але, за цією легкістю та маестрією письма прихований не лише талант, а труд і ще раз труд. Неймовірна точність, вивіреність характеристик – це те, що вражає в її роботі.

Імовірно, один із складників щастя Зої Чегусової полягає в щирій відданості мистецтву, але якщо подивитися на її ґрунтовний доробок як на акт написання історії сучасного мистецтва, зокрема історії декоративного мистецтва, то вона, як Нестор-літописець, фіксує та збирає моменти. І в цьому її діяльність неочіненна. Книга «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» (2002) знайшла високу оцінку у присвоєнні авторці Національної премії України імені Тараса Шевченка. Але цей доробок, безперечно, – для прийдешніх поколінь. Для Зої Чегусової ця фундаментальна книга була лише частиною проекту, продовженням якого стала виставка «Сучасне професійне декоративне мистецтво. Трансформація образу», що проходила у червні 2003 року в Українському домі (Київ). Добре пам'ятаю той спекотний червень. Не відчуваючи втоми чи жодним чином не показуючи її, Зоя Анатоліївна кожного дня, як на роботі, була на цій виставці. Знаходила час і слово для преси, глядачів, колег. А головне – вона робила неймовірне: буквально витягувала з небуття професійне декоративне мистецтво, давала надію його митцям, ламала радянський стереотип, який існував щодо декоративного мистецтва як вторинного. З. Чегусова стверджувала, що образ у мистецтві залежить не від його виду, жанру чи стилю, а від сили таланту майстра, що й матеріали глина, скло, дерево, нитка, метал здатні подолати бар'єри ужиткового. Це була революція вільного погляду на мистецтво.

Переглядаючи список публікацій Зої Чегусової в журналі «Образотворче мистецтво», де вона друкується з 1978 року і видала 55 статей, хотілося б відзначити, що без її статей журнал був би не таким яскравим і не таким об'ємним. Так, у 2009 році в «Образотворчому мистецтві» (число 3) вийшло дев'ять статей Зої Анатоліївни. Це безперечний рекорд продуктивності.

А головне – маємо блискучого мистецтвознавця, митця слова, красиву жінку, розумну і приємну в спілкуванні людину – Зою Анатоліївну Чегусову. Дякую Вам за наші зустрічі, дякую Небу, що воно посилає яскраві зірки на Землю.

Ім'я в українському мистецтвознавстві

Ніна Саєнко,

художник, заслужений діяч мистецтв України

Зоя Чегусова – ім'я в українському мистецтвознавстві дуже відоме.

Вдумливий і здібний науковець, невтомний дослідник сучасного декоративного мистецтва з широким діапазоном творчих завдань – від аналізу багатоманітності напрямів і стилів, де поєднуються традиційні й авангардні форми образотворення, до визначення місця й ролі сучасних митців у загальноєвропейському контексті, активний організатор і модератор масштабних проєктів презентації українського мистецтва на вітчизняних і світових обширах, громадський діяч – уся ця діяльність здобула визнання держави й спільноти, посіла поважне місце в культурному просторі України.

Поліфонічна акція «200 імен», яка вагомо прозвучала в Українському домі 2003 року, засвідчила потужні інтелектуально-творчі здібності керівника проєкту, талановитого мистецтвознавця Зої Чегусової в представленні могутньої гілки української образотворчості – декоративного мистецтва та осмисленні й вагомому представленні творчості сучасних митців у монографії «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен», за яку з часом (2006 р.) автор отримала найвищу державну нагороду – Національну премію України імені Тараса Шевченка.

Важливу роль у презентації українського мистецтва в Європі й світі відіграли також наукові видання з образотворчого мистецтва та арт-проєкти – «Декоративне мистецтво України» в рамках «Року України в Російській Федерації» (2002, Москва); «Сучасне декоративне мистецтво України» (2004, штаб-квартира ЮНЕСКО, Париж); «Квіти України», (2006–2007, Париж, Нью-Йорк).

Зоя Чегусова – постійний член виставкомів, конкурсів, редколегій видань з образотворчого і декоративного мистецтва. І скрізь її оцінка й ставлення до призначених завдань відповідальні, вагомі й правдиві. Чесна й принципова у професійних питаннях, відкрита для спілкування, обміну думками, Зоя Чегусова – щедра і часто жертовна в служінні мистецтву й духовності.

В українській творчій громаді її люблять, шанують, обожнюють...

Тож шлях заслуженого діяча мистецтв України, наукового співробітника Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології

ім. М.Т. Рильського НАН України, лауреата Шевченківської премії, президента української секції Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА під егідою ЮНЕСКО Зої Чегусової сповнений творчими здобутками й досягненнями, невпинно стелиться до нових Вершин і Злетів.

Зока

Олексій Роготченко,

*кандидат мистецтвознавства,
голова секції критики і мистецтвознавства КОНСХУ*

Сьогодні таке саме спекотне літо, як і 43 роки тому. Червень 1970-го. У Київському державному художньому інституті вступні іспити проходили майже на місяць раніше від решти інших вишів держави. Тому рух бажуючих вступити до художнього інституту починався задовго до провідного студентського руху великої центральноєвропейської держави у складі могутнього СРСР. Я прийшов на лекції до Петра Івановича Говді, які проходили на першому поверсі старого корпусу, а після їх закінчення вийшов перекурити на вулицю. Серед курців було кілька знайомих облич – Наталя Снарська (дочка Людмили Іванівни Турунової – маминої колеги по Спільці художників) і Вітя Костур, з яким інколи зустрічався на спортивному майданчику. Хтось із курців запропонував: «Пішли подивимося на салага». Салагами, зрозуміло, називали абітурієнтів. Я ще не був студентом, і жодного морального права йти дивитися на вступників не мав, але пішов. Мистецтвознавці групувалися навколо двох лавочок. Серед присутніх чітко запам'ятав Євгена Кривенка, Миколу Костюченка, Наталку Нікітіну, Оксану Жирко і Зою Позмогову. Зоя щось розповідала, і весь гурт голосно сміявся. Я й гадки не мав, що через рік доля зробить такий викрутас, після якого всі ці світлі, прекрасні люди і ще семеро стануть моїми однокурсниками, і вищі сили подарують мені ні з чим незрівнянну радість учитися і жити разом в одній громаді з кращими з кращих. Я приєднався до них на другому курсі стаціонарного відділення факультету історії та теорії образотворчого мистецтва. Відтоді минуло чотири десятиліття, двох наших однокурсників уже немає з нами, решта лишаються єдиною спільнотою, а фраза «чуття єдиної родини» сказана про нас.

Зоя була беззаперечним лідером курсу і факультету. Але одна ситуація об'єднувала мене з нею більше, ніж з усіма іншими. Для багатьох це сьогодні зовсім не зрозуміло, як можна було вивчати епоху Відродження або імпресіоністів, роздивляючись на лекціях чорно-білі

допотопні слайди на слайдоскопі, схожому на монстра з фантастичних пригодницьких романів Жюль Верна чи братів Стругацьких. Але було саме так. Особливим дефіцитом залишалися книжки, за якими треба було готуватися до іспитів. Процедура була така. Збирався курс і визначав, кому користуватися тією чи іншою по годинах. Спочатку читали ті, хто жив у гуртожитку на вул. Російській у Дарниці, а далі книжку хтось привозив у місто, і вона «гуляла» домівками киян. Передостанньою була Зоя, а останнім завжди був я. Чому – не знаю і досі. Зоя жила біля театру української драми імені Франка, а я на Пушкінській, біля театру російської драми імені Лесі Українки. Практично завжди, замість того, аби бігти читати якусь чергову історію мистецтва світу, ми починали розмовляти про мистецтво, бо обоє були закохані в нього. Мистецтвознавство – наука інтелектуальна, точна і дуже складна. Нинішня вигадка – культурологія дала можливість об'єднати все від епістолярного жанру до газетного начерку. Мені особисто це подобається, але тоді, на початку сімдесятих, ми вивчали класичне мистецтвознавство. Наші святі вчителі сьогодні вже здаються напівбогами. Ті, хто самотужки здолав історію мистецтв, яку не вивчали в середній школі, склав іспити і витримав дикий конкурс при вступі в інститут, безумовно, були людьми обраними.

Досі пам'ятаю лекції, заліки, іспити. Пам'ятаю, хто як відповідав. Зоя завжди залишалася індивідуальною. Її відповіді були чіткими й стрункими, як солдати на плацу. Вона ніколи не «лила води», ховаючись у рятівних загальних фразах, завжди відрізнялася від інших німецькою педантичністю. «Шпори» писали всі. Сьогодні я точно знаю, як корисно писати шпаргалки: працює зорова й розумова пам'ять. Перед кожним іспитом курс ділився на групи, і кожен писав свою кількість відповідей. Тоді мінялися. Якщо тобі потрапляла «шпора», написана Зоєю, – відмінна оцінка була гарантована.

Її любили викладачі, любили і студенти. Маючи коріння професорської родини, Зоя ніколи цим не хизувалася, а навпаки, якщо була потрібна медична допомога, зверталася до батька. Ця карма – допомагати людям – перейшла і на Зоїного чоловіка Володю Чегусова, прізвище якого Зоя має досі. Володя був і залишається лікарем від Бога. Блискучий хірург, а згодом головний лікар однієї з найбільших київських лікарень, він допомагав у лікуванні всім, хто цього потребував. Певно, Зої був потрібен саме такий чоловік – людина могутньої статури і великого серця. Сьогодні інститут родини в державі практично зруйнований. Тому з особливою повагою ставимось до родини Чегусових, де немає фальші, брехні і «понтів», а навпаки, є любов, взаємна повага, розуміння, двоє гарних дітей і двоє чудових онуків.

Ми закінчили інститут – нинішню Академію мистецтв – у 1975 році. Наш курс і два поряд були дуже потужними, про які згадували довго і згадують зараз. На творчих факультетах разом з нами вчилися

Анатолій Криволап і Антон Соломуха, Дмитро Нагурний і Володимир Бовкун, Євген Прокопов, Лесь Подерв'янський, Анатолій Ломовський, Віктор Костур, Людмила Лисенко. Я не можу перерахувати всіх, бо це була б сторінка, а може й більше. Сьогодні наші однокурсники становлять інтелектуальний потенціал нації. Практично ніхто не зрадив професії. Наш мистецтвознавчий гурт досяг високих вершин: академіки, професори, заслужені діячі мистецтв, доктори і кандидати мистецтвознавства, куратори найпрестижніших світових форумів, виставок, бієнале, автори блискучих книжок, розвідок, проєктів. Але найвищу нагороду держави – Шевченківську премію – здобула лише Зоя Чегусова. Таким не можна не пишатися.

Одразу після закінчення інституту Зоя обрала свою тему в мистецтвознавстві – декоративно-прикладне мистецтво. Слід нагадати, що ДПМ тих часів, хоч і не пасло задніх, на перших позиціях усе ж не перебувало. Такий фахівець, як Зоя Чегусова, могла вільно обрати темою своїх досліджень модне тоді монументальне мистецтво чи героїчний живопис, чи соцреалістичну скульптуру з «правильними» темами й образами. Але Зоя почала досліджувати декоративно-прикладне мистецтво, коріння якого сягало глибин національної народної творчості. Сьогодні це можна вітати. А тоді до мистецтвознавців, які працювали в царині народного чи прикладного мистецтва, ставилися обережно. Нині Зоя Анатоліївна визнаний лідер. За роки служіння професії вона написала напрочуд багато. Лише перелік назв її творів становить 30 машинописних сторінок. Вона – організатор і учасник конференцій, пленерів. Є ініціатором і автором оригінальних проєктів, виставок. Її книга-альбом «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» стала хрестоматією сучасного прикладного мистецтва країни. Її доробок у мистецтвознавстві високо оцінений державою – їй присвоєно звання «Заслужений діяч мистецтв України». Я пишаюся і гордий від того, що маю по життю такого друга, як Зоя Чегусова.

До ювілею Зої Чегусової

Олена Кодьєва,

доктор культурології, професор

Із Зоєю Чегусовою (мені звичніше – Позмоговою) ми навчалися в Київському державному художньому інституті на одному курсі. Образ майбутньої товаришки почав складатися в моїй уяві ще до того, як ми

з Зоєю вперше побачили одна одну: у нас виявилася спільна знайома, яка й розповіла мені про інтелігентну дівчину з шляхетної родини, що вчиться на першому курсі факультету історії і теорії образотворчого мистецтва. Я ж прийшла на курс роком пізніше (перевелася з заочного відділення на денне). Відверто кажучи, очікувала на зустріч з гордовитою, неприступною дівчиною, а побачила зовсім іншу – відкрити і дуже доброзичливу, яка намагалася допомогти мені адаптуватися в новому колективі.

Наша 18-річна Зайка – товариська, запальна дівчина з великими блакитними очима і руськими кучерями – здатна була і без вагань заспівати в дуеті з подругою зі сцени актового залу інституту на свято, і експромтом виступити на семінарі. У нас на курсі навіть з'явився термін «Зойчине резюме» (за висловом нашої викладачки Д. М. Колесникової). Майбутній лауреат Шевченківської премії була в інституті цілком «у своїй тарілці» (хоча, як мені здається, художне, дещо богомне середовище було новим для Зої).

Щаслива вдача! Вона і повела нашу Зою світлими шляхами в наукове і громадське життя. З плином часу все більше виявлялися талант мистецтвознавця, працездатність, значні організаторські здібності. Тут не можна не згадати Зойчине коріння – світлої пам'яті батьків – Анатолія Івановича Позмогова і Зінаїди Володимирівни Смоленської. Це від них – чудовий букет здібностей у дочки.

До Зої завжди тягнулися люди – дуже різні. І всі вони знаходили розуміння в гостинному домі Зойчиної родини. Не знаю випадків, щоб комусь було відмовлено у спілкуванні, у допомозі, якщо потрібно. Звідки це йде? Від великого покликання Лікаря (яким був батько) або Юриста (яким була мама)? Мабуть. Хоча цих професій як фахових Зоя не обрала. Але притаманне їй душевне тепло насправді лікує людей.

Сьогодні гостинний дім Зої – це не тільки її помешкання. Зоя Анатоліївна опікується не багато не мало всією художньою Україною. Більше того, президента української секції АІСА З. А. Чегусову знають у Парижі, Нью-Йорку та інших світових культурних центрах. Якщо подивитися на список творчих робіт З. А. Чегусової, то вражає не стільки кількість назв, скільки численність прізвищ митців, діячів науки, культури, які зацікавили автора друкованих праць. Не випадково головна праця мистецтвознавця, за яку Зоя Анатоліївна отримала звання лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, має назву «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен». Це вражає більше, ніж будь-які пафосні слова на честь мистецтвознавця і арт-критика.

У Зої Анатоліївни Чегусової ювілей. Нехай будуть здоров'я, подальші творчі успіхи і найщиріші вітання з усього світу!

Окраса Спілки жінок Києва

Галина Менжерес,

*голова Спілки жінок м. Києва,
заслужений працівник культури України*

Багато я чула про Зою Чегусову від Тетяни Мисковець, якої, на жаль, уже немає серед нас, від Людмили Євгенівни Жоголь, Наталки Гронської, Марини Семесюк та інших художників, допоки особисто не познайомилася з нею.

Побачила вперше Зою Анатоліївну Чегусову на презентації її альбому-каталогу «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» – академічного видання, захоплюючої книги, яка відкриває для широкого кола читачів імена справжніх самобутніх талентів, що ними так багата наша Земля. Під час презентації, яку проводило творче об'єднання «Світлина», я в повному обсязі відчула тепло Зої Анатоліївни, яке випромінює її душа. Таку велику, таку копітку роботу могла здійснити людина тільки з характером і вдачею Зої. І цілком закономірно, що вона удостоєна Національної премії України імені Тараса Шевченка. Але про Зою Анатоліївну як мистецтвознавця краще скажуть її колеги, вчителі, і, переконана, говоритимуть з найвищим пієтетом. А я хочу сказати про неї як про Жінку, адже вона – член правління Спілки жінок м. Києва з 2005 р.

Зоя Анатоліївна – жінка особлива. Вона проміниться світлом, добротою, щирістю. І це відчувається в усьому, чого вона торкається. Ця вродлива жінка зачаровує своїм лагідним голосом, по-смішкою, поглядом. Незважаючи на свою зайнятість численними громадськими обов'язками, які вона відповідально виконує, Зоя Анатоліївна надзвичайно активна людина. Вона не тільки діяльний член творчого об'єднання «Світлина» Спілки жінок міста, організатор безлічі різноманітних виставок, популяризатор творчості художників в Україні, у Європі та США, вона також завжди залюбки відгукується на пропозиції нашої Спілки познайомитися з новими історичними місцями, побувати на екскурсіях стежками знаних людей України.

Глибоко впевнена, що З. А. Чегусова є окрасою Спілки жінок м. Києва: вона посилює її авторитет, примножує досягнення. Побільше б таких людей нашої державі!

Хочу побажати Зої Анатоліївни нових високих злетів, нових відкриттів, зустрічей, яскравого сонячного життя, родинного щастя на довгі-довгі літа.

Виміри життя

Лариса Петрова,

голова творчого об'єднання «Світлина», поетеса

Усім відомо, що життя вимірюється не стільки кількістю прожитих років, скільки вагомими трудовими здобутками і добрими справами. У цьому сенсі життєвий доробок відомого мистецтвознавця й арт-критика Зої Чегусової гідний безмірного захоплення.

Не кожна людина, яка приходить у цей світ, здатна піднятися на такий високий щабель суспільної поваги й визнання, якого досягла Зоя Анатоліївна. Складниками її життєвого успіху стали розум, талант, працьовита вдача, доброзичливість щодо колег та друзів.

Я надзвичайно рада, що мені поталанило зустрітися і поговорити із Зоєю Чегусовою, багатогранне єство якої не обмежується перебуванням у рамках фахової діяльності, а постійно прагне до філософського переосмислення людського існування, пошуку справжніх духовних цінностей, що наснажують душу новими відчуттями і враженнями.

Зої вдається гармонійно поєднувати наукову і творчу діяльність з громадською роботою. Її серце завжди відкрите для сприйняття поетичного слова, гарної музики, майстерного живопису – до всього того, що пробуджує духовну сутність людини.

Саме на ґрунті громадської співпраці зародилися наші дружні стосунки. У 2005 році Зоя Чегусова стала членом творчого об'єднання «Світлина» Спілки жінок Києва, до якого входять відомі діячі культури і мистецтва: поети, композитори, художники, музиканти, співаки, журналісти, мистецтвознавці та інші представники творчих професій. Нині вона є очільницею мистецької групи членів об'єднання, її куратором і натхненником.

Завдяки таланту, глибокій ерудиції Зої вдається допомагати людям відкривати невидимі донині грані світосприйняття, його найтонші нюанси. Вона перебуває в постійному пошуку нових засобів відтворення дійсності, які дали б змогу кожному з нас подивитися на цей світ під іншим кутом зору і побачити всі барви прекрасного. При цьому сама вона ніби залишається осторонь творчого дійства, бо на першому плані опиняються автори художніх робіт, які безумовно заслуговують на увагу, але не факт, що ці роботи глядачі оцінили б належною мірою, якби вони не були виразно представлені неперевершеним майстром своєї справи – Зоєю Чегусовою. Особливо це помітно на виставках, в яких беруть участь десятки, а іноді й сотні митців. Зоя вміє так презентувати експонати, що вони на тлі один

одного яскраво вирізняються своєю індивідуальністю, а загалом створюють одну композиційно цілісну картину. У цьому я неодноразово переконувалась, оглядаючи виставки, які організувала Зоя Чегусова.

А ще ми із Зоєю співпрацюємо як члени журі постійно діючого міжнародного православного Свято-Георгіївського фестивалю культури і творчості.

І нині, віддаючи данину поваги до всього того, що зроблено Зоєю Чегусовою, я щиро зичу їй найвищих людських благ, втілення в життя наукових планів і творчих задумів.

Мистецтво співпричетності мистецтву

*Пусть другой гениально
играет на флейте,
но ещё гениальнее
слушали вы.*

Андрей Дементьев

Наталія Мірошніченко,

*заступник генерального директора з наукової
роботи заповідника «Кіммерія М. О. Волошина»,
завідуюча Домом-музеем М.О. Волошина,
заслужений працівник культури АР Крим*

Країна наша багата талантами, творчістю проникнуті всі сфери життя українців. Стародавня історія і культура, красива природа і перехрестя важливих торговельних шляхів формували творчий дух і світовідчуття наших земляків споконвіку. Тому серед різноманітних напрямів і яскравих, часом геніальних майстрів особливою самобутністю в Україні відзначається декоративно-прикладне мистецтво. Сьогодні найважливішим завданням знавця цієї художньої галузі є віднайти, вирізнити справді оригінальне мистецтво з повсякденних творчих пошуків, які хоча й дещо прикрашають наше життя, але не є індивідуальними і стилеформуючими чинниками сучасного мистецтва.

Одним з таких знавців-мистецтвознавців, які поєднують традиційний підхід з тонким художнім чуттям і сучасним баченням, є Зоя Чегусова, чії численні яскраві статті – краще тому підтвердження. Безумовно, декоративне мистецтво становить лише частку широкого наукового інтересу Зої Анатоліївни. Достатньо згадати її внесок у роботу над монументальними монографіями, присвяченими українському

мистецтву ХХ століття, або есе про професійних художників. Схиляючись перед дивовижною працездатністю і широким охопленням тем в її працях, я все ж хочу зупинитися лише на деяких гранях талановитого арт-критика, які уявляються мені дуже сучасними і животрепетними – декоративному мистецтві і художніх проектах.

Безумовно, альбом З.А. Чегусової «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» уже став класичною книжкою і займає достойне місце в ряді аналогічних зарубіжних видань. Багато ілюстрована наукова праця була заслужено поцінована Вітчизною: автор стала лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка. Але не менш важливо й те, що це чудове видання стало початком однойменної програми, яка з 2003 року за кураторства Зої Анатоліївни поєднує фундаментальну працю з живими акціями, одна з яких – грандіозна виставка в Українському домі – викликала широкий позитивний резонанс, та інші, не такі масштабні, але не менш цікаві вернісажі декоративного мистецтва. У 2004 році арт-проект Зої Анатоліївни визнаний ЮНЕСКО кращим за останні 30 років. Він, безумовно, продемонстрував світові високий рівень і самобутність українських майстрів і дав імпульс розвитку декоративного мистецтва в Україні.

Цілком очевидно, що як автор ідей Чегусова чутливо відгукується на мінливі запити сучасності, відповідно продумуючи концепти, і тому, не поступаючись своїми принципами статусного арт-критика, створює експозиції, співзвучні нашому часові. Дозволю висловити сподівання, що натхнення Зої Анатоліївни дасть нам можливість побачити ще ряд виставок цього проекту протягом наступних років.

Будучи автором і куратором багатьох арт-проектів, у тому числі міжнародних, вона весь час перебуває всередині художнього процесу сучасної України, багато сил вкладаючи у спілкування з митцями. Чого варта лише організація чотирьох всеукраїнських трієнале художнього текстилю – масштабних проектів, які є своєрідними звітами для країни, а також міжнародних арт-акцій «Квіти України» (Париж, Нью-Йорк) та «В пошуках істини» (Нью-Йорк).

Мушу визнати, що для мене знайомство з Зоєю Анатоліївною стало великою особистою радістю. Широка освіченість, захопленість своєю професією і – незмінна доброзичливість, посмішка, готовність поділитися своїм професіоналізмом, ненав'язливо підказати, допомогти – підкоряють. До того ж мене вразило, що визнаний художній аналітик, маючи численні регалії і нагороди, пов'язані з певною галуззю, не тільки із знанням справи орієнтується в галузі літератури та історії, але й легко відгукується на сучасні культурні події, з захватом прилучається до нових для неї проектів.

Завдяки такій активній участі в культурних процесах сучасності 2011 року Зоя Чегусова стала співавтором ідеї і куратором польсько-

українського проекту «Дерево бажань», який здійснювався Домом-музеєм М. О. Волошина і секцією декоративно-прикладного мистецтва Київської організації Національної спілки художників України за участі Польського інституту в Києві. Арт-проект проходив у рамках художнього пленера «Коктебель» XI Міжнародного науково-творчого симпозіуму «Волошинський вересень» – однієї з найбільших культурних подій у масштабі СНГ, – орієнтованого на сучасну культуру в усіх її естетичних виявах і завершував його першу складову частину – Міжнародний літературний фестиваль ім. М.О. Волошина. У відкритому арт-проекті симпозіуму взяли участь усі охочі: під керівництвом польських майстрів художники разом з поетами, письменниками, а також з дітьми – учасниками майстер-класів за кілька днів сплели з лози витончене дерево, яке було встановлене на Площі мистецтв перед Домом-музеєм М.О. Волошина. Дерево було прикрашене численними символічними листками, дві сторони яких відтворювали польський та український прапори і всередині яких охочі – дорослі й діти, а також учасники симпозіуму, гості, жителі Коктебеля написали свої побажання. 10 вересня було влаштовано турнір експромтів у номінації «Дерево бажань», тоді ж відбулась арт-інсталяція і здійснено обряд заклинання для втілення висловлених у листах побажань. Звучали біля цього дерева численні побажання і слова вдячності Криму, Коктебелю, симпозіуму, його організаторам і партнерам. Гості з усіх країн, які приїхали на симпозіум, читали вірші, часто рідною мовою. А в небо над Коктебелем здіймалися численні вогники-ліхтарики на пам'ять про зустрічі на березі Чорного моря, в Коктебельській бухті і з надією на нові зустрічі. То було красиве й символічне видовище...

Свої враження від зустрічі з коктельським осередком культури – Домом-музеєм М.О. Волошина Зоя Чегусова проникливо й докладно висловила в статтях «Вся атмосфера тут – невидимий сяючий мозаїкою храм», «Мистецтво говорити з кожною людиною» і «Коктебельський симпозіум “Волошинський вересень”».

Прийміть нашу сердечну вдячність, дорога Зоє Анатоліївно, за підтримку і кураторство волошинських проектів. Сподіваємось на подальшу співпрацю. У цей ювілейний для Вас рік від усієї душі бажаємо Вам невичерпного ентузіазму, творчих і наукових злетів, здоров'я і подальших успіхів у здійсненні всіх ваших задумів!

Зоя Чегусова. Поклик долі

*Я вибрала Долю собі сама,
І що зі мною не станеться, –
У мене жодних претензій нема
До Долі – моєї обраниці.*

Ліна Костенко

Тамара Придатко,

заслужений діяч мистецтв України

Сучасне професійне декоративне мистецтво тісно пов'язане з ім'ям талановитого мистецтвознавця, арт-критика Зої Анатоліївни Чегусової. Завдяки її ентузіазму, надзвичайно активній діяльності як науковця і водночас популяризатора творчості художників цього виду мистецтва вони одержують нині гідне визнання не тільки у своїй Вітчизні, але й достойно представляють Україну на світовій арені.

Результатом кількарічної наполегливої праці, що полягала не лише в підборі візуального матеріалу, а й у глибокому вивченні процесів, що відбувалися в тогочасному мистецтві, у проникненні в потаємни творчості кожного митця, у тактовному, уважному і доброзичливому ставленні до індивідуальності неординарної особистості, став проект Зої Чегусової «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен», що побачив світ у 2002 році. Це була не тільки доленосна подія в житті його автора, але й рішучий крок для кардинальних зрушень в утвердженні цього виду мистецтва в Україні, який до цього часу здебільшого лишався за лаштунками, і в усвідомленні необхідності нагального створення новітньої історії українського декоративного мистецтва. Цей проект значною мірою став путівкою в життя для багатьох митців, а з іншого боку, вперше широко презентував величезний пласт національної культури, стверджуючи правомірність його як однієї з головних галузей сучасних пластичних мистецтв. Автором ідеї і куратором Зоєю Чегусовою було передбачено чотири етапи: видання альбому-каталогу, проведення широкомасштабної виставки «Сучасне українське професійне декоративне мистецтво. Трансформація образу», видання книжки нарисів – портретів провідних митців України «Імена» і включення візуальних та інформаційно-мистецтвознавчих матеріалів у всевітню комп'ютерну мережу Інтернет.

Книга Зої Чегусової і виставка в Українському домі в Києві (червень 2003 року) здобули високе визнання. Проекту було надано статус «Під патронатом Президента України», після чого він був репрезентований у травні 2004 року в Парижі в штаб-квартирі ЮНЕСКО з нагоди

50-річного ювілею членства України в цій організації і визнаний ЮНЕСКО кращим за останні 30 років. Своєрідною візитівкою України в США став альбом-каталог «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен», подарований державною делегацією України в Білому домі у Вашингтоні Державному секретареві США Кондолізі Райс. У 2006 році Зоя Чегусова була удостоєна Національної премії України імені Тараса Шевченка.

На питання, як сталося, що Зоя Анатоліївна пов'язала своє життя з мистецтвом, коли в родині найшанованішою була професія лікаря, вона відповіла, що винний у тому Ермітаж, який їй пощастило відвідати ще в шкільні роки в Ленінграді (нині Санкт-Петербург). Мабуть, і справді то був суттєвий поштовх. Але враження від шедеврів світового мистецтва проросли на сприятливому ґрунті. Хоча в сім'ї Зої Анатоліївни мистецтвом професійно ніхто не займався, воно завжди створювало особливу атмосферу в домі. Освіта в родині дворян (саме з такої походила бабуся з боку батька) і священнослужителів (бабуся з боку матері) завжди передбачала ознайомлення з мистецькими творами. Сімейною реліквією і досі лишається фортепіано фірми Оффенбахер ХІХ ст., на якому свого часу грали бабуся, мама, старша сестра Ірина, сама пані Зоя, її донька Ганна. Мати Зої Анатоліївни Зінаїда Володимирівна Смоленська, яка одержала юридичну освіту, продовжуючи сімейну традицію (її батько все життя пропрацював юристом і вийшов на пенсію в чині генерала), узагалі була гуманітарієм: багато читала і віддавала перевагу класичній музиці. Батько – Анатолій Іванович Позмогов – обрав професію лікаря; 22-річним випускником медичного інституту в 1943 році пішов до лав захисників Вітчизни, повернувся інвалідом війни і з 1947 року пов'язав своє професійне життя з Національним інститутом раку АМН України, де пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до директора інституту (1970-1987 рр.), який став під керівництвом доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки України А. І. Позмогова одним з провідних центрів медичної науки колишнього СРСР. Анатолій Іванович зробив значний внесок у розробку актуальних проблем рентгенології, радіології та онкології. Як відзначає Зоя Анатоліївна, йому властиві були прямота характеру, кришталева чесність, несприйняття двоєдушності, доброзичливість, скромність, почуття гідності і самоповаги. Він мав феноменальну пам'ять, рідкісне просторове й абстрактне мислення. Батько не схвалював вибір професії дочкою: він бачив у ній майбутнього лікаря, вважаючи професію медика найгуманнішою і завжди потрібною. А мати підтримала захоплення молодшої доньки мистецтвом.

У 1975 році Зоя Чегусова закінчила Київський державний художній інститут (нині НАОМА) за спеціальністю «теорія та історія мистецтва» і ніколи не пошкодувала, що обрала професію мистецтвознавця. У цьому ж році почала працювати в Київському зональному

науково-дослідному інституті експериментального проектування (КиївЗНДІЕП) у відділі обладнання й оздоблення громадських споруд (пізніше перейменований у відділ монументально-декоративного мистецтва), очолюваному народним художником України, кандидатом мистецтвознавства Людмилою Євгенівною Жоголь, у секторі монументально-декоративного мистецтва, і невдовзі вступила до аспірантури інституту. Саме тут після студентської лави Зоя Чегусова на посадах мистецтвознавця, молодшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника, заступника керівника відділу пройшла практичну школу мистецтвознавця, безпосередньо спілкуючись з обдарованими художниками, які виконували художні роботи для оздоблення екстер'єрів та інтер'єрів громадських споруд. У 1978 році в журналі «Образотворче мистецтво» з благословення Людмили Євгенівни з'являються перші публікації Зої Чегусової, присвячені українському вітражу, формуванню естетичного середовища засобами монументально-декоративного мистецтва, згодом – молодим монументалістам України, молодим художникам кераміки та ін. Творчі портрети таких митців інституту, як В. Саніна, Ю. Легенький, Л. Мешкова, відзначаються уважним і професійним підходом до оцінки їхніх індивідуальних творчих почерків.

Після реорганізації КиївЗНДІЕПу в Науково-дослідний центр монументально-декоративного мистецтва Зоя Анатоліївна обіймає посаду заступника керівника Центру, який очолював кандидат архітектури В.Чернявський. Усе частіше звертають на себе увагу її публікації в наукових збірниках, на шпальтах періодичних видань.

З 1984 року Зоя Чегусова – член Національної спілки художників України, від 1989 – член бюро, заступник голови секції критики та мистецтвознавства Київської організації НСХУ. У 1989–1992 роках – викладач курсу «Історія зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва» в Київському державному художньому інституті, а в 1996–1998 рр. – викладач цього ж курсу в Київському слов'янському університеті. Проте педагогічна діяльність не стала її покликанням. Її більше приваблювало розкривати для себе й громадськості невичерпні джерела творчого духу вітчизняних митців, якомога ширше пропагувати їхню творчість не лише на батьківщині, а й за її межами, тим самим демонструючи світові багатство різноманітних талантів нашої країни, глибину їхнього національного коріння, міцні неповторні традиції і разом з тим – високий професіоналізм вітчизняних митців, які здатні конкурувати з найсучаснішим візуальним мистецтвом.

Чому перевага була віддана саме декоративному професійному мистецтву? Вже в середині 70-х років традиційне уявлення про декоративне мистецтво принципово змінюється. Кераміка стає більш самодостатньою, входить в архітектурний простір не як утилітарна

річ, а як повноправний учасник його творення. Скло у вітражах, просторових об'ємних конструкціях світильників чи фонтанів кардинально перетворює простір інтер'єра. Гобелен, який завжди був прив'язаний до стіни, втручається у просторову структуру архітектури. Ці тенденції чимдалі посилюються. Одночасно точаться суперечливі дискусії щодо подальшого розвитку цього виду мистецтва. З одного боку, заохочується стилізація під народне мистецтво, поряд – плакатно-фанфарний напрям, з другого, – бачимо народження нової образності, коли митці відмовляються від цитування народного мистецтва, переходячи до більш глибокого осмислення його традицій у напрямі загальноєвропейського художнього процесу.

Ці нові тенденції захоплюють Зою Чегусову. Вона уважно слідкує за всіма новітніми проявами в «творенні образів» – по суті «**образотворчості**» в декоративному мистецтві, підтримує сміливі експерименти. До того ж її приваблюють людяність, особлива одухотвореність цього виду мистецтва, де навіть у драматичних творах утверджуються гуманістичні ідеали, вражає своєрідна емоційна наповненість.

Мистецтвознавчі нариси про творчість визначних українських митців З.Чегусової сполучні з публікаціями аналітичного плану, такими як «Професіональне декоративне мистецтво України другої половини ХХ століття», «Украинское монументальное искусство на рубеже 70–80-х годов», «Бути чи не бути? Про минуле та майбутнє монументально-декоративного мистецтва України». У цих різнопланових публікаціях простежується чітка позиція автора: об'єктивність, професійний підхід як в оцінках творчості окремих митців, так і в оцінках відповідних часу процесів і разом з тим власне ставлення до предмета розмови.

Поряд з окремими нарисами, присвяченими творчості митців, виходять з друку «Мистецтво України ХХ століття» (у співавт., 1998), уже згаданий альбом «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» (2002), «Мистецтво України. 1991 – 2003 (у співавт., 2003). Як бачимо з назв цих фундаментальних видань, коло інтересів Зої Чегусової дедалі ширшає, проте перевагу вона віддає декоративному мистецтву.

Завдяки її активній діяльності на цій ниві, а особливо після виходу в світ альбому «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» значною мірою змінилося ставлення до професійного декоративного мистецтва і його творців. Сама назва вступної статті до альбому «Трансформація образу в декоративному мистецтві України кінця ХХ століття» спонукає по-новому сприймати й оцінювати процеси, що відбуваються у вітчизняному і світовому мистецтві, визнати спроможність мовою декоративного мистецтва передавати проникливі почуття, філософські роздуми,

релігійні одкровення, мовою символів, алегорій, метафор творити глибоко духовні образи. Саме в ній уперше було представлено аналіз кардинальних змін в образотворенні, які відбувалися в українському мистецтві у 80-х і особливо у 90-х роках. Характеристика творчості окремих митців була, знову ж таки, уперше подана в тісному зв'язку з розвитком різних течій і напрямів у вітчизняному професійному декоративному мистецтві, що виявлялись у новому погляді на історію культури різних народів і, зокрема, України у захопленні архаїкою, давньослов'янською міфологією і, з іншого боку, – мистецтвом італійського Відродження чи модернізмом минулого століття. У вступній статті до альбому З.А. Чегусової було вперше розглянуто творчість митців на тлі загальноєвропейських і вітчизняних мистецьких процесів, водночас охарактеризовано зміни в різних видах декоративного мистецтва – кераміці, склі, текстилі тощо.

Для З. Чегусової важлива особистість кожного митця. Їй цікаво зрозуміти, як відбувається трансформація його образної мови, як народжуються сміливі новаторсько-експериментальні пошуки, модернізація пластичної мови, як виникає нова естетика фігуративності, як з'являється синтетичне просторове мистецтво, з одного боку, підвладне новітнім устремлінням, а з другого, – вірне святій пам'яті національної культури, і відтак – що ж спонукає людину творити, якими життєвими критеріями вона керується. Недарма вона запропонувала учасникам проекту висловити свої життєві кредо. Ці невеликі одкровення одухотворили й збагатили видання, доповнили характеристики митців. І в подальшому, аналізуючи роботи окремих авторів, відтворюючи цілу галерею неповторних індивідуальностей, вітаючи появу молодих талантів, радіючи творчим знахідкам відомих і знаних, З. Чегусова керується саме цими принципами.

Глибоким проникненням у специфіку творчості, високим професіоналізмом відзначаються її нариси про таких різних і неординарних митців, як Л. Жоголь, А. Бокотей, О. Рапай, І. Зарицький, Л. Богинський, О. Бородай, Н. Ісупова, Л. Довженко, Н. Борисенко, Т. Кисельова, Н. Гронська, О. Потієвська, В. Дудін, О. Мороз, М. Кирницька та ін. Крім нарисів про художників декоративного мистецтва, Зоя Чегусова пише й про доробок митців, які працюють в інших видах мистецтва.

Її цікавить живопис О. Дубовика, Н. Бондаренко, П. Лебединця, М. Тимченко, В. Потієвського, графіка М. Гроха, О. Прахової, І. Левитської. Особливо хочеться відзначити статтю в книзі «Саша Прахова», де не тільки подається аналіз творчості художниці, а й простежується життя славетної родини, яке в такому ракурсі ще не було висвітлене. Розповідь, що проникнута душевним теплом і трепетністю, спонукає знову повертатися до визначних особистостей нашої Вітчизни.

До «Енциклопедії сучасної України» Зоя Чегусова підготувала 63 статті-персоналії. Паралельно вона публікує аналітично-узагальнювальні статті. Це розділ «Традиції і інновації» у книзі-альбомі «Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках “великого стилю”», розділ «Професійне декоративне мистецтво України 90-х років ХХ століття» в «Історії мистецтва України ХХ століття» (5-й том), розділ «Невичерпний світ скла». «Художнє скло України 2-ої пол. ХХ ст.» в книзі «Скло України», розділ «Буяння щедрого таланту» в книзі «Людмила Жоголь – чарівниця художнього текстилю», вступна стаття «Минуле і сучасне декоративного мистецтва» в альбомі «70 років Національної спілки художників України», розділ «Образотворча Шевченкіана епохи парадоксів і невігластва» в книжці «З верховини півстоліття. Національній премії України ім. Тараса Шевченка – 50». У цих масштабних публікаціях Зоя Чегусова виступає серйозним науковцем, глибоким аналітиком, який дотримується об'єктивності в оцінці як окремих персоналій, так і трансформацій, що відбувались і відбуваються в мистецтві України, розглядаючи їх у контексті загальноєвропейських і світових художніх процесів. Загалом вона є автором і співавтором 14 фундаментальних праць.

Як член Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА під егідою ЮНЕСКО (з 2001), президент української секції АІСА (від 2005), член редакційної колегії журналу «Українське мистецтво» (від 2003), журналу «Образотворче мистецтво» (від 2006), журналу «Fine Art» (від 2007), З. Чегусова відповідально і з повною віддачею ставиться до своїх обов'язків на цій ниві.

У 2004 році вона здійснює спільно з секцією декоративно-прикладного мистецтва КОНСХУ цікавий проект, виступаючи куратором Першої всеукраїнської трієнале художнього текстилю. Її нестримна енергія спонукала художників відгукнутися неординарними творами, які продемонстрували сміливі експерименти, утвердження нової естетики, пошуки нових образно-тематичних і техніко-технологічних рішень, орієнтацію на міжнародні напрями текстилю. Новації та інновації включали застосування рукотворного паперу, повсті, плетення, аплікації тощо, активізацію авторських технік і, разом з тим, подальший розвиток традиційного ткацтва, тісно пов'язаного з народним мистецтвом. Як зазначала в статті до каталогу-альбому «Перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю» куратор Зоя Чегусова, виставка показала, що сучасний художній текстиль – потужна галузь не тільки декоративного мистецтва, а й загалом української культури, явище багатогранне, часом полярне у своїх проявах, яке розвивається нарівні з іншими видами мистецтва, не виключаючи течій постмодернізму, неоавангардизму, романтичного реалізму.

2007 року проект було продовжено: Зоя Чегусова разом з кандидатом мистецтвознавства, художницею Тамілою Печенюк організують

Другу всеукраїнську трієнале художнього текстилю, що мала спрямування: «Від давніх традицій – до сучасних новацій». В її рамках було проведено молодіжну трієнале за участю обдарованих художників-професіоналів і студентів художніх вишів України, що проходила в київській галереї мистецтв «Дім Миколи». У статті до каталогу обидва куратори так визначили девіз трієнале: «Художній текстиль – складова національно-культурного простору (переосмислення традицій та пошук сучасного національного стилю)» і далі підсумовують: «Український художній текстиль здатний не тільки демонструвати свою традиційну досконалість у вжиткових творах чи дивувати гармонійним входженням в архітектурно-просторове середовище, головне – текстиль стверджує себе на позиціях справжнього новочасного **образотворчого** (все ж таки) мистецтва з вирішенням досить серйозних образно-пластичних завдань».

Відгуком на новації світового художнього процесу, зокрема активне проникнення нових форм, переосмислення традиційних технік і створення на їх основі авторських, застосування широкого діапазону матеріалів і входження українського художнього текстилю в загально-мистецький простір крізь призму трансформації національної традиції було проведення в грудні 2010 року третьої трієнале, кураторами якої знову були Зоя Чегусова і Таміла Печенюк. Їхня концепція – «Відчуття часу. Ренесанс РУКОТВОРЕННЯ» впливала з тогочасних тенденцій – посилення уваги до емоційності твору, його живописності, а відтак – рукотворності.

Активна діяльність науковця, автора і куратора цікавих проєктів була заслужено відзначена: 2007 року З.А.Чегусова одержує почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України».

Якоюсь мірою можна вважати продовженням трьох трієнале проведення 2012 року виставки художнього текстилю митців Києва (організатори З. Чегусова і Т. Кисельова), а згодом – художників Львова (організатор Т. Печенюк) у приміщенні Музею сучасного мистецтва України в м. Києві, які проходили під девізом «Новітній арт-текстиль України». В їх експозиції організатори намагалися включити твори, для яких характерними були незвичність, нестандартність, неочікуваність. Вони продемонстрували своєрідність київської і львівської шкіл, хоча переважна більшість київських митців – випускники Львівської національної академії. Свого часу З. Чегусова присвятила свій виступ на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мистецька освіта України: історія, сьогодення, поступ» художникам-текстильникам – випускникам Львівської національної академії мистецтв, а нині викладачам Київського інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука – М. Базак, Г. Забашті, Н. Дяченко-Забашті, Л. Майданець-Саєнко.

Нагадаю, що Зоя Анатоліївна, відгукуючись на актуальні мистецтвознавчі проблеми сьогодення, брала активну участь у численних конференціях (наприклад у Всеукраїнській науково-теоретичній конференції «Українська культура в контексті світових глобалізаційних процесів», що проводилася в ІМФЕ НАНУ), у засіданні «Круглого столу» з питань теорії та художньої критики мистецтва авторського розпису тканини в Україні (Хмельницький музей сучасного мистецтва).

Широкою охоплення персоналій при мистецтвознавчому визначенні їх належності до певного спрямування в розкритті своєрідних образно-пластичних ідей відзначаються статті З. Чегусової до каталогів I, II, III всеукраїнських трієнале художнього текстилю, Всеукраїнської різдвяної виставки декоративно-прикладного мистецтва до 100-річчя Марії Примаченко, Виставки сучасного декоративного мистецтва до відзначення 50-річчя входження України в ЮНЕСКО в Парижі. Науково-аналітичний характер мають статті в наукових збірниках «Міст», «До 100-річчя колекції Державного музею українського народного декоративного мистецтва», збірниках наукових праць КиївЗНДІЕПу, ІМФЕ НАНУ, Академії мистецтв України, Інституту проблем сучасного мистецтва АМУ. Упродовж 2010–2013 років Зоя Чегусова є відповідальним секретарем 5-го тому видання «Історія декоративного мистецтва України ХХ століття. (Професійне декоративне мистецтво)», робота над яким ведеться колективом відділу декоративного мистецтва ІМФЕ ім.М. Т. Рильського НАН України (головний редактор – акад. Г. А. Скрипник, науковий редактор – доктор мистецтвознавства Т.В. Кара-Васильєва).

Крім нарисів про творчість художників, опублікованих у різних вітчизняних і зарубіжних друкованих органах (журналах «Образотворче мистецтво», «Fine Art», «Art Ukraine», «Українське мистецтво», «Україна», «Вітчизна», «Президент», «Академія», «Жінка», «Творчество», «Декоративное искусство СССР», газетах «День», «Дзеркало тижня» «Культура і життя», «News from Ukraine», «Всеукраїнские ведомости»), перу Зої Чегусової належить ціла низка статей для каталогів таких відомих митців, як Людмила Жоголь, Олександра Прахова, Наталія Борисенко, Ніна Бондаренко, Микола Грох, Петро Лебединець, Ірина Кіршина, Юлія Бородай, В'ячеслав Дудін та ін., з нагоди персональних чи групових виставок, де в коротких чи більш повних характеристиках зосереджена увага на неповторності та своєрідності того чи іншого митця, розкривається його світосприйняття, сутність його образної мови, визначається його місце в сучасному художньому процесі.

Тим часом творчий неспокій народжує нові ідеї: в залах Національного музею українського народного декоративного мистецтва з ініціативи Зої Чегусової проходять виставки її авторських арт-проектів: «Пісні про кохання-II. Кераміка, скло, текстиль» (перша відбулася в

мистецькій вітальні «Білий лев» у Києві), «Ангеле мій, охоронцю мій», які відзначались особливою поетичною мовою, щирим одкровенням, зворушливою відвертістю. І в цьому, я впевнена, неабияка заслуга їх організатора. У 2004 році вона виступає співкуратором виставки творів українських митців на IV Міжнародному фестивалі мистецтв у Магдебурзі (Німеччина). До ЄВРО-2012 в Музеї сучасного мистецтва України автор ідеї і куратор Зоя Чегусова ініціює виставку «Новітній арт-текстиль України».

Значним внеском у популяризацію українського мистецтва за кордоном стали міжнародні авторські проекти Зої Чегусової. Це, зокрема, «Квіти України (гобелен, акварель)», де були представлені гобелени Людмили Жоголь та акварелі Миколи Гроха, що експонувалися в інформаційно-культурному центрі при Посольстві України у Франції в Парижі (квітень-червень 2007). Згодом цей проект був запрошений Постійним представництвом України при ООН у рамках святкування 16-ої річниці Незалежності України для презентації в Українському інституті Америки в Нью-Йорку (вересень 2007). Великий розголос мав український арт-проект «В пошуках істини. Петро Лебединець. Юрій Нагулко» (куратор З. Чегусова, меценат О. Золотарьова) в рамках щорічного фестивалю мистецтв «Наша спадщина» в Нью-Йорку, ініційований Постійним представником України в ООН послом Юрієм Сергєєвим (червень 2009).

Особливої уваги заслуговують статті до книжки «Нашому роду нема переводу. Славні династії та родини України», присвячені родинам Позмогових-Чегусових та Прахових, які відтворюють життєвий шлях і характеризують неповторність неординарних особистостей, їхній внесок в історію нашої культури. Участь у 2011 році в Міжнародному симпозіумі «Волошинський вересень» у Домі-музеї М. Волошина в Коктебелі спонукала Зою Чегусову глибше поринути в життя і творчість відомого поета і художника Максиміліана Волошина, розповісти про традицію проведення симпозіумів та участь у них українських митців.

Простежуючи творчий шлях мистецтвознавця Зої Чегусової, не можна не відзначити її уважне, доброзичливе, шанобливе ставлення до колег, до художників, про творчість яких розповідає автор у численних публікаціях. Зоя Анатоліївна намагається нікому не відмовляти, коли до неї звертаються з проханням відгукнутися на виставку, хоча постійно відчуває цей нот у часі, і в переважній більшості за свою працю має лише словесну винагороду. Щиро радіє творчим удачам, приємним подіям у житті митців, адже вона не тільки пише про їхню творчість, але є для багатьох другом, порадником, небайдужим уболівальником. На жаль, не часто добрим словом згадують тих, хто пішов з цього життя. Якою ж душевною теплотою, почуттям

поваги, захопленням неординарною особистістю сповнені нариси Зої Чегусової, присвячені світлій пам'яті Марфи Тимченко, Миколи Костюченка, Тетяни Мисковець, Саші Прахової, Лесі Довженко, Олександра Ковальчука, Юлії Бородай і її улюбленого батька Анатолія Івановича Позмогова!

Зоя Чегусова – глибоко віруюча людина. Тому цілком логічно, що від 2012 року вона стала членом журі в ділянці «образотворче і декоративне мистецтво» щорічного Свято-Георгіївського міжнародного православного фестивалю культури та творчості у Києві. Як член жіночого творчого об'єднання «Світлина» Спілки жінок м. Києва, вона бере активну участь у благодійних акціях і мистецьких заходах, які постійно організує «Світлина», завдяки чому 2006 року отримала Подяку Київського міського голови «За сумлінну працю та активну життєву позицію». А життєва позиція, життєвий стрижень Зої Чегусової – незгасаючий ентузіазм. Її невгамовна творча енергія збігається з переконанням відомої поетеси Ганни Чубач: «Якщо із буднів не зробити свят, // То і найвищі обрії злиняють». Отож талановитий мистецтвознавець, чарівна жінка дарує свято митцям, дарує щоденне свято і свій сім'ї. Уже 40 років Зоя Анатоліївна одружена із своїм чоловіком Володимиром Чегусовим – заслуженим лікарем України, головним лікарем (до 2011 року) 4-ої міської клінічної лікарні. Вони мають достойних нащадків – сина Анатолія, доньку Ганну, онуків Івана і Павла, стали рідними для них невістка Наталія, зять Василь. Захоплюються театром, мандрями. Їхній гостинний дім відкритий для друзів та колег, які завжди знайдуть тут розуміння, підтримку, допомогу.

Наснаги, невичерпності творчого натхнення, незгасної енергії бажую не тільки з нагоди ювілею. Нехай щедрість Вашої душі відгукнеться весняним багатоголоссям любові і шани численних дружніх сердець.

ДАТИ БІОГРАФІЇ І ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Етапи наукової діяльності

31 липня 1953

народилася в м. Києві. Батько – Позмогов Анатолій Іванович (1921–2004), доктор медичних наук, професор, заслужений діяч науки України, директор (1970–1987) Київського науково-дослідного рентгено-радіології і онкології інституту (КНДРРОІ, нині – Національний інститут раку АМН України). Мати – Смоленська Зінаїда Володимирівна (1922–2000), юрист за фахом. Сестра – Позмогова Ірина Анатоліївна, лікар-гомеопат, кандидат медичних наук.

1970

закінчила 51-у середню школу в м. Києві.

1975

закінчила факультет теорії та історії мистецтва (денне відділення) Київського державного художнього інституту (КДХІ – нині Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури).

1975–1995

працювала у відділі монументально-декоративного мистецтва наукового відділення Київського зонального науково-дослідного інституту експериментального проектування житлових та громадських споруд (КиївЗНДІЕП) на посадах мистецтвознавця, молодшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника, заступника завідуючого відділом. Завідувач відділу – народний художник України, кандидат мистецтвознавства, академік Української академії архітектури (УАА) Людмила Жоголь.

1984

закінчила аспірантуру Київ ЗНДІЕПу.

1989–1992

викладач курсу «Історія зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва» в КДХІ.

1996–1998

викладач курсу «Історія зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва» на кафедрі теорії та історії мистецтв Київського слов'янського університету. Завідувач кафедри – доктор мистецтвознавства, професор, академік НАМУ Людмила Міляєва.

1995–2002

старший науковий співробітник, заступник керівника Науково-дослідного центру монументально-декоративного мистецтва КиївЗНДІЕПУ. Керівник Центру – кандидат архітектури Володимир Чернявський.

2002–2006

науковий співробітник відділу образотворчого мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського Національної академії наук України (ІМФЕ НАН України). Директор – академік НАН України Ганна Скрипник.

Від 2006 до сьогодні

науковий співробітник відділу декоративного мистецтва ІМФЕ ім. М.Т.Рильського НАН України. Завідувач відділу – доктор мистецтвознавства, член-кореспондент НАМУ, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Тетяна Кара-Васильєва.

Етапи творчої діяльності

1978

вийшла друком перша стаття: Чегусова З. Сучасний український вітраж // Образотворче мистецтво. – 1978. – №4. Головний редактор – заслужений діяч мистецтв України Петро Говдя. Перший редактор – заслужений діяч мистецтв України Тамара Придатко.

1981

участь у роботі всесоюзної творчої групи мистецтвознавців – Будинок творчості Спілки художників СРСР, Паланга, Литва. Керівник групи – доктор мистецтвознавства Володимир Толстой (Москва).

1984

прийнята до Спілки художників СРСР (нині Національна спілка художників України – НСХУ).

Від 1989

член бюро, заступник голови секції критики та мистецтвознавства Київської організації Національної спілки художників України (КОНСХУ), почесний член секції декоративно-ужиткового мистецтва КОНСХУ.

1992–2013

делегат I–V з'їздів НСХУ і I–VII з'їздів КОНСХУ, член виставкомів всеукраїнських виставок декоративно-ужиткового мистецтва НСХУ.

1998–2004

підготовка і поетапне здійснення авторського арт-проекту «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» (видання альбому-каталогу, всеукраїнська виставка, міжнародна виставка творів учасників арт-проекту).

2001

прийнята до Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА під егідою ЮНЕСКО (штаб-квартира в Парижі), учений секретар української секції АІСА. Президент – доктор мистецтвознавства Ольга Лагутенко.

2001

участь у роботі Національного симпозиуму гончарства в с. Опішному на Полтавщині. Член журі. Організатор і куратор симпозиуму – доктор історичних наук Олесь Пошивайло.

2002

видано альбом-каталог «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» у межах однойменного авторського арт-проекту З.Чегусової. Реалізовано перший етап арт-проекту.

2003

перша презентація видання. Національна філармонія України. Київ. Україна.

2003

організація і проведення першої за доби Незалежності всеукраїнської виставки «Сучасне професійне декоративне мистецтво України. Трансформація образу» в межах авторського арт-проекту. Український дім. Київ. Україна. Експоновано понад 1000 творів майстрів декоративного мистецтва близько 200 членів НСХУ. Реалізовано другий етап арт-проекту, після чого він отримує статус «Під патронатом Президента України».

Від 2003

член редакційної колегії журналу «Українське мистецтво». Видавець – Віктор Хоменко.

2004

участь у підготовці й проведенні виставки «Сучасне декоративне мистецтво України» з нагоди відзначення 50-річчя входження України в ЮНЕСКО за планом заходів Міністерства закордонних справ України. Штаб-квартира ЮНЕСКО. Париж. Франція. Реалізовано третій етап арт-проекту, який визнано кращим в ЮНЕСКО за останні 30 років.

2004–2010

участь в роботі V, VI, VII міжнародних симпозиумів гутного скла у Львові. Гість симпозиуму. Організатор і куратор симпозиуму – народний

художник України, професор, академік НАМУ, ректор ЛНАМ, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Андрій Бокотей.

Від 2004

куратор Першої, Другої, Третьої, Четвертої всеукраїнських трієнале художнього текстилю під егідою НСХУ (2004, 2007, 2010, 2013).

Від 2005

член творчого об'єднання «Світлина» Спілки жінок м. Києва, член правління Спілки. Голова Спілки – заслужений працівник культури України Галина Менжерес. Голова творчого об'єднання «Світлина» – поетеса Лариса Петрова.

2005

участь у Всеукраїнському симпозиумі художньої кераміки «Україна соборна». Член журі. Київ-Слов'янськ. Україна. Куратор Тетяна Зіненко.

Від 2005

президент української секції Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА.

2005

друга презентація альбому-каталогу «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен». – Національний культурний центр України при Посольстві України в Росії. Москва. Росія. Організатор і головуючий презентації – директор Центру, доктор історичних наук, член-кореспондент НАПНУ, почесний академік НАМУ, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Володимир Мельниченко.

Від 2006

член редакційної колегії журналу «Образотворче мистецтво». Головний редактор – доктор мистецтвознавства, професор, академік НАМУ Олександр Федорук.

2006

третья презентація альбому-каталогу «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен». Український Фонд культури. Київ. Україна. Організатор і головуючий презентації – голова Українського фонду культури, письменник, Герой України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Борис Олійник.

2006

участь в організації Всеукраїнського конкурсу творчості вихованців дитячих будинків України «Велике серце маленького життя». Голова журі. Київ. Україна.

Від 2007

член редакційної колегії журналу «Fine Art». Головний редактор – Ліна Грибанова.

Від 2010

член комісії Міністерства культури та туризму України і НСХУ з

присудження Премії в галузі традиційного народного і декоративного мистецтва імені Катерини Білокур (введена наказом Міністерства культури та туризму України до складу комісії).

Від 2011

член журі Міжнародного молодіжного гончарного фестивалю в Опішному на Полтавщині (введена наказом Міністерства культури та туризму України до складу журі).

2011

учасник української делегації художнього пленеру «Коктебель 2011» у межах ІХ Міжнародного науково-творчого симпозіуму «Волошинський вересень». Дом-музей М.О. Волошина, АР Крим. Керівник симпозіуму – завідувача Домом-музеєм М.О. Волошина Наталія Мірошниченко.

Від 2012

член журі в номінації «образотворче і декоративне мистецтво» Свято-Георгіївського міжнародного православного фестивалю культури та творчості.

2012, 2013

участь в арт-проекті друкованих праць та художніх творів київських митців «Мистецтвознавці+митці» секції критики і мистецтвознавства КОНСХУ та НСХУ. Галерея «Митець». Київ, Україна.

2013

участь у Другому міжнародному фестивалі художньої емалі. Національний музей українського народного декоративного мистецтва. Київ, Україна.

1978–2013

друкується у видавництвах «Либідь», «Мистецтво», «Імідж Україна», «Світ успіху», Інституту енциклопедичних досліджень НАН України, Національної спілки художників України та ін., у збірках наукових праць ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, КиївЗНДІЕПу, НАОМА, АМУ, Інституту проблем сучасного мистецтва НАМУ, ЛНАМ, ІДПМД, НМУНДМ, МСМУ, зокрема: «Українське мистецтвознавство», «Студії мистецтвознавчі», «Міст», «Ант», «Скрижалі. Декоративне мистецтво і дизайн», «Мистецтвознавчий автограф» та ін., у часописах: «Образотворче мистецтво», «Декоративное искусство», «Творчество», «Президент», «Державна справа», «Україна», «Академия», «Українське мистецтво», «Дизайн – аспект», «А.С.С. Керамика», «А.С.С. Украинский дизайн каталог», «А.С.С. Ватерпас», «Аеропорт», «Вісник ювеліра», «Fine Art», «Art Ukraine», «Ukraine», «Air Ukraine», у газетах «День», «Дзеркало тижня», «Культура і життя», «Урядовий кур'єр», «Література та життя», «Всеукраинские ведомости», «Киевские ведомости», «Фуникулер», «Метро», «Kyiv weekly» та ін. Усього в творчому доробку – 370 друкованих праць.

НАУКОВО-ТВОРЧІ ПРАЦІ ЗОЇ ЧЕГУСОВОЇ

I. Наукові видання: КНИЖКИ

1. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен. З.Чегусова – К. : ЗАТ Атлант ЮЕМСі, 2002. – 511 с. : іл.

Рец.: Кара-Васильєва Т. *Сучасне декоративне мистецтво України нова парадигма ХХІ століття // Міст : мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. праць.* – 2003. – № 1. – С. 69–78.

Придатко Т. *Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен // Українознавство.* – 2003. – Чис. 2/3. – С. 295.

Кара-Васильєва Т. *Книга ХХІ століття // Президент.* – 2003. – № 1. – С. 140.

Жоголь Л. *Унікальний альбом // Президент.* – 2003. – № 1. – С. 141.

Арт-проект «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття // Президент. – 2003. – № 1. – С. 136–139. – (Без підпису).

Голубець О. *Роздуми опісля // Українське мистецтво.* – 2003. – № 2. – С. 123–125.

Зіненко Т. *П'ять відображень у дзеркалі Виставки // Українське*

мистецтво. – 2003. – № 2. – С. 45–47.

Лидеры полугодия '2003 : самая привлекательная книга // Радуга. – 2003. – № 5. – С. 256.

Сом-Сердюкова О. *Сучасне декоративне мистецтво України – гучний проект року // Мистецтвознавство України : зб. наук. праць.* – К., 2004. – Вип. 4. – С. 341–343.

Жоголь Л. *Подорож у мистецтво // Дзеркало тижня.* – 2003. – 22 лют.

Кара-Васильєва Т. Двести имен в одном фолианте // Киевские ведомости. – 2003. – 15 мар.

Липа К. Очень декоративная Украина // Деловая неделя. – 2003. – 17–23 февр.

Чекан Ю. «Книга року»: підсумки півріччя // Дзеркало тижня. – 2003. – 16 серп.

Издание уникального каталога «Декоративное искусство Украины

конца XX столетия. 200 имен» // Компаньон. – 2003. – 5 июн.

9 лучших книжков Украины за минувший рік // Потяг 76. – rotuiah 76. org / news. – 2004. – 16 сін.

Гузю Г. Чудова дев'ятка «Книжки року – 2003» // Високий замок. – 2004. – 13 сін.

Хрущак М. Захоплююча картина декоративного мистецтва // «Книжник-ревію» / <http://today/viaduk/net/> // – 2004. – 3 лют.

Satovska A. Local Culture Guide.

Ukraine Gets a Brand New Arts And Crafts Bible // What's on. – 2003. – № 18. – P. 10.

2. Мистецтво України. 1991–2003 / Т. Придатко, Г. Складенко, З. Чегусова. – К. : Мистецтво, 2003. – 480 с. : іл.

Рец.: Жоголь Л. Шляхи мистецтва // Дзеркало тижня. – 2004. – 28 лют.

Кара-Васильєва Т. [Рец. на кн.:] Мистецтво України. 1991–2003 : альбом / упоряд.: Т. Придатко, З. Чегусова. – К. : Мистецтво, 2003. – 480 : іл. // Українське мистецтво. – 2004. – № 3. – С. 156.

3. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю»/ Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова. – К. : Либідь, 2005. – 280 с. : іл.

Рец. : Жоголь Л. У пошуках великого стилю // *Культура і життя*. – 2006. – 6 верес.

Руда Т. Декоративне мистецтво новітньої доби : еволюція, творчі пошуки, майстри, школи // *Народна творчість та етнографія*. – 2006. – № 2. – С. 120–122.

Родик К. Приглашение на сафари // *День*. – 2006. – 22 сент.

Сом-Сердюкова О. Нове слово про декоративне мистецтво України ХХ століття // *Мистецькі обрії 2005–2006 : альманах : наук.-теорет. праці та публіцистика*. – К., 2006. – Вип. 8/9. – С. 498–500.

Саенко Н. У пошуках «великого стилю» // *Українське слово*. – 2006. – 26 верес.

Никорак О. [Рец. на:] «Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю»» Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова. – К. : Либідь, 2005. – 280 с. : іл. // *Мистецтвознавчий автограф*. – Львів, 2008. – Вип. 3. – С. 202–210.

Книги, що стали подією // *Книги і люди*. – К., 2009. – С. 30. – (Без підпису).

Відз.: Перше місце на конкурсі «Книжковий дивосвіт України» у номінації «Краще мистецьке та фотоальбомне видання» і приз «Нестор літописець» на ІХ Київському Міжнародному книжковому ярмарку «Книжковий світ-2006» // Київ. – 2006. – 10 листоп.

Диплом II ступеня Національного конкурсу «Краща книга України» в номінації «АРТ-книжка» // Київ. – 2006. – 14 трав.

Чудова сімка. За версією експертів «Книжник-review» // [www/review/kiev/ua/06/\(128\)/2006](http://www/review/kiev/ua/06/(128)/2006).

4. Людмила Жоголь. Чарівниця художнього текстилю / З. А. Чегусова, Т. В. Кара-Васильєва, Т. О. Придатко. – К. : Либідь, 2008. – 264 с. : іл.

Рец.: Сом-Сердюкова О. Людмила Жоголь – чарівниця художнього текстилю // *Образотворче мистецтво*. – 2009. – № 3. – С. 146–147.

Сом-Сердюкова О. *Текстиль як ... диво* // *День*. – 2009. – 11 лип.

5. Синтез мистецтв : навч. посібник / В.Г. Чернявський, І. О. Кузнецова, Т.В. Кара-Васильєва, З.А. Чегусова; М-во освіти і науки України, НАУ. – К. : НАУ, 2012. – 320 с.

II. Розділи в колективних монографіях

6. Професіональне декоративне мистецтво України другої половини ХХ століття // *Мистецтво України ХХ століття*. – К. : Асоціація галерей, 1998. – С. 308–327.

7. Професійне декоративне мистецтво України 90-х рр. ХХ ст. // *Історія українського мистецтва : у 5 т. /* голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2007. – Т. 5 : *Мистецтво ХХ століття*. – С. 852–938.

8. Невичерпний світ : художнє скло України 2-ої пол. ХХ ст. // *Скло України*. – К. : Світ успіху, 2007. – С. 36–75.

9. Саша Прахова – продовження київської легенди // Саша Прахова. – К. : Такиє дела, 2012. – С. 225–232.

10. Українська родина митців // Олександр Саєнко: мистецька спадщина і сучасність / авт. концеп., текстів та упоряд. вид. Н. Саєнко. – К., 2009. – С. 160–165.

11. Квіти України // Олександр Саєнко: мистецька спадщина і сучасність / авт. концеп., текстів та упоряд. вид. Н. Саєнко. – К., 2009. – С. 275–277.

12. Студія душевної доброти // Олександр Саєнко: мистецька спадщина і сучасність / Авт. концеп., текстів та упоряд. вид. Н. Саєнко. К., 2009. – С. 297–299, С. 316.

13. Родина Прахових // Нашому роду нема переводу. Славні династії та родини України. – К. : Імідж Україна, 2012. – С. 100–101.

14. Родина Позмогових – Чегусових // Нашому роду нема переводу. Славні династії та родини України. – К. : Імідж Україна, 2012. – С. 96–99.

15. Про Олександра, Ніну, Лесю Саєнків // Український килим. Мистецька династія Саєнків. – К. : Мистецтво, 2012. – С. 46, 103, 135.

16. Образотворча Шевченкіана епохи парадоксів і невігластва // З верховини півстоліття. Національній премії ім. Тараса Шевченка – 50. – К. : Либідь, 2012. – С. 160–209.

17. Таємниці чарівної нитки Кара-Васильєвої // Там само. – С. 314–323.

18. Кераміка 1990-х–2000-х // Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – Т. 5 : Професійне мистецтво ХХ століття – Готується до друку.

19. Скло другої половини ХХ століття // Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – Т. 5 : Професійне мистецтво ХХ століття – Готується до друку.

20. Декоративно-монументальний аспект мистецтва розпису тканин (розписний текстиль в інтер'єрі) другої половини ХХ століття / Печенюк Т., Чегусова З. // Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – Т. 5: Професійне мистецтво ХХ століття. – Готується до друку.

21. Новітній текстиль 2000-х років / Чегусова З., Печенюк Т. // Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – Т. 5 : Професійне мистецтво ХХ століття. – Готується до друку.

22. Художня обробка дерева другої половини ХХ століття // Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2013. – Т. 5 : Професійне мистецтво ХХ століття – Готується до друку.

ІІІ. Статті в наукових збірниках, альманахах

23. Монументально-декоративне мистецтво в архітектурі шкільних споруд // зб. наук. праць КиївЗНДІЕП. – К., 1979.

24. Украинское монументальное искусство на рубеже 70–80-х гг. // Сборник тезисов докладов пленума правления Союза художников СССР / СХ СССР. – М., 1981.

25. Засоби застосування монументально-декоративної кераміки в архітектурі громадських споруд // зб. наук. праць КиївЗНДІЕП. – К., 1987.

26. Монументально-декоративне мистецтво і архітектура // зб. наук. праць КиївЗНДІЕП. – К., 1995. – С. 90–100.

27. Перспективні засоби архітектурно-художнього рішення інтер'єрів громадських споруд // зб. наук. праць КиївЗНДІЕП. – К., 1996.

28. Леся Довженко. Живе джерело творчості // Альманах Львівської академії мистецтв. – Л., 1997. – С. 41.

29. Київські вернісажі батика // Мистецькі обрії-98 : альманах АМУ. – К., 1999. – С. 400–402.

30. Андрій Бокотей – новатор мистецтва // Вісник археології, мистецтва, культури «Ант». – 2000. – № 4/6. – С. 19–22.

31. Мистецтво, що змушує хвилюватися // Мистецтвознавство України. – 2001. – Вип. 2. – С. 381–383.

32. Професійне декоративне мистецтво в ДМУНДМ // зб. наук. праць до 100-річчя колекції Державного музею українського народного декоративного мистецтва. – К. : Артек, 2002. – С. 119–127.

33. Історія діяльності та внесок у розвиток комплексного архітектурно-художнього вирішення інтер'єрів різних типів споруд України 1970-х – 1990-х років Науково-дослідного центру монументально-декоративного мистецтва КиївЗНДІЕП // Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель : зб. наук. праць Українського зонального науково-дослідного і проектного інституту по цивільному будівництву – К., 2003. – С. 208–216.

34. Трансформація образу в професійному декоративному мистецтві України 80–90-х рр. ХХ століття // Міст: мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. праць. – 2003. – Вип. 1. – С. 229–241.

35. Образотворче скло Андрія Бокотея // Мистецтвознавство України / АМУ. – К., 2003. – Вип. 3 – С. 307–314.

36. Професійне декоративне мистецтво України 80–90-х рр. ХХ століття: основні тенденції та напрямки розвитку // Міжнародний конгрес українців. Кн. 2. Мистецтвознавство / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАНУ. – Донецьк ; К., 2005. – С. 322–334.

37. Арт-проект «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен». Реальні підсумки та бажані перспективи // Міст: мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. праць. – 2005. – Вип. 2. – С. 295–304.

38. ІV Міжнародний фестиваль мистецтв у Магдебурзі в контексті позитивних наслідків глобалізаційних процесів // Українська культура в контексті світових глобалізаційних процесів : зб. наук. статей / голов. ред. Г. Скрипник ; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського – К., 2005. – С.322–334.

39. Взаємовплив та взаємодія професійного декоративного і народного мистецтва України ХХ століття (на прикладі виставки «Сучасне декоративне мистецтво України» в ЮНЕСКО в Парижі у травні 2004р.) // Музей народного мистецтва та національна культура : зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф. «Роль музеїв і колекцій народного та декоративного мистецтва у збереженні й розвитку національної культури» / Музей українського народного декоративного мистецтва. – К., 2006. – Вип. 49. – С. 206–215.

40. Декоративне мистецтво України на зламі століть: тенденції розвитку (кераміка, скло, текстиль кінця ХХ – поч. ХХІ ст.) // зб. наук. праць КиївЗНДІЕП : спец. вип. «Засоби монументально-декоративного мистецтва та дизайну в міському середовищі». – К., 2006. – С. 43–55.

41. Традиції та інновації в професійному декоративному мистецтві України 90-х рр. ХХ ст. // Мистецтвознавство України / АМУ, Ін-т проблем сучасного мистецтва. – К., 2006. – Вип. 6/7. – С. 398–408.

42. В заповітному колі трієнале: про Першу всеукраїнську трієнале художнього текстилю // Мистецтвознавство України / АМУ, Ін-т проблем сучасного мистецтва. – К., 2007. – Вип. 1/2. – С. 58–60.

43. Славний ювілей Миколи Гроха // Художня культура. Актуальні проблеми / АМУ, Ін-т проблем сучасного мистецтва. – К., 2007. – Вип. 4. – С. 52–61.

44. Вітаємо ювілярів // Мистецтвознавчий автограф : зб. наук. праць кафедри історії і теорії мистецтва Львів. нац. акад. мистецтв. – Л., 2008. – Вип. 3.– С. 244–248.

45. Роль символу, знака, міфу в професійному декоративному мистецтві України на межі ХХ-ХХІ ст. // Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 8. – С. 146–151.

46. Олександр Ковальчук – майстер, обдарований долею // Мистецтвознавчий автограф : зб. наук. праць кафедри історії і теорії мистецтва Львів. нац. акад. мистецтв – Л., 2010. – С. 97–110.

47. Петро Лебединець на шляху художніх прозрінь і одкровень // Художня культура: актуальні проблеми : наук. вісн. / НАМУ, Ін-т проблем сучасного мистецтва. – К., 2010. – С. 613–616.

48. Майстер художнього текстилю Олександр Ковальчук // Українська академія мистецтв : дослід. та наук.-метод. праці : спецвипуск. – К., 2010. – С. 328–338.

49. Художнє скло і художня кераміка («мистецтво вогню») України другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст. в аспекті впливу стилю модерн // Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії. – К., 2010. – Вип. 10. – С. 42–49.

50. Художниці – викладачі Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва імені Михайла Бойчука як носії традицій львівської школи. Творчі портрети: Г. Забашта, М. Базак, Н. Дяченко-Забашта, Л. Майданець-Баргилевич // Скрижалі : декоративне мистецтво і дизайн / КІДПМД імені Михайла Бойчука. – К. ; Чернівці, 2011 (2009). – С. 134–139.

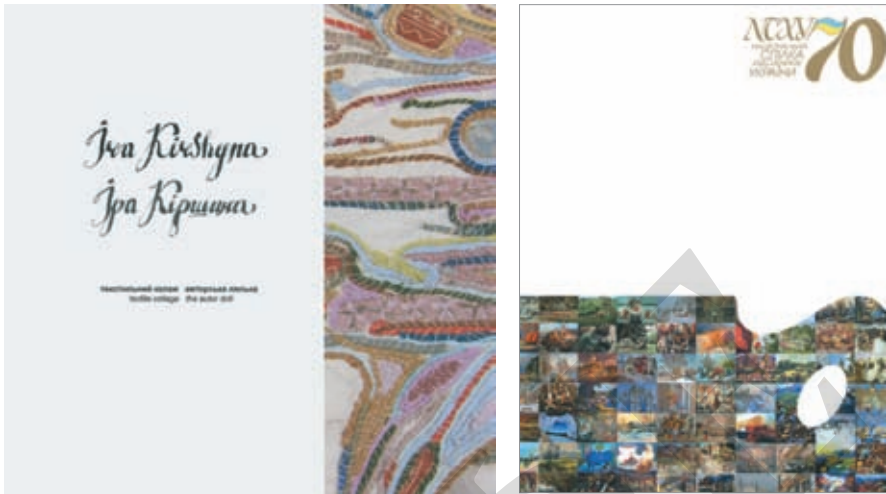
51. Ніхто не забутий // Міст: мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. праць з мистецтвознавства і культурології . – 2010. – Вип. 7. – С. 446–452.

IV. Статті в альбомах

52. Ніна Бондаренко // Художники України : книга-альбом. – К., 2001. – С. 48–49.

53. Олександр Дубовик // Олександр Дубовик : книга-альбом. – К., 2005. – С. 7.

54. Василь Боднарчук – кераміст високої живописної культури // Василь Боднарчук : альбом. – Л., 2008. – С. 10–11.

55. Львівська художниця текстилю Марта Суханя // Марта Суханя. Роман Дмитрик : альбом. – Л., 2008. – С. 6–7.

56. Юрій Нагулко – мастер грез, идей и мечтаний // Юрій Нагулко. Абстракция реальности. – К., 2009. – С. 8–11.

Минуле і сучасне декоративного мистецтва // 70 років Національної спілки художників України : альбом. – К., 2009. – С. 15–19.

57. Добрий світ Ірини Кіршиної // Іра Кіршина. Текстильний колаж. Авторська лялька : альбом. – К., 2012. – С. 3–6.

58. Петр Лебединец. Мастер художественных произведений и откровений // Петр Лебединец. Живопись : альбом. – К., 2012. – С. 7–11.

59. Переднє слово // Юлія Бородай. Українська емаль : альбом. – К. : Укр. письменник, 2013. – С. 5.

V. Статті в каталогах

60. Художник Ірина Левитська // Каталог творів художниці. – К. : СХ України, 1989. – С. 5–9.

61. Батик в громадському інтер'єрі // «Презентація-94»: Всеукраїнська виставка розпису на тканині : каталог. – Хмельницький, 1994. – С. 6.

62. Ольга Рапай – художник монументально-декоративного мистецтва // Кераміка Ольги Рапай : каталог. – К., 1998. – С.16–23.

63. Текстиль. 10 років свободи // Галерея сучасного декоративного мистецтва «Триптих»: каталог. – К.: Light House, 1998. – С. 3.

64. Гобелени Марії та Івана Литовченків // Іван, Марія та Наталка Литовченки: каталог творів. – К.: Такі справи, 1999. – С. 13–14.

65. Наталя – спадкоємиця і продовжувачка династії текстильників // Іван, Марія та Наталка Литовченки: каталог творів. – К.: Такі справи, 1999. – С. 39–40.

66. Батик: лирические абстракции Вадима Корженко // А.С.С. Украинский дизайн – каталог С&С. – 2000. – № 5. – С. 140–141.

67. Борис Данилов : фарфор par excellence // А.С.С. Украинский дизайн – каталог С&С. – 2001. – № 3. – С. 48–49.

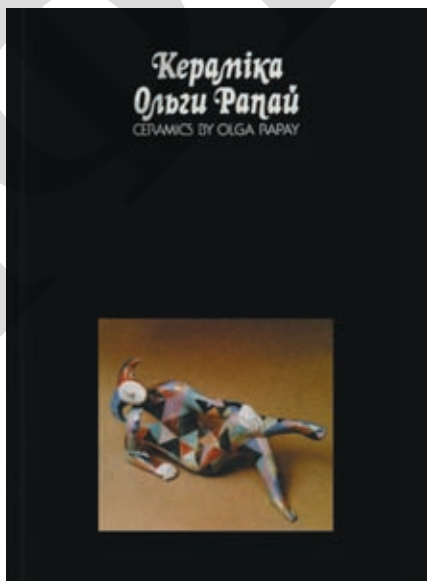
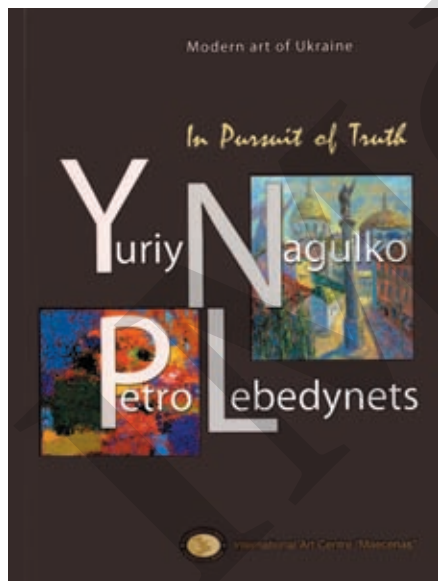
68. Драма і трагедія в кераміці Леоніда Богинського // А.С.С. Украинский дизайн-каталог С&С. – 2001. – № 6. – С. 76–77.

69. Живопись Славы Потиевского: услада души // А.С.С. Украинский дизайн-каталог С&С. – 2001. – № 6. – С. 72–73.

70. Радість – насолода – кераміка // Григорій Протасов. Раку кераміка: каталог. – Суми : Дизайн SEKA, 2001. – С. 1–14.

71. Декоративне мистецтво // Мистецтво України : каталог художньої виставки в рамках «Року України в Російській Федерації» (22 серпня – 2 вересня 2002 року, Москва). – К., 2002. – 80 с.

72. Сучасне декоративне мистецтво України // Каталог виставки до відзначення 50-річчя входження України в ЮНЕСКО в Парижі / авт.-упоряд. З. Чегусова. – К., 2004. – 76 с.

73. Людмила Жоголь // Людмила Жоголь. Гобелен : каталог. – К., 2005. – С. 3.

74. Художник багатогранного дарування Ніна Бондаренко // Ніна, Ярослав, Лілія Бондаренко : каталог виставки творів в НМУНДМ. – К., 2005. – С. 4–5.

75. Велике серце маленького життя // Каталог виставки-конкурсу дитячої творчості в Музеї українського народного декоративного мистецтва. – К., 2006. – С. 3–4.

76. Перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю // Каталог / авт.-упоряд. З. Чегусова. – К. : НСХУ, 2007. – 56 с.

77. Друга всеукраїнська трієнале художнього текстилю // Каталог / авт.-упоряд. З. Чегусова. – К. : НСХУ, 2008. – 64 с.

78. В пошуках істини. Юрій Нагулко. Петро Лебединець // Каталог українського арт-проекту в рамках міжнародного фестивалю «Наша спадщина» в National Arts Club в Нью-Йорку / авт.-упоряд. З. Чегусова. – К. ; Нью-Йорк, 2009. – 48 с.

79. Такий різний В'ячеслав Дудін // Каталог «В'ячеслав Дудін. Твори». – К., 2009. – С. 3–9.

80. Світ, народжений з серця Анжеліки Рудницької // Анжеліка Рудницька. Український Всесвіт : каталог. – К., 2009. – С. 13–17.

81. Всеукраїнська різдвяна виставка декоративно-прикладного мистецтва до 100-річчя Марії Примаченко // Каталог виставки творів / авт.-упоряд. Зоя Чегусова. – К. : НСХУ, 2010. – 48 с.

82. Нитка життя // Наталка Борисенко : каталог. – К., 2011. – С. 1.

83. Саша Прахова – продовжувачка традицій роду, що став квітською легендою // Саша Прахова : каталог. – К., 2011. – С. 1–7.

84. Ніна Бондаренко. Живопис // Передмова до буклета персональної виставки художниці в МСМУ. – К., 2012.

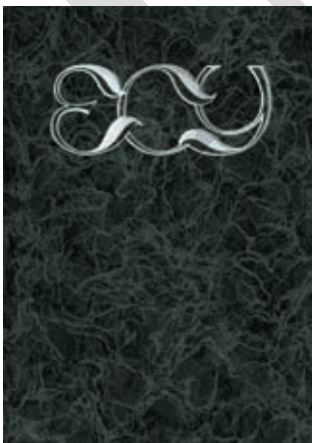
85. «Предтечі» творів Миколи Гроха // Микола Грох. Графічні спостереження : каталог. – К., 2012. – С. 8–11.

86. Про Віру Томашевську та її твори // Віра Томашевська. Мистецтво кераміки : каталог. – К., 2012. – С. 6.

87. Третя Всеукраїнська трієнале художнього текстилю // Каталог / авт.-упоряд. З. Чегусова. – К. : НСХУ, 2013. – 72 с.

88. Путь з Подолу // Ніна Бондаренко : каталог виставки творів в МСМУ. – К., 2013. – С. 6–9.

VI. Статті в енциклопедичних виданнях

89. Вітраж України // Мистецтво України : енциклопедія. – К., 1995. – Т. 1. А–В. – С. 353–357.

90. Бабак Тамара Іванівна // Енциклопедія сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. Б–Біо. – С. 10.

91. Бастун Наталія Володимирівна // Там само. – С. 299.

92. Береза Зіновій Іванович // Там само. – С. 493.

93. Береза Тамара Анатоліївна // Там само. – С. 494.

- 94. Богинський Леонід Федорович** // Енциклопедія сучасної України. – К., 2004. – Т. 3. Біо–Бя. – С. 136–137.
- 95. Бокотей Андрій Андрійович** // Там само. – С. 215.
- 96. Бондаренко Ніна Петрівна** // Там само. – С. 266–267.
- 97. Борецька-Грабар Наталія Юстиніанівна** // Там само. – С. 287.
- 98. Борецький Ярослав Дмитрович** // Там само. – С. 288.
- 99. Борисенко Лідія Валентинівна** // Там само. – С. 299.
- 100. Борисенко Наталія Валентинівна** // Там само. – С. 300.
- 101. Вертузов Михайло Миколайович** // Там само. – К., 2005. – Т. 4. В–Вог. – С. 281.
- 102. Винту Анатолій Васильович** // Там само. – С. 434.
- 103. Вікно** // Там само. – С. 534–535.
- 104. Воронюк Володимир Михайлович** // Там само. – К., 2006. – Т. 5. Вод–Гн. – С. 183–184.
- 105. Галенко Марко Анатолійович** // Там само. – С. 324–325.
- 106. Ганкевич Володимира Романівна** // Там само. – С. 374.
- 107. Гах Ірина Степанівна** // Там само. – С. 421.
- 108. Гнедаш Олена Тимофіївна** // Там само. – С. 712.
- 109. Гоголь Анатолій Мілентійович** // Там само. – К., 2006. – Т. 6. Го–Гю. – С. 16.
- 110. Гоголь Ольга Борисівна** // Там само. – С. 16.
- 111. Готшалк Галина Олександрівна** // Там само. – С. 335.
- 112. Грищенко Галина Анатоліївна** // Там само. – С. 502.
- 113. Губаль Богдан Іванович** // Там само. – С. 569–570.
- 114. Губарева Олена Давидівна** // Там само. – С. 573.
- 115. Гущин Олег Ілліч** // Там само. – С. 704.
- 116. Гронська Наталія Олексіївна** // Там само. – К., 2007. – Т. 7. Г–Ді. – С. 91–92.
- 117. Данилів-Флінта Ірина Зіновіївна** / З.А. Чегусова, Н.О. Саєнко // Там само. – С. 201–202.
- 118. Данилов Борис Дмитрович** // Там само. – С. 204.
- 119. Довженко Леся Григорівна** // Там само. – К., 2008. – Т. 8. Дл–Дя. Додаток. – С. 181.
- 120. Дробаха Олександр Тимофійович** / З.А. Чегусова, Н.О. Саєнко // Там само. – С. 404.
- 121. Дубовик Вікторія Степанівна** / З.А. Чегусова, Г.Г. Печенюк // Там само. – С. 480–481.

- 122. Дудін В'ячеслав Вікторович** // Там само. – С. 506.
- 123. Етенко Людмила Федорівна** // Енциклопедія сучасної України. – К., 2009. – Т. 9. Е–Ж. – С. 249.
- 124. Єрмоленко Олександра Трохимівна** // Там само. – С. 441–442.
- 125. Жданов Михайло Юрійович** // Там само. – С. 519.
- 126. Жоголь Людмила Євгенівна** // Там само. – С. 636.
- 127. Заварзін Євген Юрійович** // Там само. – К., 2010. – Т. 10. З–Зор. – С. 43.
- 128. Зайцева Тетяна Вадимівна** // Там само. – С. 132.
- 129. Звір Олександр Михайлович** // Там само. – С. 461.
- 130. Звір Олена Валентинівна** // Там само. – С. 461–462.
- 131. Іллінський Андрій Олексійович** // Там само. – К., 2011. – Т. 11. Зор–Как. – С. 299.
- 132. Ісупов Володимир Ілліч** // Там само. – С. 583.
- 133. Ісупова Неллі Миколаївна** // Там само. – С. 584.
- 134. Кадочников Станіслав Петрович** // Там само. – С. 667.
- 135. Качмар Василь Іванович** // Там само. – К., 2012. – Т. 12. – С. 510.
- 136. Кирницька Муза Миколаївна** // Енциклопедія сучасної України. – К., 2013. – Т. 13. (У друці).
- 137. Кисельова Тетяна Геннадіївна** // Там само.
- 138. Коваль Людмила Михайловна** // Там само.
- 139. Кодьєва Олена Петрівна** // Там само.
- 140. Козак Надія Миколаївна** // Там само.
- 141. Козак Олена Сергіївна** // Там само.
- 142. Козак Сергій Миколайович** // Там само.
- 143. Колечко Любов Кирилівна** // Там само.
- 144. Колечко Сергій Євгенович** // Там само.
- 145. Колечко Тетяна Миколаївна** // Там само.
- 146. Корженко Вадим Анатолійович** // Там само.
- 147. Красюк Людмила Яківна** // Там само.
- 148. Кремінський Іван Омелянович** // Там само.
- 149. Курило Андрій Вікторович** // Там само.
- 150. Куца-Чапенко Олена Степанівна** // Там само.

VII. Статті в журналах

- 151. Сучасний український вітраж** // Образотворче мистецтво. – 1978. – № 4. – С. 11–19.
- 152. Формування естетичного середовища в шкільних та позашкільних закладах засобами монументально-декоративного мистецтва** // Образотворче мистецтво. – 1979. – № 5. – С. 8–11, 26.
- 153. Із полум'я та блакиті** // Україна. – 1980. – № 6.
- 154. З дитинства і за дитинство** // Україна. – 1981. – № 23.
- 155. Росписи для дітей** // Декоративное искусство СССР. – 1981. – № 3. – С. 42–43.
- 156. Монументалисты – городу** // Творчество. – 1982. – № 5. – С. 6–11.
- 157. Детская библиотека в Киеве** // Творчество. – 1982. – № 12. – С. 17–19.
- 158. Фонтани Києва** / О. Костенко, З. Чегусова // Образотворче мистецтво. – 1983. – № 3. – С. 21–24.
- 159. Молоді монументалісти України** // Образотворче мистецтво. – 1984. – № 2. – С. 19–23.
- 160. Про виставку кераміки молодих художників Києва** // Образотворче мистецтво. – 1984. – № 5. – С. 29–30.
- 161. Панорама молодих : Л. Красюк и А. Ильинский** // Декоративное искусство СССР. – 1985. – № 2. – С. 19.
- 162. Перший успіх** : виставка творів художниці В. Саніної // Образотворче мистецтво. – 1985. – № 3. – С. 33.
- 163. Виставка творів художника-монументаліста Ю. Легенького** // Образотворче мистецтво. – 1986. – № 5. – С. 29.
- 164. Данина пам'яті** : пам'яті художниці Галини Бородай // Вітчизна. – 1986. – № 10. – С. 207–208.
- 165. Пошуки нових форм у монументально-декоративній кераміці** // Образотворче мистецтво. – 1986. – № 5. – С. 24–27.
- 166. Взгляд** : виставка киевских художников-монументалистов творческого объединения «Взгляд» // Творчество. – 1987. – № 10. – С. 28–29.
- 167. Монументально-декоративна кераміка в інтер'єрах України** // Образотворче мистецтво. – 1987. – № 3. – С. 16–19.
- 168. Сучасні проблеми мистецтва молоді України** : виступ на VIII з'їзді Спільки художників України // Образотворче мистецтво. – 1987. – № 3. – С. 16–19.

- 169. Палац одруження. Взаємодія мистецтв** / В. Кудевич, З. Чегусова // Образотворче мистецтво. – 1988. – № 1. – С. 27–29.
- 170. Жива кераміка Людмили Мешкової** // Образотворче мистецтво. – 1989. – № 4. – С. 11–14.
- 171. У центрі – синтез мистецтв** : виступ на Республіканській теоретичній конференції «Монументально-декоративне мистецтво України 80-х рр.» у Харкові // Образотворче мистецтво. – 1989. – № 1. – С. 3–7.
- 172. Храм науки і культури** : про бібліотеку АН УРСР ім. Вернадського у Києві // Образотворче мистецтво. – 1990. – № 2. – С. 23–27.
- 173. Батик в громадському інтер'єрі** // Образотворче мистецтво. – 1992. – № 6. – С. 14–18.
- 174. Гончарі, як спосіб життя майже 100 керамістів України** // Україна. – 1994. – № 13. – С. 24–25.
- 175. Батик Тетяни Мисковець** // Образотворче мистецтво. – 1995. – № 2. – С. 25–26.
- 176. Мовою текстилю** // Образотворче мистецтво. – 1995. – № 2. – С. 38.
- 177. «Презентація – 94»** // Образотворче мистецтво. – 1995. – № 1. – С. 15–17.
- 178. The «Presentation – 94»** // International Tapestry journal: Spring issue. – 1995. – Vol. 1. – N 1.
- 179. Віртуозний майстер батіку Ніна Лапчик** // Образотворче мистецтво. – 1996. – № 2. – С. 53–56.
- 180. Іван, Марія та Наталя Литовченко** // Образотворче мистецтво. – 1997. – № 3/4. – С. 37–42.
- 181. Нечто жизненно важное** : о творчестве А. Дубовика // Академия. – 1997. – № 6. – С. 86–89.
- 182. Покоренная эмаль** : творческий портрет Александра Бородая // Академия. – 1997. – № 4/5. – С. 132–133.
- 183. Спроба авангардної реконструкції** // Образотворче мистецтво. – 1997. – № 3/4. – С. 20–21.
- 184. Унікальний гурт митців** // Будівництво України. – 1997. – № 3. – С. 13–17.
- 185. Бути чи не бути? Про минуле та майбутнє монументально-декоративного мистецтва України** // Образотворче мистецтво. – 1998. – № 1. – С. 30–33.
- 186. Войди в сад Нелли Исуповой** // Академия. – 1998. – № 4/5. – С. 132–133.
- 187. Сорок літ у царстві гобелена** // Президент. – 2000. –

№ 5. – С. 126–128.

188. Текстильная гармония: Муза Кирицька і Алексей Мороз // Дизайн-аспект. – 2000. – № 2/3. – С. 84–88.

189. Текстильний тандем : творчі портрети художників текстилю Музи Кирицької та Олексія Мороза // Україна. – 2000. – № 12. – С. 56–57.

190. Досконала краса фарфору Бориса Данилова // Air Ukraine. – 2001. – С. 14–19.

191. Искусство, заставляющее биться сердце // Дизайн-аспект. – 2001. – № 1. – С. 56–62.

192. Магічний і міфічний світ Марфи Тимченко // Президент. – 2001. – № 6. – С. 14–19.

193. Андрій Бокотей – скляр з Божою іскрою // Президент. – 2002. – № 10. – С. 113–120.

194. Олександр Бородай – новатор старовинних таємниць емалі // Президент. – 2002. – № 11/12. – С. 108–113.

195. Гончары : магия притяжения // А.С.С. Керамика. – 2002. – № 1. – С. 22–23.

196. Стеклянное счастье Андрея Бокотей // Діван. – 2002. – № 1. – С. 14–15.

197. Титан монументального мистецтва: творчий портрет Івана Литовченка // Президент. – 2002. – № 9. – С. 102–107.

198. Студія душевної доброти // Українська культура. – 2002. – № 8. – С. 6.

199. Арт-проект «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» // Президент. – 2003. – № 15. – С. 136–139.

200. Марко Галенко – нежурливий кераміст // Президент. – 2003. – № 16/17. – С. 153–156.

201. Наталя Гронська – самодостатня особистість // Українське мистецтво. – 2003. – № 2. – С. 70–71.

202. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен // Українське мистецтво. – 2003. – № 1. – С. 107.

203. АІСА обирає нового президента // Українське мистецтво. – 2003. – № 1. – С. 73–75.

204. «Насолода» – ця дивна японська раку, що розквітла на українському ґрунті // Президент. – 2003. – № 13/14. – С. 124–128.

205. Новый регтайм // Airport. – 2003. – № 3. – С. 50–51.

206. Романтическая реакция ювелиров // Вісник ювеліра України. – 2003. – № 4. – С. 61.

- 207. Симфонія квітів** // Україна. – 2003. – № 10. – С. 71–73.
- 208. Тендітний творець могутніх скульптур Луїза Черешкевич** // Президент. – 2003. – № 15. – С. 150–153.
- 209. Хвилююче чародійство** // Жінка. – 2003. – № 5. – С. 1–2.
- 210. Магдебурзькі відкриття України** // Державна справа. – 2004. – № 2. – С. 192–199.
- 211. Успіх українських текстильників** // А.С.С. Ватерпас. – 2004. – № 12. – С. 56–60.
- 212. Мистецтво Помаранчевої революції** // Студії мистецтвознавчі. – 2005. – Чис. 1 (9). – С. 129–133.
- 213. Декоративно-ужиткове мистецтво : традиція – інновація – менеджмент** // Образотворче мистецтво. – 2006. – № 1. – С. 24–25.
- 214. Корисна інформація для митців** // Київський мистець : інформ. вісн. Київ. організації Націон. спілки художників України. – 2006. – № 10. – С. 7–8.
- 215. Образотворення – «творення образу» в професійному декоративному мистецтві України на межі століть** // Fine Art. – 2007. – № 1. – С. 34–42.
- 216. [Рец. на:] Шмагало Р. Т. «Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції»** // Студії мистецтвознавчі. – 2007. – Чис. 1 (17). – С. 199–201.
- Рец. на кн.: Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст. : структурування, методологія, художні позиції / М-во освіти і науки України, Львів. нац. акад. мистецтв. – Л. : Укр. технології, 2005. – 742 с. : іл.*
- 217. Стенограма душі Миколи Гроха** // Образотворче мистецтво. – 2007. – № 1. – С. 102–104.
- 218. Фундаментальне і своєчасне видання** // Образотворче мистецтво. – 2007. – № 3. – С. 133.
- 219. Андрій Бокотей : про критерії професіоналізму та «львівський дух»** // Fine Art. – 2008. – № 2. – С. 62–65
- 220. Американський тріумф українського «романтичного авангарду» (про виставку Ювелірного дому «Лобортас і Карпова» в Метрополітен музеї в Нью-Йорку)** // Fine Art. – 2008. – № 4. – С. 109, 202.
- 221. В заповітному колі трієнале (Перша та Друга всеукраїнські трієнале художнього текстилю)** // Українське мистецтво. – 2008. – № 4. – С. 169–186.

- 222. Від давніх традицій до сучасних новацій** // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 1. – С. 118–119.
- 223. Жінка і любов : Леся Довженко** // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 2. – С. 44–45.
- 224. Світ, народжений серцем Анжеліки Рудницької (вишивка)** // Fine Art. – 2008. – № 3. – С. 120–123.
- 225. Мандри арт-проекту «Квіти України. (Париж – Нью-Йорк)»** // Fine Art. – 2008. – № 4. – С. 104–108.
- 226. [Рец на:] Шмагало Р. Т. «Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції»** // Українське мистецтво. – 2008. – № 4. – С. 161.
- Рец. на кн.: Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ – середини ХХ ст. : структурування, методологія, художні позиції / М-во освіти і науки України, Львів. нац. акад. мистецтв. – Л. : Укр. технології, 2005. – 742 с. : іл.*
- 227. Символи, що тримають пам'ять предків. Кераміка, скло, текстиль** // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 3. – С. 62–65.
- 228. Скромна привабливість Тамари Придатко** // Українське мистецтво. – 2008. – № 4. – С. 167.
- 229. Триумф романтичного авангарда** // Вісник ювеліра. – 2008. – № 4. – С. 22–23.
- 230. Останній титан Петриківки : про творчість Марфи Тимченко** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 2. – С. 107–109.
- 231. Декоративне мистецтво України : минуле і сучасне** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3 – С. 6–9.
- 232. Алмазний вінець мистецтвознавця** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 150–153.
- 233. Емалевий вибух в Україні** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 56–59.
- 234. Славний ювіляр Іван Зарицький** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 98–99.
- 235. Такий різний В'ячеслав Дудін** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 65.
- 236. Художниці-викладачі Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука як носії традицій львівської школи** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 70–73.
- 237. Василь Боднарчук – кераміст високої культури** // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 36–37.

- 238. «Сіверська борозна» : українська родина мистців //** Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 78–80.
- 239. Свобода експерименту Анни Попової //** Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 128–129.
- 240. Вільний подих Володимира Ісупова //** Fine Art. – 2009. – № 2/3. – С. 74–77.
- 241. Мистецькі пісні про кохання //** Fine Art. – 2009. – № 2/3. – С. 120–123.
- 242. Петро Лебединець – майстер художніх прозрінь і одкровенень //** Fine Art. – 2009. – № 4. – С. 106–107.
- 243. Українські художники в залах National Arts Club на сьомому щорічному фестивалі «Наша спадщина» у Нью-Йорку //** Fine Art. – 2009. – № 4. – С. 102–105.
- 244. Художній текстиль як складова національно-культурного простору: про Першу і Другу всеукраїнські трієнале /** Печенюк Т., Чегусова З. // Студії мистецтвознавчі. – 2009. – Чис. 1 (25). – С. 79–99.
- 245. Відроджені шедеври //** Fine Art. – 2010. – № 1. – С. 108–113.
- 246. Друг наш Колька : пам'яті мистецтвознавця Миколи Костюченка //** Fine Art. – 2010. – № 2 (11). – С. 74–77.
- 247. Саша Прахова – продовжувачка традицій роду, що став київською легендою : до ювілею художниці //** Fine Art. – 2010. – № 2 (11). – С. 48–55.
- 248. Саша Прахова – продовжувачка традицій роду, що став київською легендою : до ювілею художниці (закінчення) //** Fine Art. – 2010. – № 3 (12). – С. 38–43.
- 249. Дар оновлення традицій Олександра Ковальчука //** Fine Art. – 2010. – № 3 (12). – С. 74–79.
- 250. Леся Довженко //** Образотворче мистецтво. – 2010. – № 2/3. – С. 36.
- 251. Трієнале текстилю : художній текстиль як уособлення творчого польоту і радості /** Чегусова З., Печенюк Т. // Образотворче мистецтво. – 2011. – № 2. – С. 114–117.
- 252. Пам'яті Олександра Ковальчука //** Образотворче мистецтво. – 2011. – № 3/4. – С. 158.
- 253. Пам'яті Лесі Довженко //** Образотворче мистецтво. – 2011. – № 3/4. – С. 159.
- 254. Ренесанс «рукотворення» – повернення до твору /** Чегусова З., Печенюк Т. // Fine Art. – 2011. – № 1 (13). – С. 100–105.

- 255. Добрий світ Ірини Кіршиної // Fine Art. – 2011. – № 2 (14). – С. 84–87.**
- 256. Присвята Саші Праховій. Післямова // Art Ukraine. – 2011. – № 4 (23). – С. 130–133.**
- 257. Славний ювілей Тетяни Кара-Васильєвої // Студії мистецтвознавчі. – 2011(2012). – Чис. 4. – С. 151–153.**
- 258. Віртуозні експерименти майстрів тканини // Київ. – 2012. – № 7/8. – С. 188–189.**
- 259. «Вся атмосфера здесь – невидимый сияющий мозаикой храм» : до 135-річчя від дня народження Максиміліана Волошина // Art Ukraine. – www.artukraine.com.ua/articles/854.html. – 2012. – берез.**
- 260. Обереги нашої землі : про арт-проект «Ангеле мій, охоронцю мій» в залах НМУНДМ // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 1/2. – С. 126.**
- 261. Обійми пригорнули глядача : про творчість майстра художнього текстилю Наталію Борисенко // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 1/2. – С. 102–107.**
- 262. Шляхетний ентузіазм Тетяни Кара-Васильєвої // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 1/2. – С. 120–121.**
- 263. Експансія арт-текстилю в музеї сучасного мистецтва України // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 3/4. – С. 166–167.**
- 264. Коктебельський симпозіум «Волошинський вересень» // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 3/4. – С. 136–137.**
- 265. Мистецтво говорить до окремої людини : до 135-річчя від дня народження Максиміліана Волошина // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 3/4. – С. 152–154.**
- 266. Все держится на энтузиастах : о проблемах и достижениях современного декоративного искусства / беседовала А. Шерман // Антиквар : журнал об искусстве и коллекционировании. – 2013. – № 3(71). – С. 33–36.**
- 267. Магічна сила кераміки Віри Томашевської // Образотворче мистецтво. – 2013. – № 1. – С.123–124.**
- 268. Перерваний творчий зліт : про творчість художниці Ю. Довгань-Бородай // Образотворче мистецтво. – 2013. – № 1. – С. 129–132.**
- 269. Вершинні здобутки образотворчої Шевченкіани // Образотворче мистецтво. – 2013. – № 1. – С. 20–21.**
- 270. Полівекторність творчих обдарувань Музи Кирницької та Олексія Мороза в художньому текстилі // Образотворче мистецтво. – 2013. – № 2. – С. 106–107.**

271. Зачарована народним мистецтвом Ольга Рапай // Образотворче мистецтво. – 2013. – № 2. – С. 104–105.

272. Іриси у свічаді // Київ. – 2013. – № 5. – С. 190–192.

VIII. Публікації в газетах

273. Виставка київських монументалістів // Культура і життя. – 1987. – 21 лип.

274. Долги наши // Советская культура. – 1990. – 2 июня.

275. Храм народной печали // Киевский вестник. – 1990. – 9 окт.

276. Что такое «Взгляд» // Вечерний Киев. – 1990. – 2 июня.

277. Райські птахи та пекельні роздуми : про виставку О. Орябінського та В. Спиридонової в Українському домі в Києві // Культура і життя. – 1992. – 24 жовт.

278. Nostalgia for harmony / about artists Yevhen Kramchaniynov and Pavla Lytovchenko // News from Ukraine. – 1993. – № 4.

279. Батик – искусство неограниченных возможностей // Киевские ведомости. – 1994. – 5 нояб.

280. «Барва» и «Виктория» // Всеукраинские ведомости. – 1994. – 5 нояб.

281. Искусство для души : о Всеукраинской выставке батика «Презентация-94» в Украинском доме в Киеве // Киевские ведомости. – 1994. – 3 дек.

282. Он был уверен в своем будущем. Теперь будущее его творчества зависит от нас : о посмертной выставке А. Кантемирова // Киевские ведомости. – 1994. – 17 дек.

283. Плюс кераміка і текстиль // Галицькі контракти. – 1994. – груд.

284. Рождественские звезды сияют особенно ярко : о выставке в галерее «Дах» художников Т. Лысенко, Л. Этенко, Л. Богинского, Л. Черешкевич // Всеукраинские ведомости. – 1994. – 27 дек.

285. Сорок лет в искусстве : о творчестве Л. Жоголь // Всеукраинские ведомости. – 1994. – 9 дек.

286. Художники разных поколений могут быть духовно близки // Киевские ведомости. – 1994. – 5 нояб.

287. В конечном счете существует только любовь : о выставке В. Исупова в галерее «Персона» // Всеукраинские ведомости. – 1995. – 14 февр.

288. Веселый и серьезный художник Николай Соколов // Киевские ведомости. – 1995. – 17 янв.

289. Гармония керамики и текстиля в галерее «Гончары» : о выставке О. Потиевской, Г. Грищенко, И. Тернавской) // Всеукраинские ведомости. – 1995. – 24 окт.

290. Какова дальнейшая судьба киевского дома? : о памятнике архитектуры по ул. Ярославов Вал, 1 // Там само. – 1995. – 24 янв.

291. Магическое зеркало батика или отзывчивый шелк : о творчестве И. Тернавской // Там само. – 1995. – 10 авг.

292. Найдется ли стена для «кочующей фрески»? : о групповой выставке М. Базак, Н. Лапчик, О. Рыботицкой, О. Паруты-Витрук, Н. Шимин // Там само. – 1995. – 17 мая.

293. «Рыбы-динозавры» на Андреевском спуске : о выставке Н. Исуповой и Н. Пикуш // Там само. – 1995. – 8 март.

294. Трагедия и драма в керамике Леонида Богинского // Всеукраинские ведомости. – 1995. – 2 июня.

295. «Триптих» – галерея контрастов // Киевские ведомости. – 1995. – 30 сент.

296. Батики Натальи Бастун в галерее «Гончары» // Там само. – 1996. – 19 марта.

297. Брак по любви, длящийся более двадцати веков : об искусстве эмали А. Бородая // Всеукраинские ведомости. – 1996. – 13 нояб.

298. Возрожденная эмаль : о творчестве Александра Бородая) // Фуникулер. – 1996. – № 11(13).

299. Вот и встретились Запад и Восток в батиках Ирины Тернавской // Киевские ведомости. – 1996. – 16 нояб.

300. Киевская галерея «Триптих» : прошлое и будущее // Всеукраинские ведомости. – 1996. – 29 февр.

301. Оазис красоты. Цветы и ?? в живописи В. Потиевского. Шелковые луга Ольги Потиевской // Фуникулер. – 1996. – № 7 (9).

302. Светлая грусть полотен Леси Довженко // Там само. – 1996. – № 4 (6).

303. Славянские символы в текстиле Татьяны Киселевой // Всеукраинские ведомости. – 1996. – 25 мая.

304. Столкновение времен в галерее «Арт-Синтез» : к годовщине галереи «Ателье Карась» // Фуникулер. – 1996. – № 3/5.

305. Там холодно и одиноко : о творчестве киевского скульптора Луизы Черешкевич // Фуникулер. – 1996. – № 6 (18).

- 306. Феномен семьи художников Исуповых** // Фуникулер. – 1996. – № 1 (3).
- 307. Эротик-дизайн ню-ню в галерее «Славутич»** // Всеукраинские ведомости. – 1996. – 16 нояб.
- 308. Войди в сад Нелли Исуповой** // Зеркало недели. – 1997. – 22 марта.
- 309. Мастер** : о творчестве А. Дубовика // Там само. – 1997. – 8 мая.
- 310. Соколовы в галерее «36»** // Там само. – 1997. – 22 нояб.
- 311. Текстильная гармония в музее Тараса Шевченко** : о выставке текстиля Алексея Мороза и Музы Кирницкой // Зеркало недели. – 1997. – 18 окт.
- 312. Галерея «36» – два года** // Там само. – 1998. – 17 янв.
- 313. Неутерянный рай Евгения Лещенко** // Там само. – 1998. – 16 нояб.
- 314. Против течения** : о выставке фотоколлажей Татьяны Киселевой в галерее «Триптих» // Там само. – 1998. – 3 окт.
- 315. Капризный узор гобелена на полотне судьбы** // Киевские ведомости. – 2000. – 16 нояб.
- 316. Уютный керамомир** : о юбилейной выставке Ольги Рапай в ДМУНДМ // Там само. – 2000. – 5 авг.
- 317. Ангелы** : о выставке батика «Апокриф» художницы Н. Гронской в галерее «Ирена» // Там само. – 2001. – 1 марта.
- 318. Вітражні імпровізації** : про виставку Львівської асоціації художників-вітражистів «Вікно» в галереї «Триптих» // Дзеркало тижня. – 2001. – 28 квіт.
- 319. Дорогоцінний подарунок до Великодня** : рецензія на книгу Тетяни Кара-Васильєвої «Шедеври церковного шиття України (XII – XX століття)» // Дзеркало тижня. – 2001. – 16 черв.
- 320. Люди и звери** : о выставке живописи художника Евгения Лещенко в залах ГМУНДИ // Киевские ведомости. – 2001. – 15 нояб.
- 321. Титан монументального мистецтва** : до 80-річчя від дня народження Лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, заслуженого художника України Івана Литовченка // Дзеркало тижня. – 2001. – 28 лип.
- 322. Укротители огня** : о выставке эмали и фарфора художников Л. Косыгина, В. Хоменко, Б. Данилова в галерее «Колт.А» // Киевские ведомости. – 2001. – 13 янв.
- 323. Андрей Бокотей – лауреат Национальной премии Украины имени Тараса Шевченко** // Kyiv weekly. – 2002. – 7 march.

- 324. Нина Бондаренко: художник многогранного дарования** // Метро. – 2002. – 7–13 июня.
- 325. Александр Бородай: основатель национальной школы современной эмали** // Там само. – 2002. – 24–30 мая.
- 326. Virtuoz эротического батика Вадим Корженко** // Там само. – 2002. – 17–23 апр.
- 327. Марко Галенко: беспечальный керамист** // Там само. – 2002. – 14–20 июня.
- 328. Гобелены – песни влюбленной души** // Там само. – 2002. – 8–14 марта.
- 329. Галина Грищенко: текстильщик-экологист** // Там само. – 2002. – 21–27 июня.
- 330. За рамками ремесла : арт-проект «Декоративное искусство Украины конца XX столетия. Лучшие имена»** // Там само. – 2002. – 1–7 февр.
- 331. Заветная мечта скульптора Луизы Черешкевич** // Там само. – 2002. – 12–13 апр.
- 332. Наталия Литовченко: династический художник** // Там само. – 2002. – 28 июня – 5 июля.
- 333. Лицо творца Андрея Бокотея в сиянии стекла** // Киевские ведомости. – 2002. – 6 февр.
- 334. Татьяна Мисковец: достойный представитель сильного поколения** // Метро. – 2002. – 12–18 июля.
- 335. «Наслаждение»: керамика Григория Протасова** // Там само. – 2002. – 5–11 апр.
- 336. «Погляд» сквозь монумент : о юбилейной выставке Виктора Григорова в НХМУ** // Киевские ведомости. – 2002. – 20 марта.
- 337. Ольга Потиевская: мастер улицы Костельной** // Метро. – 2002. – 12–13 апр.
- 338. Студия сердечной доброты** // Метро. – 2002. – 15–21 фев.
- 339. Сяйливе скло філософа і майстра Андрія Бокотея : на здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка** // Культура і життя. – 2002. – 13 лют.
- 340. Творец фарфоровой живописи Борис Данилов** // Метро. – 2002. – 15–21 марта.
- 341. Художественное стекло Андрея Бокотея** // Метро. – 2002. – 15–21 фев.
- 342. Художник верит в Высший Разум** // Киевские ведомости. – 2002. – 3 дек.

343. Чарующие женские образы Леси Довженко // Метро. – 2002. – 22–28 марта.

344. «Элит-керамика» Центра монументально-декоративного искусства КиевЗНИИЭП // Метро. – 2002. – 19–25 июля.

345. A big heart for the deaf and dumb // Kyiv weekly. – 2002. – 1 march.

346. A book of divine embroidery // Kyiv weekly. – 2002. – 7 march.

347. Artists of Kostyolna Street // Kyiv weekly. – 2002. – 22 march.

348. Andrei Bokotey : Glass as a sign of divine light // Kyiv weekly. – 2002. – 22 febr.

349. Hryhorov's unmistakable art // Kyiv weekly. – 2002. – 15 march.

350. Protasov's pleasure ART // Kyiv weekly. – 2002. – 12 apr.

351. Муза текстиля // Киевские ведомости. – 2003. – 3 апр.

352. Магдебурзький «український феномен» // Дзеркало тижня. – 2004. – № 45. – 6 листоп.

353. Найдемократичніше мистецтво. Перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю // Культура і життя. – 2004. – № 41. – С. 4.

354. Труди і дні Миколи Гроха // Культура і життя. – 2006. – № 51/52.

355. Літопис української вишивки. [Рец. на:] Кара-Васильєва Т. В. Історія української вишивки. – К. : Либідь, 2008 // Культура і життя. – 2009. – 24 черв.

356. «За все, чим дихаєш і живеш...» : пам'яті батька, видатного вченого-онколога Анатолія Позмогова // Урядовий кур'єр. – 2011. – 30 квіт.

357. Особистість, працелюб, людина : до 90-річчя від дня народження професора А. І. Позмогова // Література і життя. – 2011. – № 8/9 (48–49).

358. Автентика та ... руїни // День. – 2012. – 19–20 жовт.

359. «Експансія живопису» Петра Лебединця // День. – 2012. – 1–2 черв.

360. Закохана в куточок Землі, який зветься Україною : пам'яті Ольги Рапай // День. – 2012. – 15 лют.

361. Літопис української вишивки від Тетяни Кара-Васильєвої // Українське слово. – 2012. – 1–7 лют.

362. Майстер миттєвого осяяння Ніна Бондаренко // День. – 2012. – 1 листоп.

363. Тетяна Мисковець : «Кожний день вартий того, щоб зустріти його з вдячністю до Бога» : пам'яті художниці // Українське слово. – 2012. – 18–24 січ.

364. Нитка, що пов'язує давньослов'янську традицію і неоавангард // День. – 2012. – 25 квіт.

365. Радісна і голосна пісня ангелів : про авторський арт-проект «Ангеле мій, охоронцю мій» // День. – 2012. – 15 лют.

366. Реформатори. Нове звучання українського арт-текстилю в художньому просторі // День. – 2012. – 5 лип.

367. Світла радість Марфи Тимченко : до 90-річчя від дня народження // День. – 2012. – 23 берез.

368. «Счастливый жребий дом мой не оставил...» : до 135-річчя від дня народження Максиміліана Волошина // День. – 2012. – 16–17 берез.

369. «Щасливий жереб дім мій не полишив» : до 135-річчя від дня народження Максиміліана Волошина // Українське слово. – 2012. – 11–17 квіт.

370. «Ренесансний» розмах Олега Слещова : ювілейна виставка гобеленів київського архітектора, музиканта, художника у виставковому залі «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» // День. – 2013. – 21 лют.

ІХ. Рецензії Зої Чегусової

1. Дорогоцінний подарунок до Великодня // Художнє життя : інформаційний вісник Національної спілки художників України. – 2001. – квіт.-трав.

Рец. на кн.: Кара-Васильєва Т. *Шедеври церковного шитва України XII – XX століття.* – К. : Інформаційно-видавничий центр Української православної церкви, 2000. – 96 с. : іл.

2. Драгоценний подарок к Пасхе // Зеркало недели. – 2001. – 16–22 июня.

Рец. на кн.: Кара-Васильєва Т. *Шедеври церковного шитва України XII – XX століття.* – К. : Інформаційно-видавничий центр Української православної церкви, 2000. – 96 с. : іл.

3. A book of divine embroidery // Kyiv weekly. – 2002. – 7 march.

Рец. на кн.: Кара-Васильєва Т. *Шедеври церковного шитва України XII – XX століття.* – К. : Інформаційно-видавничий центр Української православної церкви, 2000. – 96 с. : іл.

4. Літопис української вишивки // Культура і життя. – 2009. – 24 черв.

Рец. на кн.: *Історія української вишивки.* – К. : Мистецтво, 2008. – 463 с. : іл.

5. Алмазний вінець мистецтвознавця // Образотворче мистецтво. – 2009. – № 3. – С. 150–153.

Рец. на кн.: *Історія української вишивки.* – К. : Мистецтво, 2008. – 463 с. : іл.

6. Літопис української вишивки від Тетяни Кара-Васильєвої // Українське слово. – 2012. – 1–7 лют.

Рец. на кн.: *Історія української вишивки.* – К. : Мистецтво, 2008. – 463 с. : іл.

7. Відроджені шедеври // Fine Art. – 2010. – № 10. – С. 108–113.

Рец. на кн.: *Відроджені шедеври.* – К. : Фонд «Україна», 2009. – 86 с. : іл. – У співавт. з Г. Коваленком.

8. Таємниці чарівної нитки Тетяни Кара-Васильєвої // 3 верховини півстоліття. Національній премії України імені Тараса Шевченка – 50. – К. : Либідь, 2012. – С. 314–323.

Рец. на кн.: *Історія української вишивки.* – К. : Мистецтво, 2008. – 463 с. : іл.

9. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст. // Студії мистецтвознавчі. – 2007. – Чис. 1 (17). – С. 199–201.

Рец. на кн.: *Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини XIX – XX ст. : структурування, методологія, художні позиції / М-во освіти і науки України, Львів. нац. акад. мистецтв.* – Л. : Укр. технології, 2005. – 742 с. : іл.

10. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст. // Українське мистецтво. – 2008. – № 4 – С. 161.

Рец. на кн.: *Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини XIX – XX ст. : структурування, методологія, художні позиції / М-во освіти і науки України, Львів. нац. акад. мистецтв.* – Л. : Укр. технології, 2005. – 742 с. : іл.

11. Фундаментальне і своєчасне видання // Образотворче мистецтво. – 2007. – № 3. – С. 133.

Рец. на кн.: *Лагутенко О. Українська графіка першої третини XX століття / Нац. акад. образотворчого мистецтва і архітектури.* – К. : Грані-Т, 2006. – 240 с. : іл.

Х. Література про З. Чегусову

1. Чегусова Зоя Анатоліївна // Вікіпедія (Вільна енциклопедія). – uk.wikipedia.org/wiki/.
2. Чегусова Зоя Анатоліївна – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – www.etnolog.org.ua.
3. Чегусова Зоя Анатоліївна // Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка. – knpu.gov.ua.
4. Чегусова Зоя Анатоліївна // Національна спілка художників України. – www.nshu.org.ua/katalog.
5. Чегусова Зоя Анатоліївна. – Шевченківські лауреати 1962–2007 (Енциклопедичний довідник). – К. : Криниця, 2007. – С. 632–633.
6. Чегусова Зоя Анатоліївна // Довідник Національної спілки художників України. – К. : НСХУ, 2013.
7. Чегусова Зоя Анатоліївна // Успішна жінка України. – К. : Імідж Україна, 2013. – С. 148–149.
8. Україна. Президент. Присудження Національної премії України імені Тараса Шевченка Чегусовій З. А., мистецтвознавцю – за альбом-каталог «Декоративне мистецтво України кінця ХХ ст. 200 імен» : Указ Президента України від 07.03.2006 р. № 208/2006 // Культура і життя. – 2006. – 22 берез.
9. Україна. Президент. Присвоїти почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України» Чегусовій Зої Анатоліївні, науковому співробітникові ІМФЕ ім. М. Т. Рильського // Урядовий кур'єр. – 2007. – 31 серп.
10. Лауреатів названо : [про присудження Національної премії України ім. Т. Шевченка 2006 р. : Указ] // Вечірній Київ. – 2006. – 10 берез.
11. Жоголь Л. Искусствовед от Бога // Метро. – 2002. – 22 авг.
12. Жоголь Л. Співець скарбів // Жінка. – 2003. – № 7. – С. 8.
13. Жоголь Л. Особистість // Київ. – 2004. – № 8. – С.189–192.
14. Заєць В. Мистецтво світле, як душа народу // Культура і життя. – 2004. – 25 лют.
15. Кононенко М. Зоя Чегусова // Схід і Захід – 2006. – 9–15 берез.
16. Дубовик О. Муза закоханих художників // Українське слово. – 2007. – 2–15 трав.
17. Захоплююче дійство : участь у журі Всеукраїнського конкурсу творчості вихованців дитячих будинків «Велике серце маленького життя» // Культура і життя. – 2007. – 17 січ.

18. Кольчев В. «Либо пишу о том, что мне нравится и во что влюблена, либо вообще молчу» // Уикенд. – 2012. – № 31. – С. 6–7.

19. Пилипенко Г.-Г. Національний феномен: арт-текстиль : виставка арт-виробів із текстилю під кураторством З. Чегусової // Урядовий кур'єр. – 2012. – 21 черв.

20. Соколова С. Неочікуваний текстиль : виставка «Новітній арт-текстиль України. Куратори проекту – з. д. мистецтв. Президент української секції Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА Зоя Чегусова та художник Тетяна Кисельова // Культура і життя. – 2012. – 6 лип.

21. Чердинцева А. Тихий янгол пролетів... : арт-проект «Ангеле мій, охоронцю мій!» в Національному музеї українського декоративного мистецтва (текстиль, кераміка, скло) // Культура і життя. – 2012. – 6 лип.

22. Єфремова В. Ще одна сторінка на культурно-мистецькій ниві столиці : виставка друкованих праць та художніх творів київських митців «Мистецтвознавці+митці», участь Д. Степовика, Т. Кара-Васильєвої, З. Чегусової, О. Ламонової, Г. Скляренко. Презентація книги З. Чегусової про С. Прахову // Культура і життя. – 2013. – 22 берез.

23. Все держится на энтузиастах : о проблемах и достижениях современного декоративного искусства / беседовала Анна Шерман // Антиквар : журнал об искусстве и коллекционировании. – 2013. – № 3(71). – С. 33–36.

24. Придатко Т. Зоя Чегусова. Поклик долі // Образотворче мистецтво. – 2013. – № 2. – С. 134–135

25. Кара-Васильєва Т. Багатогранність таланту дослідника: «День» вітає авторитетного критика і нашого постійного автора з ювілеєм. // День. – 2013. – 26–27 лип.

26. Кара-Васильєва Т. Без жодного двозначного вчинку: сьогодні 60-річний ювілей святкує мистецтвознавець Зоя Чегусова // Україна молода. – 2013. – 31 лип.

ХІ. Доповіді й тези на наукових конференціях і круглих столах

1. Украинское монументальное искусство на рубеже 70-80-х гг. // Сборник тезисов докладов пленума правления Союза художников СССР. – СХ СССР. – М., 1981.

2. Трансформація образу професійного декоративного мистецтва кінця ХХ століття // Наукова конференція «Мистецтво України на межі тисячоліть»: тези доп. – ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. – Київ. – 2002.

3. Професійне декоративне мистецтво України у світовому культурному просторі кінця ХХ століття // Міжнародна наукова конференція «Сучасне мистецтво “Східного блоку”. Перспективи інтеграції української образотворчості у світовий культурний простір»: тези доп. – Організатор: секція критики та мистецтвознавства КО НСХУ. – НСХУ. – Київ. – 2002.

4. Сучасне декоративне мистецтво України // Науково-практична конференція «Мистецтво України : історія, традиція, сучасність»: тези доп. – Організатори: Наукове товариство ім. Шевченка, Посольство України у Франції. – Штаб-квартира ЮНЕСКО. – Париж. Франція. – 2004.

5. Українське мистецтво в контексті сучасного європейського художнього процесу // Круглий стіл IV Міжнародного фестивалю мистецтв у Магдебурзі: тези доп. – Організатори: Управління культури Магдебурзької мерії під патронатом Уряду земель Саксонії-Анхальт, «Арт-центр на Костьольній» в Києві. – Галерея «Gala». – Магдебург. Німеччина. – 2004.

6. IV Міжнародний фестиваль мистецтв у Магдебурзі в контексті позитивних наслідків глобалізаційних процесів // Всеукраїнська науково-теоретична конференція «Українська культура в контексті світових глобалізаційних процесів»: тези доп. – ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України. – Київ. – 2004.

7. Професійне декоративне мистецтво України 80–90-х рр. ХХ століття : основні тенденції та напрямки розвитку // Міжнародний конгрес українців. Кн. 2. Мистецтвознавство / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАНУ. – Донецьк ; Київ. – 2005. – С. 322–334.

8. Взаємовплив та взаємодія професійного декоративного і народного мистецтва України ХХ століття : на прикладі виставки «Сучасне декоративне мистецтво України» в ЮНЕСКО в Парижі у травні 2004р. // Музей народного мистецтва та національна культура : зб. наук. праць за матеріалами наук.-практ. конф. «Роль музеїв і колекцій народного та декоративного мистецтва у збереженні й розвитку національної культури» / МУНДМ. – К., 2006. – Вип. 49. – С. 206–215.

9. Історичний розвиток декоративного мистецтва в Україні // Науково-практичний семінар: «Декоративно-прикладне мистецтво в інтер'єрах житлових і громадських будівель» в рамках XIII Міжнародної виставки з будівництва та благоустрою «Ваш дім, Одеса / осінь 2006»: тези доп. – Організатор: Український зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву (ВАТ «КиївЗНДІЕП»). – Центр виставкових технологій. – Одеса. – 2006.

10. Сучасний стан Науково-дослідного центру монументально-декоративного мистецтва КиївЗНДІЕПу, біля витоків якого стояла Ніна Федорова // Науково-практичний семінар, присвячений

100-річчю від дня народження українського художника-технолога Ніни Федорової : тези доп.– Музей українського народного декоративного мистецтва. – Київ. –2007.

11. Духовність сучасного професійного декоративного мистецтва // Круглий стіл «Духовність і культура українського народу: сучасні виміри» в межах програми Асамблеї лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка : тези доп. – Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. С. Дем'янчука. – Рівне. – 2007.

12. Від традицій до новацій в сучасному художньому текстилі України // Круглий стіл в рамках проведення Другої всеукраїнської трієнале художнього текстилю : тези доп. – Організатор: Національна спілка художників України. – НСХУ. – Київ. – 2007.

13. Декоративне мистецтво України на межі ХХ-ХХІ століття: традиційні та інноваційні аспекти // Міжнародна науково-теоретична конференція «Стильова панорама українського мистецтва» : тези доп. – ІМФЕ НАН України. – Київ. – 2008.

14. Роль символу, знака, міфу в професійному декоративному мистецтві на межі ХХ-ХХІ ст. : за матеріалами наук. конф. «Народне мистецтво як цілісна система світобачення етносу» / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії : зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 8. – С. 146–151.

15. Проблеми професійного декоративного мистецтва України доби Незалежності // VII Міжнародний Конгрес українців : тези доп. – Організатори : НАН України; Міжнародна асоціація українців; Національна асоціація українців. – ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України – Український дім. – Київ. – 2008.

16. Професійне декоративне мистецтво України: напрямки, тенденції перспективи // Круглий стіл в рамках проведення арт-проекту «Пісні про кохання» (кераміка, скло, текстиль) : тези доп. – МУНДМ. – Київ. – 2008.

17. Емаль в контексті розвитку професійного декоративного мистецтва України на початку ХХІ століття // Круглий стіл в рамках проведення Першого міжнародного фестивалю емалі в Києві : тези доп. – МУНДМ. – Київ. – 2009.

18. Художнє скло і художня кераміка «мистецтво вогню» України другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст. в аспекті впливу стилю модерн : за матеріалами Міжнар. наук. конф. пам'яті акад. О.Г. Костюка «Стиль модерн у культурі» / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії. – К., 2010. – Вип. 10. – С. 42–49.

19. Художниці – викладачі Київського державного інституту

декоративно-прикладного мистецтва імені Михайла Бойчука як носії традицій львівської школи. Творчі портрети: Г. Забашта, М. Базак, Н. Дяченко-Забашта, Л. Майданець-Баргилевич : за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конференції «Мистецька освіта України: історія, сьогодення, поступ» / Київський інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука // Скрижалі : декоративне мистецтво і дизайн / КІДПМД імені Михайла Бойчука. – К. ; Чернівці, 2011 (2009). – С. 134–139.

20. Художньо-стильові ознаки новаційного арт-текстилю України кінця ХХ – початку ХХІ ст. // Міжнародна конференція «Сучасні художньо-мистецькі та етнокультурні процеси поліетнічного середовища України» : тези доп. – ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. – Київ. – 2011.

21. Витоки та особливості розвитку професійного декоративного мистецтва України в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття // Міжнародна наукова конференція: «Українська професійна та етнічна культура: нові ракурси дослідження, інтеграція у світовий цивілізаційний процес» : тези доп. – ІМФЕ ім. М.Т.Рильського НАН України. – Київ. – 2012.

22. Сучасний стан і перспективи розвитку сучасного професійного декоративного мистецтва України // Круглий стіл в рамках проведення різдвяного арт-проекту «Ангеле мій, охоронцю мій (кераміка, скло, текстиль)» : тези доп. – Організатори: Українська секція Міжнародної асоціації арт-критиків АІСА, НМУНДМ, секція декоративно-прикладного мистецтва КО НСХУ. – НМУНДМ. – Київ. – 2012.

23. Сучасні тенденції розвитку художнього текстилю України // Круглий стіл в межах проведення арт-проекту «Новітній арт-текстиль України» (до «ЄВРО-2012») : тези доп. – Організатори: Українська секція АІСА, МСМУ. – Київ. – МСМУ. – 2012.

24. Мистецька Шевченкіана другої половини ХХ – початку ХХІ ст. // Міжнародна наукова конференція «Народні засади та образно-стильові системи спадщини Тараса Шевченка в контексті сучасних національно-культурних пріоритетів» : тези доп. – ІМФЕ ім. М.Т.Рильського НАН України. – Київ. – 2013.

25. Мистецтво та медицина у невинному діалозі: історія медицини в творах світового мистецтва // Науково-практичний симпозіум з міжнародною участю «Актуальні питання здоров'я матері, плода та новонародженого» : тези доп. – Організатор: Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика. – Вінниця. – 2013.

АРТ-ПРОЕКТИ ЗОЇ ЧЕГУСОВОЇ

1. 2000 – «Марфа Тимченко. Сторінки мого життя». На здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка. – «Арт-центр на Костьольній». – Київ, Україна.

Автор ідей і куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції.

Співкуратор Тетяна Кара-Васильєва.

Координатор арт-проекту директор «Арт-Центру на Костьольній» Тамара Лі.

Рец.: Кара-Васильєва Т. *Сторінки її життя // Народне мистецтво.* – 2000. – №1/2. – С. 14.

Чегусова З. *Магічний і міфологічний світ Марфи Тимченко // Президент.* – 2001. – № 6. – С. 126–131.

Кара-Васильєва Т. *Дивосвіт Марфи Тимченко // Президентський вісник.* – 2002. – 17 квіт.

Фесенко Л. *Марфу Тимченко висунуто на здобуття премії ім. Т. Г. Шевченка // Хрещатик.* – 2000. – 28 січ.

2. 2003 – «Сучасне професійне декоративне мистецтво України. Трансформація образу». – Український Дім. Київ, Україна.

Автор ідей і куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції (спільно з Тамарою Лі, Ніною Саєнко, Валентиною Тимченко), альбом-каталог, співорганізатор і учасник круглого столу, виступи на каналах телебачення і радіо.

Координатор від Українського дому Ніна Саєнко.

Експоновано понад 1000 творів художньої кераміки, скла, текстилю, художнього металу, дерева 200 авторів з різних регіонів України.

Арт-проект і виставку здійснено у співпраці з видавництвом «Атлант ЮЕмСі» та Українським домом.

Рец.: Сом-Сердюкова О. *Декоративне мистецтво як високий стиль // Україна.* – 2003. – №7/8. – С. 66–67.

Саєнко Н. *З любов'ю до мистецтва // Жіночий світ (Women's World).* – 2003. – Ч. 2. – С. 28–29.

Липа Е. 200 імен // *Кераміка: стиль і мода*. – 2004. – № 3. – С. 126–133.

Шаботенко Е. 200 імен декоративного мистецтва України // *Airport*. – 2003. – № 4. – С. 42–43.

Прут М. Українське мистецтво: проект «200 імен» // *ПіК (Політика і Культура)*. – 2003. – № 23. – С. 37.

Владимирская А. Интерьер. Пространство для творчества // *Бизнес +... .* – 2003. – № 7. – С. 12–16.

Заградова Е. 200 імен // *Domus design*. – 2003. – № 7/8. – С. 38–39.

Владимирская А. 200 імен. Впечатлення і факти // *А.С.С. Діван*. – 2003. – № 4. – С. 8–9.

Чегусова З. Арт-проект «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен». Реальні підсумки та бажані перспективи // *Міст: мистецтво, історія, сучасність, теорія* : зб. наук. праць. – К., 2005. – С. 295–304.

Мистецтво позитивних емоцій // *День*. – 2003. – 4 черв. – (Без підпису).

Безпрецедентний союз справжнього мистецтва й бізнесу / *Івшина Л., Шеремет Г., Десятирик Д.* // *День*. – 2003. – 6 черв.

Тисяча знаків доби // *Метро*. – 2003 – 6 черв. – (Без підпису).

«Мода на українське – справа часу». // *День*. – 2003. – 11 черв. – (Без підпису).

Аронова В. Двести імен – и это еще не все // *Сегодня*. – 2003. – 11 юня.

Волга Л. Арт-проект, який потрясає // *Урядовий кур'єр*. – 2003. – 14 черв.

Липа К. Город мастеров // *Деловая неделя*. – 2003. – 19–25 юня.

Жоголь Л. Декоративне перестало бути безіменним // *Голос України*. – 2003. – 5 лип.

Смаль О. Сльози на палітрі // *Дзеркало тижня*. – 2003. – 20 лип.

3. 2004 – «Сучасне декоративне мистецтво України». До 50-річчя входження України в ЮНЕСКО (за планом заходів МЗС України). – ЮНЕСКО. Париж. Франція.

Куратор: концепція, прес-реліз, каталог, участь в арт-проекті, доповідь від ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України на Міжнародній конференції «Мистецтво України: історія, традиції, сучасність» в межах презентованого арт-проекту в ЮНЕСКО, виступи на каналах телебачення і радіо.

Експоновано 209 творів художньої кераміки, скла, текстилю, металу, дерева 130 авторів з різних регіонів України.

Виставку здійснено у співпраці з МЗС України, Посольством України у Франції, галереєю «Триптих», групою компаній «Фокстрот», компанією «Арт-Блюз».

Рец.: Чегусова З. Про проект // 50. UNESCO. Сучасне декоративне мистецтво України: каталогвиставки/авт. таупоряд. З. Чегусова. – К. : Атлант ЮЕМСі, 2004. – С. 8–12.

Гусарова А. В Європу з парадного входу // Державна справа. – 2004. – № 1. – С. 36–41.

Париж чекає на українських митців // The Ukrainian. – 2004. – № 2. – С. 58. – (Без підпису).

Владимирская А. Движение на Запад // Академия. – 2004. – № 4. – С. 98–101.

Лука К. Высокие технологии в действии : украинская выставка напомнила французам, что искусство делается руками // МИГ (Media International Group). – 2004. – № 24. – С. 56.

Чегусова З. Взаємодія та взаємовплив народної та професійної творчості: на прикладі виставки «Сучасне декоративне мистецтво України» в ЮНЕСКО // Праці Музею українського народного декоративного мистецтва : наук. зб. за матеріалами наук.-практ. конф. «Роль музеїв і колекцій народного та декоративного мистецтва у збереженні й розвитку національної культури». – К.: Златограф, 2006. – Вип. 49. – С. 206–215.

Клейменова О. Двісті миттєвостей щастя // Віче. – 2006. – №13/14. – С. 77–79.

Смаль О. Намалюй двері в Європу // Дзеркало тижня. – 2005. – 15 січ.

Коваленко С. Наша «Гая» в Парижі // Вечірній Київ. – 2004. – 18 черв.

«Сучасне декоративне мистецтво України» в Парижі // Метро. – 2004. – 18 черв. – (Без підпису).

Гладких Е. Стекольщики, керамисты, текстильщики создают имидж компаниям // Компаньон. – 2004. – 25 юн.

Супрунець О. Наше мистецтво оцінили в Парижі // Україна молода. – 2004. – 10 черв.

4. 2004 – «Сучасне мистецтво України». IV Міжнародний фестиваль мистецтв. – «Gala Galerie». – Магдебург. Німеччина.

Співкуратор українського арт-проекту: прес-реліз, участь у фестивалі.

Куратор українського арт-проекту та фестивалю Тамара Лі.

Український арт-проект визнано лідером фестивалю.

Арт-проект здійснено у співпраці «Gala Galerie» з галереєю «Арт-центр на Костьольній».

Рец.: Чегусова З. *Магдебурзькі відкриття України // Державна справа. – 2004. – № 2. – С. 192–199.*

Чегусова З. *IV Міжнародний фестиваль мистецтв в Магдебурзі в контексті позитивних наслідків глобалізаційних процесів // Українська культура в контексті світових глобалізаційних процесів : зб. наук. статей / голов. ред. Г. Скрипник ; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. – К., 2005. – С. 322–334.*

Україна у річниці сучасного мистецтва // The Ukrainian. – 2004. – № 6. – С. 56–57. – 6 листоп. – (Без підпису)

Чегусова З. *Магдебурзький «український феномен» // Дзеркало тижня. – 2004. – С. 17.*

5. 2004 – Перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю. – Центральний будинок художника НСХУ. – Київ. Україна.

Куратор: концепція, прес-реліз, член оргкомітету, член виставкому, голова журі, каталог.

Експоновано 180 творів 115 авторів з різних регіонів України.

Трієнале здійснено секцією декоративно-прикладного мистецтва КОНСХУ (члени оргкомітету: Н. Борисенко, Т. Мисковець, З. Чегусова, Т. Кисельова, Н. Пікуш, Н. Гронська, М. Базак) у співпраці з Національною спілкою художників України і Дирекцією виставок Національної спілки художників України.

Координатори трієнале: голова НСХУ Володимир Чепелик, заступник Голови Правління НСХУ Микола Кіщук, директор Дирекції виставок НСХУ Ігор Волощук.

Рец.: Чегусова З. *В заповітному колі трієнале // Перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю : каталог виставки / авт. та упоряд. З.Чегусова. – К. : НСХУ, 2007. – С. 4–9.*

Чегусова З. *Успіх українських текстильників // А.С.С. Ватерпас. – 2004. – №12. – С. 56–60.*

Чегусова З. *В заповітному колі трієнале // Мистецтвознавство України : зб. наук. праць АМУ, Ін-т проблем сучасного мистецтва АМУ. – К., 2007. – Вип. 1/2.*

Чегусова З. *Найдемократичніше мистецтво : перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю // Культура і життя . – 2004. – 10 листоп.*

6. 2005 – «Світ очима дітей України»: виставка учнів художньої студії Національної спілки художників України. – Українська школа мистецтв. – Париж. Франція.

Автор ідеї і куратор: концепція, прес-реліз.

Співкуратор Олена Місталь.

Арт-проект здійснено у співпраці Української секції АІСА та Асоціації культурних зв'язків Франція – Україна в Парижі.

Рец.: Бай Н. Паризький подих української землі // Українське Слово. – 2007. – 2–15 трав.

7. 2005 – Виставка декоративного мистецтва України в межах проведення 50-го пісенного конкурсу Євробачення. – Палац спорту. – Київ. Україна.

Куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції.

8. 2005 – Ювілейна персональна виставка гобеленів народного художника України, академіка УАА Людмили Жоголь. – Національний культурний центр України при Посольстві України в Росії. – Москва. Росія.

Куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції. Презентація альбому-каталогу З. Чегусової «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» в межах проведення виставки.

Координатор виставки директор Центру, доктор історичних наук, чл.-кор. НАПНУ, почесний академік НАМУ Володимир Мельниченко.

Участь у документальному телефільмі «Фантазії і реалії Людмили Жоголь». – НТРК «Культура». Режисер Тамара Бойко, оператор Олександр Скудар. – К., 2010.

9. 2006 – «Пісні про кохання-І. Кераміка, скло, текстиль, метал». – Мистецька вітальня «Білий лев». – Київ. Україна.

Куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції. Експоновано 40 творів кераміки, скла, текстилю, металу 16 авторів з Києва.

Виставку здійснено Українською секцією АІСА у співпраці з консалтинговою компанією «Увекон» та Київською організацією НСХУ.

Координатори арт-проекту: директор компанії Володимир Шалаєв і член КОНСХУ, кандидат історичних наук Олена Сердюк.

Арт-директор вітальні, член Української секції АІСА Олена Зікеєва.

Рец.: Чегусова З. Арт-проект «Пісні про кохання: кераміка, скло, текстиль»

10. 2007 – «Квіти України-I». Виставка гобеленів народного художника України Людмили Жоголь і акварелей заслуженого художника України Миколи Гроха. – Інформаційно-культурний центр при Посольстві України у Франції. – Париж. Франція.

Автор ідеї і куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції, участь в арт-проекті, виступи на каналах телебачення і радіо.

Співкуратор Олена Місталь.

Меценат Сергій Бродович.

Арт-проект здійснено у співпраці Української секції АІСА, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, Посольства України у Франції, Школи мистецтв при Посольстві України у Франції, Асоціації культурних зв'язків Франція – Україна в Парижі.

Координатор арт-проекту Посол України у Франції Юрій Сергєєв.

Рец.: Чегусова З. Мандри арт-проекту «Квіти України» // Fine Art. – 2008. – № 4. – С. 104–106.

Чегусова З. Буяння щедрого таланту // Людмила Жоголь. Чарівниця художнього текстилю / Чегусова З., Кара-Васильєва Т., Придатко Т. – К. : Либідь, 2008. – С. 213–219.

11. 2007 – «Квіти України-II». Виставка гобеленів заслуженого діяча мистецтв України Ніни Саєнко і Лесі Майданець-Саєнко, акварелей заслуженого художника України Миколи Гроха. До святкування 16-ої річниці Незалежності України. – Український інститут Америки, Постійне представництво України при ООН. – Нью-Йорк. США.

Автор ідеї і куратор : концепція, прес-реліз, побудова експозиції, участь в арт-проекті, виступи на каналах телебачення і радіо.

Арт-проект здійснено у співпраці Української секції АІСА, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, Постійного представництва України при ООН.

Координатор арт-проекту постійний представник України в ООН, посол Юрій Сергєєв.

Рец.: Чегусова З. Мандри арт-проекту «Квіти України» // Fine Art. – 2008. – №4. – С. 107–108.

Саєнко Н. Про українське мистецтво – магією квітів // Демократична Україна. – 2007. – 23 листоп.

Саєнко Н. Презентація українського мистецтва в Нью-Йорку // Культура і життя. – 2007. – 12 груд.

Саєнко Н. *Квіти України в Нью-Йорку // Українське Слово. – 2008. – 1 січ.*

12. 2007 – Друга всеукраїнська трієнале художнього текстилю. – Центральний будинок художника України. – Київ. Україна.

Куратор: концепція, прес-реліз, член оргкомітету, член виставкому, голова журі, організатор та учасник круглого столу, каталог, виступи на каналах телебачення і радіо, участь у документальному телефільмі «Від давніх традицій до сучасних новацій». – НТРК «Культура». Режисер Тамара Бойко, оператор Олександр Скудар. – К., 2007.

Співкуратор Таміла Печенюк.

Експоновано 180 творів 115 авторів з різних регіонів України.

Трієнале здійснено секцією декоративно-прикладного мистецтва КОНСХУ (члени оргкомітету : Н. Борисенко, З. Чегусова, Т. Кисельова, Т. Мисковець, М. Базак, Н. Пікуш, Н. Гронська) у співпраці з Національною спілкою художників України і Дирекцією виставок Національної спілки художників України.

Координатори трієнале: голова НСХУ Володимир Чепелик, заступник голови правління НСХУ Микола Кішук, директор Дирекції виставок НСХУ Ігор Волощук.

Рец.: Чегусова З. *Від традицій до новацій // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 1. – С. 118–119.*

Чегусова З. *Від давніх традицій до сучасних новацій // Друга всеукраїнська трієнале художнього текстилю : каталог виставки / авт. та упоряд. З. Чегусова. – К. : НСХУ, 2008. – С. 4–7.*

Печенюк Т. *Художній текстиль – реальність українського мистецького простору // Друга всеукраїнська трієнале художнього текстилю : каталог виставки / авт. та упоряд. З. Чегусова. – К. : НСХУ, 2008. – С. 8–11.*

Чегусова З. *В заповітному колі трієнале (Перша та Друга всеукраїнські трієнале художнього текстилю // Українське мистецтво. – 2008. – № 4. – С.169–186.*

Чегусова З. *Художній текстиль як складова національно-культурного простору (про Першу і Другу всеукраїнські трієнале) / З. Чегусова, Т. Печенюк // Студії мистецтвознавчі. – 2009. – Чис. 1. – С. 79–99.*

Клейменова О. *Сначала была нить // Киевские ведомости. – 2007. – 15 нояб.*

Давиденко В. *Портрет гобелена від нитки до килима // Слово Просвіти. – 2007. – 15–21 листоп.*

Яринич С. Художники играють с текстилем // *Комментарии*. – 2007. – 16 нояб.

Пономарьов О. *Нестандартне мистецтво* // *Хрещатик*. – 2007. – 16 листоп.

Липа К. *Авангард для традиціоналіста* // *Газета 24*. – 2007. – 20 листоп.

Шебеко А. *Друге дихання текстилю* // *Газета 24*. – 2007. – 20 листоп.

Дубовик О. *Феєрверк шедеврів* // *Українське Слово*. – 2007. – 21–27 листоп.

Єфремова В. *Від давніх традицій до сучасних новацій* // *Урядовий кур'єр*. – 2007. – 23 листоп.

Смаль О. *Текстильна планета Україна* // *Дзеркало тижня*. – 2007. – 24 листоп.

Традиції и инновации // *Архідея*. – 2008. – № 2. – С. 26.

13. 2008 – «Пісні про кохання-II. Кераміка, скло, текстиль» – Національний музей українського народного декоративного мистецтва. – Київ. Україна.

Автор ідеї і куратор : концепція, прес-реліз, побудова експозиції (спільно з Ольгою Новодережкіною, Аллою Гассановою, Світланою Яценко), організатор і ведуча круглого столу, виступи на каналах телебачення і радіо.

Експоновано 300 творів 100 авторів з різних регіонів України.

Арт-проект здійснено у співпраці української секції АІСА, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України і НМУНДМ.

Керівник арт-проекту генеральний директор НМУНДМ, заслужений працівник культури України Адріана Вялець.

Координатор арт-проекту заступник генерального директора НМУНДМ Людмила Білоус.

Голова експозиційної комісії завідувач експозиційним відділом НМУНДМ Ольга Новодережкіна.

Рец.: *Чегусова З. Мистецькі пісні про кохання* // *Fine Art*. – 2009. – № 2/3. – С. 120–123.

Дубовик О. *Про кохання розкажуть кришталь, глина, шовк...* // *Українське Слово*. – 2008. – 4–10 черв.

Настюк Е. *Уже не прикладываемое ремесло : украинское декоративное искусство ищет свое место в музее* // *Киевский телеграф*. – 2008. – 3 июля.

Липа К., Шебеко А. *Любовь с продолжением* // Газета 24. – 2008. – 24 июня.

Савицька О. *Пісні про любов* // День. – 2008. – 12 лип.

Ботанова А. *Любовь – II. Музей украинского народного декоративного искусства. Июнь-август. Киев* // Архідея. – 2008. - № 7/8. – С. 28.

Пісні про любов // format.ua / index/php./ – 2008. – 11 лип. – (Без підпису).

14. 2008 – Всеукраїнська різдвяна виставка декоративно-прикладного мистецтва до 100-річчя від дня народження Марії Примаченко. – Центральний будинок художника НСХУ. – Київ, Україна.

Куратор, член організаційного комітету з підготовки та відзначення 100-річчя від дня народження Марії Примаченко (за розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 вересня № 1168) : прес-реліз, побудова експозиції, каталог.

Співкуратор Тетяна Мисковець.

Експоновано 445 творів художньої кераміки, скла, текстилю, металу, дерева 267 авторів з різних регіонів України.

Виставку здійснено секцією декоративно-прикладного мистецтва КОНСХУ (члени оргкомітету: Т. Мисковець, В. Балибердін, З. Чегусова, Н. Гронська, М. Семесюк, Г. Дюговська, Т. Зайченко) у співпраці з Національною спілкою художників і Дирекцією виставок Національної спілки художників України.

Координатори виставки: голова НСХУ Володимир Чепелик, заступник голови правління НСХУ Микола Кіщук, директор Дирекції виставок НСХУ Ігор Волощук.

Рец.: Чегусова З. *Мистецькі пісні про кохання* // Fine Art. – 2009. – № 2/3. – С. 123.

Чегусова З. *Декоративне мистецтво України : минуле і сучасне // 70-річчя Національної спілки художників України : альбом.* – К. : НСХУ, 2009. – С. 19.

Чегусова З. *Присвята генію Марії Примаченко // Всеукраїнська різдвяна виставка декоративно-прикладного мистецтва до 100-річчя від дня народження Марії Примаченко : каталог виставки / авт. та упоряд. З. Чегусова.* – К. : НСХУ, 2010. – С. 3–6.

15. 2009 – «У пошуках істини. Петро Лебединець, Юрій Нагулко (живопис)». VII-й фестиваль мистецтв «Наша спадщина». – National Arts Club; Metropolitan Museum; Постійне представництво України при ООН. – Нью-Йорк. США.

Автор ідеї і куратор : концепція, прес-реліз, побудова експозиції, каталог, участь у фестивалі, участь у прес-конференціях, виступи на каналах телебачення і радіо.

Арт-проект здійснено українською секцією АІСА у співпраці з Постійним представництвом України при ООН, Русько-Американським фондом у Нью-Йорку, Міжнародним арт-центром «Меценат».

Координатори арт-проекту: постійний представник України в ООН, посол Юрій Сергєєв і президент Русько-Американського фонду в Нью-Йорку Марина Ковальова.

Меценат Олена Золотарьова.

Рец.: *Чегусова З. Юрій Нагулко – мастер грез, идей и мечтаний // In Pursuit of Truth. Yuriy Nagulko. Petro Lebedynets : каталог выставки. / авт. и сост. З. Чегусова. – Киев; Нью-Йорк, 2009. – С. 7–11.*

Чегусова З. Петр Лебединец – мастер художественных прозрений и откровений // In Pursuit of Truth/ Yuriy Nagulko. Petro Lebedynets : каталог выставки / авт. и сост. З. Чегусова. – Киев; Нью-Йорк, 2009. – С. 29–32 .

Красовська О. Дари волхвів пензля, або Як українські митці Нью-Йорк підкоряли // Віче. – 2009. – верес. – С. 66–67.

«Из Метрополитена в “Русский”» // Антиквар. – 2009. – № 9. – С. 8. – (Без підпису).

Чегусова З. Українські художники в залах National Arts Club на сьомому щорічному фестивалі «Наша спадщина» у Нью-Йорку // Fine Art. – 2009. - № 4. – С. 102–105.

Орлов В. Украинские художники: абстракция реальности и реальность абстракции // Курьер. – Нью-Йорк. – 2009. – 2 июля.

Украинские художники представили арт-проект «В поисках истины» на 7 ежегодном фестивале «Наше наследие» в Нью-Йорке // news.kompass.ua /news/2009-07-09-10739. – (Без підпису).

16. 2010 – Третя всеукраїнська трієнале художнього текстилю. – Центральний будинок художника НСХУ. – Київ. Україна.

Куратор: концепція, прес-реліз, член оргкомітету, член виставкому, член журі, організатор і учасник круглого столу, каталог, виступи на каналах телебачення і радіо, участь у документальному телефільмі

НТРК «Культура» «Ренесанс рукотворення». Режисер Олександра Пугач, оператор Олександр Скудар. – К., 2011.

Співкуратор Таміла Печенюк.

Експоновано 165 творів 104 авторів з різних регіонів України.

Виставку здійснено секцією декоративно-прикладного мистецтва КОНСХУ (члени оргкомітету : Н. Борисенко, З. Чегусова, Т. Кисельова, Н. Пікуш, М. Базак) у співпраці з Національною спілкою художників України і Дирекцією виставок Національної спілки художників України.

Координатори трієнале: голова НСХУ Володимир Чепелик, заступник голови правління НСХУ Микола Кіщук, директор Дирекції виставок НСХУ Ігор Волощук.

Рец.: Чегусова З. Ренесанс «рукотворення»/ Чегусова З., Печенюк Т. // Fine Art. – 2011. – № 1/13 (11). – С. 100–105.

Чегусова З. Трієнале текстилю. Художній текстиль як уособлення творчого польоту і радості / Чегусова З., Печенюк Т. // Образотворче мистецтво. – 2011. – № 2 – С. 114–117.

Клейменова О. Кохання до ренесансного рукотворення. III Всеукраїнська трієнале художнього текстилю // Віче. – 2011. – № 3. – С. 65.

Томак М. Рушничок для Енді Воргола та «Дня» // День. – 2011. – № 9/10.

Скуба В. «Мистецтво, що творить естетику середовища». Як волокно відтворює картину сучасного життя? // День. – 2011. – № 14/15.

Чалова Г. Ренесанс «рукотворення»: з величезним успіхом проходить III Всеукраїнська трієнале художнього текстилю // Українське Слово. – 2011. – 19–25 січ.

Єфремова В. Гобелен повертається. Тріумфально // Урядовий кур'єр. – 2011. – 27 січ.

Єфремова В. Ренесанс «Рукотворення» // Справи сімейні. – 2011. – 3 січ.

Єфремова В. Святкова феєрія // Слово Просвіти. – 2011. – 14 січ.

Чегусова З. Художній текстиль / Чегусова З., Печенюк Т. // Третя всеукраїнська трієнале художнього текстилю : каталог виставки. – К. : НСХУ, 2013. – С. 4–11.

17. 2011–2012 – «Ангеле мій, охоронцю мій. Кераміка, скло, текстиль». – Національний музей українського народного декоративного мистецтва. – Київ. Україна.

Автор ідеї і куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції (спільно з Ольгою Новодережкіною, Ксенією Козленко), організатор і ведуча круглого столу, виступи на каналах телебачення і радіо.

Експоновано 100 творів 40 митців з Києва, Луцька, Львова.

Арт-проект здійснено у співпраці Української секції АІСА, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України і НМУНДМ.

Керівник арт-проекту генеральний директор НМУНДМ, заслужений працівник культури України Адріана В'ялець.

Координатор арт-проекту заступник генерального директора НМУНДМ Людмила Білоус.

Голова експозиційної комісії завідувач експозиційним відділом НМУНДМ Ольга Новодережкіна.

Рец. : Дубовик О. Приміряй на себе крила янгола // Українське Слово. – 2012. – 15–21 лют.

Чегусова З. Радісна і голосна пісня ангелів // День. – 2012. – 15 лют.

Чегусова З. Обереги нашої землі // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 1/2. – С. 126.

Качур К. Зоя Чегусова: кожен художник зображує ангела по-своєму // rikotvoru.com.ua. – 2011. – 23 груд.

Нагірняк З. Ангеле мій, охоронцю мій // Шлях перемоги. – 2011. – 28 груд.

18. 2012 – Новітній арт-текстиль України. (До «ЄВРО-2012»). – Музей сучасного мистецтва України. – Київ, Україна.

Автор ідеї і куратор: концепція, прес-реліз, побудова експозиції, організатор і ведуча круглого столу, виступи на каналах телебачення і радіо.

Співкуратор Тетяна Кисельова.

Експоновано 90 творів 32 авторів з різних регіонів України.

Арт-проект здійснено Українською секцією АІСА, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАНУ у співпраці з Музеєм сучасного мистецтва України.

Координатор арт-проекту директор МСМУ Оксана Коваль.

Рец.: Чегусова З. Експансія арт-текстилю в Музеї сучасного мистецтва України // Образотворче мистецтво. – 2012. – № 3/4. – С. 166–167.

Чегусова З. Віртуозні експерименти майстрів тканини // Київ. – 2012. – № 7/8. – С. 188–189.

Чегусова З. Реформатори : нове звучання українського арт-текстилю в художньому просторі // День. – 2012. – 5 лип.

Ефремова В. Чарівне плетіння // справи сімейні. – 2012. – № 7. – С. 6–7.

Пилипенко Г.-Г. Національний феномен: арт-текстиль // Урядовий кур'єр. – 2012. – 21 черв.

Соколова С. Неочікуваний текстиль // Культура і життя. – 2012. – 6 лип.

Лученко В. Искусство волокна // Газета 2000. Уикенд. – 2012. – 5 июля.

Ефремова В. Фантазії з емоцій і думок // Слово Просвіти. – 2012. – 12–18 лип.

19. 2012 – «Ніна Бондаренко. Путь з Подолу» : живопис. – Музей сучасного мистецтва України. – Київ, Україна.

Автор ідеї і куратор: концепція, прес-реліз, каталог.

Рец. : Чегусова З. Майстер миттєвого осяяння // День. – 2012. – 21 листоп.

Чегусова З. Ніна Бондаренко // Ніна Бондаренко. Путь з Подолу : каталог виставки. – К., 2013. – С. 4–6.

20. 2013 – Четверта всеукраїнська трієнале художнього текстилю. – Центральний будинок художника НСХУ. – Київ, Україна.

Автор ідеї і куратор: концепція, прес-реліз, член оргкомітету, член виставкому, член журі, організатор і учасник круглого столу.

Співкуратор Таміла Печенюк.

Виставку здійснено секцією декоративно-прикладного мистецтва КОНСХУ (члени оргкомітету: Н. Борисенко, З. Чегусова, Т. Кисельова, М. Базак, Н. Пікуш, В. Балибердін, К. Вронська) у співпраці з Національною спілкою художників України і Дирекцією виставок Національної спілки художників України.

Координатори трієнале: голова НСХУ Володимир Чепелик, заступник голови правління НСХУ Микола Кіщук, директор Дирекції виставок НСХУ Ігор Волощук.

ВІДЗНАКИ І НАГОРОДИ

2003

Подяка правління КОНСХУ за розроблення та втілення в життя авторського арт-проекту «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен».

2004

Лист-подяка від Посольства України у Франції як автору презентованого в ЮНЕСКО арт-проекту «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен» і як науковому співробітнику ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України за участь у конференції до 50-річчя входження України в ЮНЕСКО «Мистецтво України: історія, традиція, сучасність» з доповіддю на тему: «Сучасне декоративне мистецтво України». – ЮНЕСКО. – Париж. Франція.

2005

Почесна грамота Київської організації Національної спілки художників України за допомогу у проведенні I Міжнародного пленеру з лозоплетіння. Куратор Тетяна Мисковець.

2006

Подяка Київського міського голови «За сумлінну працю та активну життєву позицію».

2006

присудження Національної премії України імені Тараса Шевченка за альбом-каталог «Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен».

2007

присудження почесного звання «Заслужений діяч мистецтв України».

2009

Грамота Постійного представництва України при Організації Об'єднаних Націй за вагому підтримку та пропагування української культури та мистецтв в Організації Об'єднаних Націй та Сполучених Штатах Америки.

2010

Почесна грамота Національної спілки художників України за вагомий внесок у розвиток та популяризацію українського декоративного мистецтва в Україні і за кордоном, збереження національних традицій, невтомну й самовіддану дослідницьку працю, започаткування Всеукраїнської трієнале художнього текстилю та створення ілюстрованих каталогів цих резонансних презентацій.

2012

Диплом Інституту історії України НАН України і видавничого об'єднання «Імідж Україна» за участь у всеукраїнському видавничому проєкті «Нашому роду нема переводу. Славні династії та родини України». Автор і член редакційної колегії.

2012

Грамота митрополита Київського і всієї України, предстоятеля Української православної церкви Володимира за участь у роботі журі Свято-Георгіївського міжнародного православного фестивалю культури та творчості під патронатом Міністерства культури України.

2013

Диплом Спілки жінок України і видавничого об'єднання «Імідж Україна» за особистий внесок у реалізацію Всеукраїнського видавничого проєкту «Успішні жінки України». Член редакційної колегії.

2013

Диплом Свято-Георгіївського міжнародного православного фестивалю культури та творчості під патронатом Міністерства культури України за участь в роботі журі фестивалю.

2013

Грамота Київської організації Національної спілки художників України за багаторічну підтримку, популяризацію та розвиток декоративно-прикладного мистецтва.

2013

Орден княгині Ольги III ступеня. Указ Президента України № 448/2013 про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня незалежності України.

ПЕРЕЛІК ВИДАНЬ, що згадуються у покажчику

- Академия. – Журнал. – К. – 42, 49, 68, 88.
Альманах Львівської академії мистецтв. – Львів. – 57.
Анжеліка Рудницька. Український Всесвіт : каталог. – К. – 63.
«Ант»: вісник археології, мистецтва, культури. – Журнал. – К. – 49, 57.
Антиквар. – Журнал. – К. – 73, 82, 95.
Архідея. – Журнал. – К. – 93, 94.
Бизнес +... – Журнал. – К. – 87.
Будівництво України. – Журнал. – К. – 69.
Буклет персональної виставки Н. Бондаренко в МСМУ. – К. – 64.
В пошуках істини. Юрій Нагулко. Петро Лебединець : каталог українського арт-проекту в рамках міжнародного фестивалю «Наша спадщина» в National Arts Club у Нью-Йорку. – К. ; Нью-Йорк. – 12, 16, 43, 63.
В'ячеслав Дудін. Твори : каталог. – К. – 63.
Василь Боднарчук : альбом. – Львів. – 59.
Велике серце маленького життя : каталог виставки-конкурсу дитячої творчості в Музеї українського народного декоративного мистецтва. – К. – 62.
Вечірній Київ. – Газета. – К. – 74, 81, 88.
Високий замок. – Газета. – Львів. – 51.
Віра Томашевська. Мистецтво кераміки : каталог. – К. – 64.
Вісник ювеліра України. – Журнал. – К. – 70.
Вісник ювеліра. – Журнал. – К. – 49, 71.
Вітчизна. – Журнал. – К. – 42, 68.
Віче. – Журнал. – К. – 88, 95, 96.
Всеукраинские ведомости. – Газета. – К. – 42, 49, 74, 75, 76.
Всеукраїнська різдвяна виставка декоративно-прикладного мистецтва до 100-річчя Марії Примаченко : каталог виставки . – К. – 12, 63, 94.
Газета 2000. – К. – 98.
Газета 24. – К. – 93, 94.
Галерея сучасного декоративного мистецтва «Триптих» : каталог. – К. – 60.
Галицькі контракти. – Газета . – Львів. – 74.
Голос України. – Газета. – К. – 87.
Григорій Протасов. Раку кераміка: каталог. – Суми . – 62.

- Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен : альбом-каталог. – К. – 11, 19, 24, 28, 29, 30, 33, 35, 38, 47, 50, 70, 87.
- Декоративне мистецтво України ХХ століття : у пошуках «великого стилю» книга-альбом. – К. – 25, 40, 52.
- Декоративное искусство СССР. – Журнал. – М. – 14, 42, 49, 67.
- Деловая неделя. – Газета. – К. – 51, 87.
- Демократична Україна. – Газета. – К. – 91.
- День. – Газета. – К. – 42, 49, 52, 53, 78, 79, 82, 87, 94, 96, 97, 98.
- Державна справа. – Журнал. – К. – 49, 70, 88, 89.
- Дзеркало тижня. – Газета. – К. – 42, 49, 50, 51, 76, 78, 87, 88, 89, 93.
- Дизайн-аспект. – Журнал. – К. – 49, 69.
- До 100-річчя колекції Державного музею українського народного декоративного мистецтва : зб. наук. праць. – К. – 42, 57.
- Довідник Національної спілки художників України. – К. – 81.
- Друга всеукраїнська триєнале художнього текстилю : каталог виставки. – К. – 63, 92.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 2. – К. – 64.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 3. – К. – 64, 65.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 4. – К. – 65.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 5. – К. – 65.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 6. – К. – 65.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 7. – К. – 65.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 8. – К. – 65.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 9. – К. – 66.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 10. – К. – 66.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 11. – К. – 66.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 12. – К. – 66.
- Енциклопедія сучасної України. Т. 13. – К. – 66, 67.
- Жінка. – Журнал. – К. – 42, 70, 81.
- Жіночий світ (Women's World). – Журнал. – К. – 86.
- З верховини півстоліття. Національний премії імені Тараса Шевченка – 50 : книга-альбом. – К. – 40, 54, 80.
- Зб. наук. праць КиївЗНДІЕПу. – К. – 56, 57, 58.
- Зеркало недели. – Газета. – К. – 76, 79.
- Іван, Марія та Наталка Литовченки : каталог творів. – К. – 61.
- Інформаційний вісник Київської організації Національної спілки художників України. – К. – 70, 79.
- Іра Кіршина. Текстильний колаж. Авторська лялька : альбом. – К. – 60.
- Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. Т. 5. – К. – 42, 54, 55.
- Історія українського мистецтва. У 5 т. Т. 5. Мистецтво ХХ століття. – К. – 53.
- Кераміка: стиль и мода. – Журнал. – К. – 87.
- Кераміка Ольги Рапай : каталог. – К. – 60.
- Киевские ведомости. – Газета. – К. – 49, 51, 74, 75, 76, 77, 78, 92.

- Киевский вестник. – Газета. – К. – 74.
Киевский телеграф. – Газета. – К. – 93.
Київ. – Журнал. – К. – 73, 74, 81, 97.
Книжник-ревью. – Газета. – К. – 52.
Комментарии. – Газета – К. – 93.
Компаньон. – Журнал. – К. – 88.
Культура і життя. – Газета. – К. – 42, 49, 52, 74, 77, 78, 80, 81, 82, 89, 91, 98.
Курьер. – Газета. – Нью-Йорк. – 95.
Література і життя. – Газета. – К. – 49, 78.
Люди́ла Жоголь. Гобелен : каталог. – К. – 62.
Люди́ла Жоголь. Чарівниця художнього текстилю : книга-альбом. – К. – 40.
Марта Суханя. Роман Дмитрик : альбом. – Львів. – 59.
Метро. – Газета. – К. – 49, 77, 78, 81, 87, 88.
МИГ (Media International Group). – Журнал. – К. – 88.
Микола Грох. Графічні спостереження : каталог. – К. – 64.
Мистецтво України 1991–2003 : книга-альбом. – К. – 51.
Мистецтво України : енциклопедія. Т. 1. А–В. – К. – 64.
Мистецтво України : каталог художньої виставки в рамках «Року України в Російській Федерації». – К. – 62.
Мистецтво України ХХ століття : книга-альбом. – К. – 38, 53.
Мистецтвознавство України : зб. наук. праць. – К. – 50, 57, 58, 89.
Мистецтвознавчий автограф : зб. наук. праць. – Львів. – 49, 58.
Мистецькі обрії-98 : альманах. – К. – 57.
Мистецькі обрії 2005-2006 : альманах. – К. – 52.
Міжнародний конгрес українців. Кн. 2. Мистецтвознавство. – Донецьк ; К. – 57, 83.
Міст: мистецтво, історія, сучасність, теорія : зб. наук. праць. – К. – 42, 49, 50, 57, 59, 87.
Музеї народного мистецтва та національна культура : зб. наук. праць за матеріалами конференції « Роль музеїв і колекцій народного та декоративного мистецтва у збереженні й розвитку національної культури ». – К. – 58, 83, 88.
Народна творчість та етнографія. – Журнал. – К. – 52.
Народне мистецтво. – Журнал. – К. – 86.
Наталка Борисенко : каталог. – К. – 63.
Нашому роду нема переводу. Славні династії та родини України. – К. – 54.
Ніна Бондаренко. Путь з Подолу : каталог. – К. – 64, 98.
Ніна, Ярослав, Лілія Бондаренко : каталог. – К. – 62.
Образотворче мистецтво. – Журнал. – К. – 14, 24, 37, 40, 42, 46, 49, 53, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 80, 82, 92, 96, 97.
Олександр Дубовик : книга-альбом. – К. – 59.
Олександр Саєнко: мистецька спадщина і сучасність: книга-альбом. – К. – 53, 54.
Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель : зб. наук. праць. – К. – 57.

- Перша всеукраїнська трієнале художнього текстилю : каталог виставки. – К. – 40, 62, 89.
- Петр Лебединец. Живопись : альбом. – К. – 60.
- ПіК (Політика і Культура) . – Журнал. – К. – 87.
- Потяг 76. – Часопис. – Львів. – 51.
- «Презентація-94» : Всеукраїнська виставка розпису на тканині : каталог. – Хмельницький. – 18, 60, 68.
- Президент. – Журнал. – К. – 14, 42, 49, 50, 69, 70, 86.
- Президентський вісник. – Газета. – К. – 86.
- Радуга. – Журнал. – К. – 50.
- Саша Прахова : каталог. – К. – 63.
- Саша Прахова : книга-альбом. – К. – 54.
- Сборник тезисов докладов пленума правления Союза художников СССР / СХ СССР. – М. – 56, 82.
- Сегодня. – Газета. – К. – 87.
- Синтез мистецтв : навчальний посібник. – К. – 53.
- Скло України : книга-альбом. – К. – 40, 53.
- Скрижалі : декоративне мистецтво і дизайн. – Часопис. – К. ; Чернівці. – 49, 59, 85.
- Слово Просвіти. – Газета. – К. – 92, 96, 98.
- Советская культура. – Газета. – М. – 74.
- Справи сімейні. – Журнал. – К. – 96, 98.
- Студії мистецтвознавчі. – Журнал. – К. – 14, 49, 70, 72, 73, 80, 92.
- Схід і Захід. – Газета. – К. – 81.
- Творчество. – Журнал. – М. – 14, 42, 49, 67, 68..
- Текстиль. 10 років свободи : каталог Галереї сучасного декоративного мистецтва «Триптих». – К. – 60.
- Третя всеукраїнська трієнале художнього текстилю : каталог виставки. – К. – 64, 95, 96
- Уикенд. – Газета. – К. – 82.
- Україна молода. -- Газета. – К. – 82, 88.
- Україна. – Журнал. – К. – 14, 42, 49, 67, 68, 69, 70, 86.
- Українознавство : зб. наук. праць. – К. – 50.
- Українська Академія Мистецтв : дослідницькі та наук.-методичні праці : спец-випуск. – К. – 58.
- Українська культура. – Журнал. – К. – 69.
- Українська культура в контексті світових глобалізаційних процесів : зб. наук. статей. – К. – 58, 83, 89.
- Українське мистецтво. – Журнал. – К. – 14, 40, 42, 47, 49, 50, 70, 71, 80, 92.
- Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії : зб. наук. праць. – К. – 49, 58, 59, 84.
- Українське Слово. – газета. – К. – 52, 78, 79, 80, 81, 90, 92, 93, 96, 97.
- Український килим. Мистецька династія Саєнків : книга-альбом. – К. – 54.

- Урядовий кур'єр. – Газета. – К. – 49, 78, 82, 87, 93, 96, 98.
- Успішна жінка України. – К. – 81.
- Фуникулер. – Газета. – К. – 49, 75, 76.
- Хрещатик. – Газета. – К. – 86, 93.
- Художник Ірина Левитська : каталог . – К. – 60.
- Художники України : книга-альбом. – К. – 59.
- Художня культура. Актуальні проблеми АМУ : зб. ст. – К. – 58.
- Шлях перемоги. – Газета. – К. – 97.
- Юлія Бородай. Українська емаль : альбом. – К. – 60.
- Юрій Нагулко. Абстракція реальності : альбом-каталог. – К. – 60.
50. UNESCO. Сучасне декоративне мистецтво України : каталог виставки . – К. – 25, 47, 62, 88.
- 70 – річчя Національної спілки художників України : альбом. – К. – 40, 60, 94.
- А.С.С. Ватерпас. – Журнал. – К. – 49, 70, 89.
- А.С.С. Діван. – Журнал. – К. – 69, 87.
- А.С.С. Кераміка. – Журнал. – К. – 49, 69.
- А.С.С. Український дизайн – каталог С&С. – К. – 14, 49, 61, 62.
- Air Ukraine. – Журнал. – К. – 49, 69.
- Airport. – Журнал. – К. – 49, 70, 87.
- Art Ukraine. – Журнал. – К. – 42, 73.
- Domus design. – Журнал. – К. – 87.
- Fine Art. – Журнал. – К. – 14, 40, 42, 49, 70, 71, 72, 73, 80, 91, 93, 94, 95, 96.
- Kyiv weekly. – Газета. – К. – 49, 76, 78, 79.
- News from Ukraine. – Газета. – К. – 42, 74.
- International Tapestry journal. – Журнал. – USA. – 68.
- The Ukrainian. – Журнал. – К. – 88, 89.
- What's on. – Журнал. – К. – 51.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ ТА МИТЦІВ, які згадуються у покажчику українською, російською та англійською мовами

- Алексеева І. – 124.
Андріяшко В. – 143.
Анохов С. – 115.
Асеев Ю. – 6.
Бабак Т. – 64.
Бабій Я. – 115.
Багаліка Ю. – 141.
Базак М. – 9, 41, 59, 75, 85, 89.
Бай Н. – 90.
Балибердін В. – 151, 156.
Бастун Н. – 64, 75.
Береза З. – 64.
Береза Т. – 64.
Білецький П. – 6.
Білик М. – 124.
Білоус Л. – 21, 123, 153.
Богинський Л. – 15, 39, 62, 65, 74, 75.
Боднарчук В. – 9, 60, 71.
Бокотей А. – 8, 9, 15, 39, 48, 57, 65, 69, 70, 76, 77, 127, 128, 138, 139.
Бондаренко Л. – 62.
Бондаренко Н. – 16, 39, 42, 59, 62, 64, 65, 77, 78, 98, 120.
Бондаренко Я. – 62.
Борецька-Грабар Н. – 65.
Борецький Я. – 65.
Борисенко Л. – 9, 65, 133.
Борисенко Н. – 9, 39, 42, 63, 65, 73, 89, 124, 146.
Бородай Г. – 67.
Бородай О. – 15, 39, 68, 69, 75, 77.
Бородай Ю. (Довгань-Бородай Ю.) – 42, 44, 60, 73.
Ботанова А. – 94.
Бурак С. – 128.
Велигоцька Н. – 15.
Вертузов М. – 65.
Винту А. – 65.
Вільковські Г., Є., П., М., П., М., В., М., А., В., Т. – 113.
Владимирская А. – 87, 88.
Владич Л. – 6.
Владова Л. – 120.
Волга Л. – 87.
Волошин М. – 43, 49, 73, 79.
Вялець А. – 123, 153.
Галенко М. – 65, 69, 77.
Ганкевич В. – 65.
Гах І. – 65.
Гнедаш О. – 65.
Говдя О. – 6.
Говдя П. – 26, 46.
Гоголь А. – 65.
Гоголь О. – 65.
Голубець О. – 50.
Готшалк Г. – 65.
Грибанова Л. – 48.
Григоров В. – 77.
Грищенко Г. – 65, 75, 77.
Гронська Н. – 30, 39, 65, 69, 76, 89, 125, 126, 133, 141, 146, 150, 151, 155, 156.
Гронський В. – 155.
Грох М. – 16, 39, 42, 43, 58, 64, 70, 78, 91, 137.
Губаль Б. – 65, 146.
Губарева О. – 65.
Гусарова А. – 88.
Гутрова (Бондар) Л. – 120.
Гущин О. – 65.
Давиденко В. – 92.

- Данилів-Флінта І. – 65.
Данилов Б. – 62, 65, 69, 76, 77.
Дигас Г. – 151
Дикан І. – 115.
Дмитрик Р. – 9, 60.
Довженко Л. – 39, 44, 57, 65, 71, 72, 75, 78.
Дробаха О. – 65.
Дубовик В. – 65, 122.
Дубовик Олександр – 39, 59, 68, 76, 81, 93, 97.
Дубовик Ольга – 143.
Дудін В. – 39, 42, 63, 66, 71.
Дюговська Г. – 133, 141, 150, 151, 156.
Дяченко-Забашта Н. – 9, 41, 59, 85.
Єрмоленко О. – 66.
Єфремова В. – 82, 93, 96, 98.
Жабченко І. – 126.
Жирко (Козинкевич) О. – 120.
Жмайло А. – 126.
Жоголь Л. – 7, 9, 13, 16, 30, 37, 39, 40, 42, 43, 45, 50, 51, 52, 53, 62, 66, 74, 81, 87, 90, 91, 120, 124, 128, 132, 133, 135, 143, 146.
Жук С. – 126.
Жуковський А. – 131.
Жулинський М. – 128.
Забашта Г. – 9, 41, 59, 85.
Заварзін Є. – 66.
Заварова Г. – 6, 120.
Зайцева Т. – 66.
Запорожець Л. – 125.
Зарицький І. – 39, 71, 143.
Звір Олександр – 66, 139.
Звір Олена – 66.
Зіненко Т. – 48, 50.
Золотаревич В. – 116, 117.
Золотаревич-Чегусова Г. – 1116, 117.
Золотарьова О. – 43.
Івшина Л. – 87.
Іл'їнський (Іллінський) А. – 66, 67.
Істоміна Г. – 118, 143.
Ісупов В. – 15, 66, 72, 74, 76.
Ісупова Н. – 15, 39, 66, 68, 75, 76, 123, 141.
Кадочников С. – 66, 138, 141.
Кантемиров О. – 74.
Кара-Васильєва Т. – 5, 46, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 73, 76, 78, 79, 80, 82, 86, 91, 119, 121, 128, 130, 133, 153.
Качмар В. – 66.
Кирницька М. – 39, 66, 69, 73, 76.
Кисельова (Киселева) Т. – 39, 41, 66, 75, 76, 82, 89, 126, 146, 154, 155, 156.
Кіршина І. – 42, 60, 73.
Кіщук М. – 122, 146, 148, 153.
Клейменова (Красовська) О. – 88, 92, 95, 96.
Клименко О. – 119.
Коваленко Г. – 80.
Коваленко С. – 88.
Коваль Л. – 66.
Ковальова М. – 144.
Ковальчук О. – 44, 59, 72.
Кодьєва О. – 28, 66, 120.
Козак Н. – 66, 141, 156.
Козак С. – 66, 156.
Колесникова Д. – 6, 29.
Колесова Л. – 124.
Колечко Л. – 66.
Колечко С. – 66.
Колечко Т. – 66.
Кольчєв В. – 62.
Кононенко М. – 81.
Кононова Т. – 126, 141.
Корженко В. – 61, 66, 77.
Корнієнко Н. – 121.
Косицька З. – 119.
Костенко О. – 67.
Костюченко М. – 26, 44, 72, 120.
Кочубей Н. – 130, 135.
Красюк Л. – 66.
Кундієв Ю. – 114.
Курило А. – 66.
Куца-Чапенко О. – 66.
Куцевич В. – 68.

- Лагутенко О. – 47, 80, 127.
Лазар А. – 151.
Ламонова О. – 82.
Лапчик Н. – 68, 75.
Лебединець П. – 12, 16, 39, 42, 59, 60, 63, 72, 78, 95, 144, 145.
Левадний О. – 146.
Левитська І. – 9, 39, 60.
Легенький Ю. – 37, 67.
Лещенко Е. – 76.
Липа К. – 51, 87, 88, 93, 94.
Литовченко І. – 9, 15, 61, 68, 69, 76.
Литовченко М. – 9, 15, 61, 68.
Литовченко Н. – 15, 61, 68, 77, 140, 148.
Лі Т. – 121.
Лукашевич Т. – 146.
Лысенко Т. – 74.
Майданець-Саєнко (Майданець-Баргилевич) Л. – 9, 16, 41, 54, 59, 85, 122.
Маркаде Ж.-К. – 130.
Медвідь А. – 116.
Медвідь В. – 116.
Мельниченко В. – 48, 90, 132.
Менжерес Г. – 30, 48, 125.
Мешкова Л. – 37, 68.
Мирвода С. – 125.
Мисковець Т. – 30, 44, 68, 77, 79, 89, 133, 141, 156, 157.
Міляєва Л. – 6, 10, 46.
Мірошниченко Н. – 32, 49, 124, 150, 151.
Місталь О. – 130, 135.
Мойсюк О. – 118.
Мороз О. – 39, 69, 73, 76.
Нагулко Ю. – 16, 60, 63, 95, 144, 145.
Настюк Е. – 93.
Нетудихата О. – 126.
Нечипоренко Т. – 138.
Никорак О. – 52.
Нікітїна Н. – 120.
Новодережкіна О. – 123, 143.
Оксаметний І. – 155.
Олійник Б. – 48, 133.
Орлик М. – 123, 133.
Орябінський О. – 74.
Островська Ю. – 118.
Парута-Вітрук О. – 75, 146.
Пасічник Л. – 119.
Персанова І. – 125.
Петрова Л. – 31, 48, 125.
Петрова О. – 11, 120.
Печенок Т. – 17, 40, 41, 56, 72, 92, 96, 122, 124, 128, 146, 148.
Пилипенко Г.-Г. – 82, 98.
Пікуш Н. – 75, 89, 146, 155.
Подер'янський С. – 120.
Позмогов А. І. – 5, 10, 13, 14, 29, 36, 44, 45, 54, 78, 113, 114.
Позмогова І. – 45, 115.
Позмогова-Панчишина Г. – 113.
Полетавкін Б. – 150.
Пономарьов О. – 93.
Попова А. – 72.
Потієвська Олена – 155.
Потієвська Ольга – 15, 39, 75, 77, 126, 155.
Потієвський В. – 15, 39, 62, 75, 126, 155.
Пошивайло О. – 47.
Прахова О. (Прахова Саша) – 12, 39, 42, 44, 53, 54, 64, 72, 73, 82, 155.
Придатко Т. – 35, 46, 50, 51, 52, 71, 82, 91, 120, 121, 127, 128, 133, 151.
Примаченко М. – 63.
Принада О. – 138, 139.
Протасов Г. – 62, 77.
Прут М. – 87.
Рапай О. – 39, 60, 74, 76, 78.
Ревенко А. – 120.
Рогогченко О. – 26, 120, 122, 125, 143.
Розенфельд Л. – 114.
Руда Т. – 52.
Рудницька А. – 63, 71.
Рыботицкая О. – 75.
Савицька О. – 94.

- Савченко Т. – 139.
Савчук Л. – 116, 126.
Саєнко Н. – 16, 25, 52, 53, 54, 65, 91, 92, 122, 133, 137.
Саєнко О. – 53, 54, 122.
Саніна В. – 15, 37, 67.
Селівачов М. – 127.
Селівачова Н. – 127.
Семесюк М. – 30, 133.
Сергєєв Ю. – 130, 135, 144.
Сергєєва Н. – 135, 144.
Сердюк О. – 140.
Сержант Л. – 119.
Синицький К. – 115.
Скляренко Г. – 51, 82.
Скрипник Г. – 46, 53, 54, 56, 58, 89, 118.
Слепцов О. – 79.
Смаль О. – 87, 88, 93.
Сміян С. – 143.
Смоленська З. В. – 5, 10, 13, 29, 36, 45, 113.
Смоленські Т., В. – 113.
Смолій Ю. – 118.
Соколов Н. – 75, 76.
Соколова С. – 82, 98.
Соловійов О. – 120.
Сом-Сердюкова О. – 22, 50, 52, 53, 86, 126, 138.
Спиридонова В. – 74.
Степовик Д. – 82.
Строкова Л. – 122.
Студенець Н. – 119, 143.
Стус Д. – 122.
Суханя М. – 9, 60.
Тернавская И. – 75.
Тесленко-Пономаренко Л. – 133.
Тимченко В. – 126.
Тимченко М. – 12, 15, 16, 39, 44, 69, 71, 79, 86.
Тищенко О. – 6.
Толочко Л. – 120.
Толстой В. – 46.
Томак М. – 96.
Томашевська В. – 64, 73, 150.
Федорова Н. – 83, 84.
Федорук О. – 48.
Фесенко Л. – 86.
Хоменко В. – 47, 76, 133.
Хрущак М. – 51.
Цвіркун (Белявська) А. – 120.
Чебикін А. – 127.
Чегусов В. – 7, 27, 44, 116.
Чегусов П. – 116.
Чекан Ю. – 51.
Чепелик В. – 123.
Чердинцева А. – 82.
Черешкевич Л. – 70, 74, 75, 77.
Черницька Н. – 126.
Черницькі Ю., Н. – 116.
Чернявський В. – 37, 46, 53, 124.
Черняк Ф. – 126.
Шаботенко Е. – 87.
Шалаєв В. – 140.
Шебеко А. – 93, 94.
Шевченко Т. – 73.
Шеремет Г. – 87.
Шерман А. – 82.
Шимін Н. – 75, 146.
Шмагало Р. – 70, 71, 80.
Щепотін І. – 114.
Яковлева О. – 126.
Яринич С. – 92.
Ярмак О. – 123.
Яців Р. – 8, 122.
Bokotey A. – 78.
Hryhorov V. – 78.
Kramchaniynov Y. – 74.
Lebedynets P. – 95.
Lytovchencko P. – 74.
Nagulko Y. – 95.
Protasov G. – 78.
Satovska A. – 77.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

AICA – Association Internationale des Critiques d'Art, International Association of Art Critics – Міжнародна асоціація арт-критиків під егідою ЮНЕСКО

AMHY – Академія медичних наук України

ІМФЕ НАН України – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського Національної академії наук України

КДХІ – Київський державний художній інститут

КІДПМД – Київський інститут декоративно-прикладного мистецтва та дизайну ім. М. Бойчука

КиївЗНДІЕП – Київський зональний науково-дослідний інститут експериментального проектування житлових та громадських споруд

КНДРРОІ – Київський науково-дослідний рентгено-радіології і онкології інститут

КОНСХУ – Київська організація Національної спілки художників України

ЛНАМ – Львівська національна академія мистецтв

МСМУ – Музей сучасного мистецтва України

НАМУ – Національна академія мистецтв України

НАНУ – Національна академія наук України

НАОМА – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

НАПНУ – Національна академія педагогічних наук України

НМІУ – Національний музей історії України

НМУНДМ – Національний музей українського народного декоративного мистецтва

НСХУ – Національна спілка художників України

НТШ – Наукове товариство імені Шевченка

ТБ – Телебачення

УАА – Українська академія архітектури

ФТІМ – Факультет теорії та історії мистецтв КДХІ

ЛІНІЯ ЖИТТЯ. СВІТЛИНИ

РОДИНА

1

2

4

3

5

6

7

8

9

1. Випускник Одеської духовної семінарії Григорій Вільковський з дружиною Євфросинією (прадідуся і прабабуся З. Чегусової по матері). 1895.
2. Архієпископ Мінський та Г'ятигорський Павло Вільковський (рідний брат Г. Вільковського) 1860 р.н. Розстріляний 1933 р. за звинуваченням в участі у церковно-монархічній контрреволюційній організації «Південно-Руський Синод».
3. Протоієрей Г. Вільковський (1874 р. н. – загинув у засланні в 1939 р.) з синами Миколою (1895 р. н. – загинув у 1919 р.), Павлом (1898 р. н. – загинув у 1942 р.), Михайлом (1907 р. н. – пропав без вісти у 1920-ті рр.). 1913 р.
4. Рідні сестри Г. Вільковського Марія і Варвара зі своєю мамою Анастасією і бабусяю. 1900-ті рр.
5. Дочки Г. і Є. Вільковських Варвара і Тетяна (двоюрідна і рідна бабуся З. Чегусової). 1913.
6. Ганна Позмогова-Панчишина (бабуся З.Чегусової по батькові). 1915.
7. Тетяна Смоленська-Вільковська і Володимир Смоленський (бабуся і дідусь З. Чегусової по матері). 1940-і рр.
8. Зінаїда Смоленська (мати З. Чегусової). 1947.
9. Анатолій Позмогов (батько З. Чегусової). 1952.

Директор КНДРРОІ,
д-р мед. наук,
проф. Анатолій Іванович Позмогов
(1921–2004).
1980-і рр.

На відкритті меморіальної дошки проф. А. І. Позмогову на фасаді Національного інституту раку. Зліва направо: проф. Ю. Гриневич; директор інституту проф. І. Щепотін, донька З. Чегусова, акад. Л. Розенфельд, віце-президент АМН України акад. Ю. Кундієв. 2010.

Рідні сестри, Ірина Позмогова і Зоя Чегусова. 2005.

Щасливе подружжя: д-р фіз. наук, дир. Інституту прикладної оптики НАНУ Сергій Анохов (1941-2007) і канд. мед. наук, доц. Ірина Позмогова. 2005.

Нагородження орденом «Гідність радіології» проф. А. Позмогова (посмертно) до 90-річчя від дня народження. Зліва направо: проф. Я. Бабій, чл.-кор. АМНУ І. Дикан, доньки І. Позмогова і З. Чегусова. 2011.

Меморіальна дошка проф. А. І. Позмогову на фасаді Національного інституту раку АМНУ в Києві. Скульптор Кость Синицький. Встановлена 2010 року.

Родина Чегусових. Справа наліво:
Володимир і Зоя, Наталія і Анастасія,
Іван, Ганна Золотаревич-Чегусова
і Василь Золотаревич. 2011.

Рідні брати.
Справа наліво:
засл. лікар України
Володимир Чегусов,
лікар вищ. категорії
Петро Чегусов. 2001.

З друзями дитинства: З. Чегусова,
Ю. і Н. Черницькі, канд. екон. наук,
доц. Л. Савчук (сидять), д-р мед. наук,
чл.-кор. АМНУ В. Медвідь з дружиною
А. Медвідь (стоять). 2003.

Подружжя Зої та Володимира Чегусових.
Лондон. 31 липня 2013.

Стоять:
В. Чегусов,
Л. Луговська,
д-р біолог. наук,
чл.-кор. НАНУ
Е. Луговський,
нар. арт. України
Т. Боровик.

Сидять:
Ольга і Ганна Луговські –
хрещені доньки
В. і З. Чегусових
та Т. Боровик.
2013.

Онuki З. і В. Чегусових:
Павло – 2009 р. н.
та Іван – 2002 р. н.

Зустріч Нового року: З. Чегусова з сином
Анатолієм (сидять), В. Чегусов з донькою
Ганною і зятем Василям (стоять). 2013.

У СТИНАХ РІДНОГО ІМФЕ НАН УКРАЇНИ

Директор ІМФЕ ім. М.Т Рильського
НАНУ, акад. НАНУ Ганна Скрипник.
2013.

Справа наліво: зав. наук.
бібліотеки ІМФЕ О. Росенко і заст.
зав. наук. бібліотеки ІМФЕ
Т. Кравченко. 2013.

На науково-практичній
конференції ІМФЕ. 2013.

Наук. співробітники
відділу декоративного мистецтва ІМФЕ.
Зліва направо: аспіранти О. Мойсюк
і Ю. Островська, канд. мистецтвознав.
Г. Істоміна і канд. мистецтвознав.
Ю. Смолій. 2013.

Зліва направо: н. с. від. З. Чегусова, зав. від. д-р мистецтвознав., чл.-кор. НАМУ Т. Кара-Васильєва, канд. мистецтвознав. О. Клименко. 2013.

Докторант ІМФЕ, канд. мистецтвознав. Н. Студенець. 2013.

М. н. с. від. Л. Сержанти,
м. н. с. від. З. Косицька.
2013.

Аспірант від.
Л. Пасічник. 2013.

Доповідь З. Чегусової на секційному засіданні конференції ІМФЕ НАНУ. 2013.

ПЕДАГОГИ, КОЛЕГИ, МИТЦІ, ДРУЗИ

С. Подерв'янський. «Лада»
(портрет доктора
мистецтвознавства, академіка,
професора Л. Міляєвої)».
П., о. 1981.

Після захистів дипломів з однокурсниками ФТІМ
на схилах біля рідного КДХІ. Зліва направо:
О. Соловійов, Н. Нікітіна, Н. Бондарева, Л. Толочко,
О. Роготченко, О. Жирко (Козинкевич), О. Кодьєва,
Л. Гутрова (Бондар), А. Цвіркун (Белявська),
З. Позмогова (Чегусова), М. Костюченко. 1975.

З шановними викладачами на
святкуванні 35-річчя від закінчення
ФТІМ КДХІ. Доц. Л. Владова,
З. Чегусова, А. Ревенко (сидять).
Проф. О. Кодьєва, проф. Г. Заварова
(стоять). 2010.

Засл. діяч мистец. України
З. Чегусова, нар. худож. України
Л. Жоголь, засл. діяч мистец.
України Т. Придатко. 2008.

Д-р філос., проф. О. Пегрова, З. Чегусова. МСМУ. 2012.

Директор «Арт-центру на Костьольній» Тамара Лі і куратор виставки «Марфа Тимченко. Сторінки мого життя» Зоя Чегусова. В експозиції виставки. 2000.

На урочистостях з нагоди Указу Президента України про надання статусу "національного" Музею імені Богдана і Варвари Ханенків. Зліва направо: Т. Придатко, З. Чегусова, заст. дир. музею Н. Корнієнко, Т. Кара-Васильєва. 2011.

Зліва направо: заст. голови НСХУ М. Кішук, канд. мистецтвознав., засл. діяч мистец. України О. Рогогченко, дир. Музею історичних коштовностей України (філія НМІУ) Л. Строкова. 2008.

На відкритті виставки акварелей Т. Г. Шевченка і М. О. Волошина в Нац. музеї Тараса Шевченка. З. Чегусова, і ген. дир. Нац. музею Тараса Шевченка Д. Стус. 2013.

На відкритті ювілейної виставки засл. діяча мистец. України Ніни Саєнко. Зліва направо: Л. Майданець-Саєнко (Баргилевич), З. Чегусова, О. Саєнко (Баргилевич), Н. Саєнко. 2011.

На відкритті виставки художнього текстилю «Магія поверхні» у Львові: автор-худож., канд. мистецтвознав., доц. Т. Печеник, автор-худож., старш. викл. ЛНАМ В. Дубовик, проректор ЛНАМ, проф. Р. Яців у колі гостей. 2011.

Зав. від. наук.-дослід. і експозиційн. роботи НМУНДМ О. Новодержкіна, засл. діяч мистец. України З. Чегусова, ген. дир. НМУНДМ, засл. працівник культури України А. Вялець на прес-конференції II-го Міжнар. фестивалю емалі. НМУНДМ. 2013.

На відкритті арт-проекту «Ангеле мій, охоронцю мій» в НМУНДМ. Заст. ген. дир. НМУНДМ Л. Білоус, куратор З. Чегусова, голов. хранитель фондів НМУНДМ О. Ярмак. 2011 .

На відкритті Першої триєнале художнього текстилю в Центр. будинку художників. Виступає голова НСХУ, нар. худож. України, акад. НАМУ В. Чепелик. 2004.

Колеги по КиївЗНДІЕП:
канд. архіт.
В. Чернявський,
канд. мистецтвознав.
Л. Жоголь,
арх. Л. Колесова.
2006.

Українсько-польська
делегатія художнього
пленеру «Коктебель
2011» . Керівник –
зав. Домом-музеем
М. О. Волошина,
засл. працівник
культури АР Крим
Н. Мірошніченко
(сидить справа).

Учасниця і співкуратор всеукр.
трінале худож. текстилю
Т. Печенюк з колегою
І. Алексеєвою. 2004.

Голова оргкомітету всеукр.
трінале худож. текстилю
Н. Борисенко з чоловіком,
засл. худож. України
М. Біликом. 2004.

Журі
Св.-Георгіївського
міжнародного
православного
фестивалю.
Зліва направо:
Л. Запорожень
(ген. дир.), І. Персанова,
Г. Абасов, Л. Петрова, ...,
нар. артист України
В. Талашко
(голова журі),
З. Чегусова, ієрей
В. Яковенко,
засл. артистка України
С. Мирвода. 2012.

В Українському фонді культури.
Зліва направо: Л. Петрова,
М. Орлик, З. Чегусова, Н. Гронська,
О. Роготченко. 2006.

На заході Співки жінок м. Києва:
З. Чегусова, голова Співки,
засл. працівник культури України
Г. Менжерес, голова Співки жінок
України, засл. працівник культури
України М. Орлик. 2009.

З. Чегусова на сцені Національної опери України під час нагородження Президентом України лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка 2006 року.

З. Чегусова, д-р мед. наук, проф.
С. Жук, д-р мед. наук І. Жабченко.
2012.

З колегами на Міжнародному симпозиумі
гутного скла у Львові. Зліва направо:
мистецтвознавці А. Гордєєва (Санкт-
Петербург, Росія), О. Сом-Сердюкова
(Ставангер, Норвегія), З. Чегусова (Київ),
нар. худож. України Ф. Черняк (Львів). 2001.

З друзями-художниками
на Київському художньому
ярмарку в Українському
домі. Зліва направо: Ольга
Потєвська (1953–2011), Олена
Потєвська, З. Чегусова,
В. Потєвський, О. Кур'янова.
1994.

Співтовариство жінок-творців
і жінок-науковців на дачі
родини Чегусових в Осокорках.

Зліва направо: Н. Гронська,
Т. Кисельова, З. Чегусова,
А. Жмайло, В. Тимченко (сидять).
Т. Кононова, Н. Черницька,
Л. Савчук, О. Негудихата,
М. Хабурзанія (стоять).

Зліва направо: В. Тимченко,
М. Хабурзанія, Н. Гронська,
Л. Савчук, З. Чегусова, А. Жмайло,
О. Яковлева (стоять).
Н. Черницька, Т. Кисельова (сидять).
2012.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ «ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ К. ХХ СТ. 200 ІМЕН» У НАЦІОНАЛЬНІЙ ФІЛАРМОНІЇ УКРАЇНИ. КИЇВ. 2003.

З. Чегусова дає інтерв'ю каналу українського ТБ «Тоніс».

Виступ автора книги З. Чегусової. Зліва – ведучий презентації тележурналіст Ю. Макаров.

Перше знайомство з книгою.

Д-р мистецтвознав., президент укр. секції АІСА О. Лагуненко, учений секретар укр. секції АІСА З. Чегусова, арт-директор укр. секції АІСА О. Зікеєва.

Зліва направо: засл. діяч мистец. України Т. Придатко; ректор НЛАМ, акад. НАМУ А. Бокотей; ректор НАОМА, президент НАМУ, акад. А. Чебикін; д-р мистецтвознав., чл.-кор. НАМУ Т. Кара-Васильєва; Н. Селівачова, д-р мистецтвознав. М. Селівачов.

АРТ-ПРОЕКТ «ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ К. ХХ СТ. 200 ІМЕН». УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ. КИЇВ. УКРАЇНА. 2003.

Справа наліво: чл.-кор. НАМУ Т. Кара-Васильєва, худож. С. Бурак, нар. худож. України Л. Жоголь, редактор книги «200 імен» Т. Придатко.

Урочисте відкриття. Виступає нар. деп. України, акад. НАНУ М. Жулинський.

Виступає автор ідеї і куратор арт-проекту З. Чегусова. Справа – ведучий відкриття тележурналіст Ю. Макаров.

З. Чегусова дає інтерв'ю ТБ в експозиції арт-проекту.

Учасник арт-проекту,
акад., ректор ЛНАМ
А. Бокотей,
президент НАМУ,
нар. худ. України
А. Чебікін,
голова Спільки жінок
України М. Орлик.

Фрагменти експозиції виставки в Українському домі.

АРТ-ПРОЕКТ «ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ К. ХХ СТ. 200 ІМЕН» ДО 50-РІЧЧЯ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ В ЮНЕСКО. ШТАБ- КВАРТИРА ЮНЕСКО. ПАРИЖ. ФРАНЦІЯ. 2004.

Надзвичайний і Повноважний
Посол України у Франції
Ю. Сергєєв,
д-р мистецтвознав.
Т. Кара-Васильєва,
автор ідеї і куратор
арт-проекту З. Чегусова.

Французький історик мистецтва Ж. - К. Маркаде, Т. Кара-Васильєва, О. Місталь,
З. Чегусова з представниками української діаспори. Крайня справа – аташе з питань
культури Посольства України у Франції Н. Кочубей.

Голова Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ) в Європі, проф. А. Жуковський і учасник міжнародної конференції «Мистецтво України: історія, традиції, сучасність» у межах презентованого арт-проекту в ЮНЕСКО З. Чегусова.

Фрагменти експозиції виставки в ЮНЕСКО.

ЮВІЛЕЙНА ВИСТАВКА ГОБЕЛЕНІВ ЛЮДМИЛИ ЖОГОЛЬ У НАЦІОНАЛЬНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ЦЕНТРІ УКРАЇНИ. МОСКВА. РОСІЯ. 2005.

Фрагменти ювілейної персональної виставки гобеленів нар. худож. України, акад. УАА Л. Жоголь у Національному культурному центрі України.

Під час експонування виставки творів Л. Жоголь.
Зліва направо: заст. директора центру Ю. Василенко, куратор виставки З. Чегусова, автор Л. Жоголь, директор центру, д-р істор. наук, чл.-кор. НАПНУ, почесний акад. НАМУ В. Мельниченко.

ПРЕЗЕНТАЦІЇ КНИГИ «ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ К. ХХ СТ. 200 ІМЕН» В УКРАЇНСЬКОМУ ФОНДІ КУЛЬТУРИ. КИЇВ. УКРАЇНА. 2004, 2006.

Чегусова дає інтерв'ю
«5-му каналу» українського ТБ.

Голова Українського фонду культури, поет,
акад. НАНУ Б. Олійник і нар. артистка України
Н. Матвієнко знайомляться з книгою
З. Чегусової.

Виступ Л. Жоголь
з нагоди висування
книги З. Чегусової
«Декоративне
мистецтво України
кінця ХХ століття.
200 імен» на здобуття
Національної премії
України імені Тараса
Шевченка.

Справа наліво:
Б. Олійник, Л. Жоголь,
Т. Кара-Васильєва,
З. Чегусова.

«Група підтримки».
Зліва направо:
Л. Тесленко-
Пономаренко,
М. Орлик,
Н. Саєнко,
В. Хоменко,
Т. Придатко,
З. Чегусова,
Т. Мисковець,
М. Семесюк,
Н. Гронська,
Г. Дюговська,
Л. Борисенко.

АРТ-ПРОЕКТ «КВІТИ УКРАЇНИ-І». ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ. ПАРИЖ. ФРАНЦІЯ.

2007.

Автор ідеї і куратор арт-проекту З. Чегусова розповідає про творчість нар. худож. України Л. Жоголь учням і викладачам Української школи мистецтв у Парижі.

Фрагмент експозиції виставки гобеленів Л. Жоголь у рамках арт-проекту «Квіти України-І» в Інформаційно-культурному центрі України.

В експозиції арт-проекту «Квіти України-І». Зліва направо: Н. Подольська (працівник центру), директор Української школи мистецтв у Парижі, президент Франко-української асоціації О. Місталь (куратор), президент української секції АІСА З. Чегусова (автор ідеї і куратор), нар. худож. України Л. Жоголь, А. Круглик (працівник Посольства).

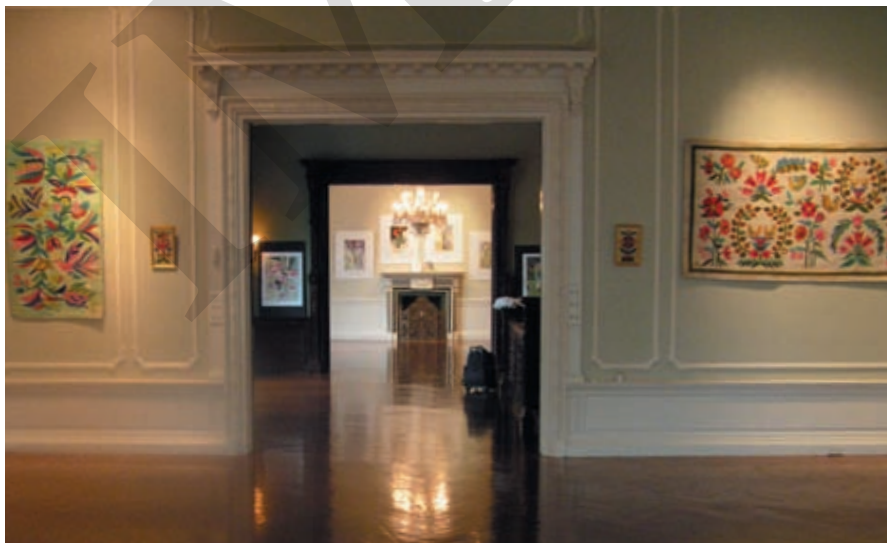

Урочисте відкриття виставки «Квіти України-І». Зліва направо: дружина посла Н. Сергєєва, Надзвичайний і Повноважний Посол України у Франції Ю. Сергєєв, директор центру Н. Кочубей, Л. Жоголь (автор), З. Чегусова (куратор), О. Місталь (куратор).

АРТ-ПРОЕКТ «КВІТИ УКРАЇНИ-II» ДО ВІДЗНАЧЕННЯ 16-ОЇ РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ . УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ. НЬЮ-ЙОРК. США. 2007.

Український інститут Америки (культурна установа українців у США, заснована 1948. Від 1955 міститься у палаці Августа та Анни ван Горн Стайвезент, який належить до національних історичних пам'яток США). Арх. С. П. Р. Гілберт. 1897.

Фрагмент експозиції виставки худож. текстилю засл. діяча мистец. України Н. Саєнко і худож. Л. Майданець-Саєнко в межах арт-проекту «Квіти України-II» в Українському інституті Америки.

Урочисте відкриття арт-проекту.
Зліва направо: засл. діяч мистец.
України Н. Саєнко, засл. худож. України
М. Грох, засл. діяч мистец. України
З. Чегусова (куратор арт-проекту).

З. Чегусова, Н. Саєнко, М. Грох біля статуї Свободи
в Нью-Йорку – національного пам'ятника США,
символа свободи, демократії та справедливості.

Фрагмент експозиції виставки акварелі заслуж. худож. України М. Гроха в межах арт-проекту
«Квіти України-II» в Українському інституті Америки.

МІЖНАРОДНІ СИМПОЗИУМИ ГУТНОГО СКЛА. ЛЬВІВ. УКРАЇНА. 2001, 2007, 2010.

Учасники симпозиуму –
мистецтвознавці
З. Чегусова,
Т. Нечипоренко,
А. Гордеева (Росія)
з організатором
і куратором міжнародних
симпозиумів гутного скла
у Львові А. Бокотеєм. 2001.

Зав. від. скла НМУНДМ
Т. Нечипоренко, вчений
секретар укр. секції
АІСА З. Чегусова, канд.
мистецтвознав.
О. Сом-Сердюкова,
учасник симпозиуму
Е. Тутланд (Норвегія). 2001.

Гість симпозиуму – президент української
секції АІСА З. Чегусова з учасниками
симпозиуму художниками С. Кадочниковим
(Київ) і О. Принадою (Львів). 2010.

Дружина акад. А. Бокотей
п. О. Бокотей і З. Чегусова. 2007.

Засл. діяч мистец. України З. Чегусова (Київ), нар.
худож. України, акад. А. Бокотей (Львів), директор
галереї сучасного мистецтва «Триптих» Т. Савченко
(Київ). 2007.

Ст. викл. кафедри худож.
скла ЛНАМ О. Принада і зав.
кафедрою худож. скла ЛНАМ,
проф. О. Звір. 2010.

Ректор ЛНАМ, акад. НАМУ,
нар. худож. України, проф.,
лауреат Нац. премії України
ім. Тараса Шевченка,
організатор і куратор
міжнародних симпозіумів
гутного скла у Львові від
1989 р. Андрій Бокотей.
2010.

АРТ-ПРОЕКТ «ПІСНІ ПРО КОХАННЯ-І. (КЕРАМІКА, СКЛО, ТЕКСТИЛЬ)». МИСТЕЦЬКА ВІТАЛЬНЯ «БІЛИЙ ЛЕВ». КИЇВ. УКРАЇНА. 2006.

Автор ідеї та куратор арт-проекту З. Чегусова веде екскурсію для членів Спільки жінок Києва в мистецькій вітальні «Білий Лев».

Урочисте відкриття виставки.
Зліва направо:
канд. історич. наук,
О. Сердюк, лауреат
Нац. премії України
ім. Тараса Шевченка,
куратор З. Чегусова,
директор компанії
«Увекон» В. Шалаєв,
голова КОНСХУ
Н. Литовченко.

В очікуванні відкриття виставки. Зліва направо: учасники арт-проекту Н. Пікуш, Н. Гронська, Н. Ісупова (друга справа), президент укр. секції АІСА З. Чегусова, арт-директор мистецької вітальні «Білий лев», арт-директор укр. секції АІСА О. Зікєсва.

Урочисте відкриття виставки. Зліва направо: члени КОНСХУ С. Кадочников, Т. Мисковець, Т. Зайцева, Н. Козак, Ю. Багаліка, Н. Гронська, Н. Ісупова, Г. Дюговська, Т. Кононова (гість).

АРТ-ПРОЕКТ «ПІСНІ ПРО КОХАННЯ-ІІ. (КЕРАМІКА, СКЛО, ТЕКСТИЛЬ)». НМУНДМ. КИЇВ. УКРАЇНА. 2008.

Фрагменти експозиції
виставки в НМУНДМ.

Круглий стіл у межах
арт-проєкту.

Зліва направо:
старший викл. КІДПМД,
канд. мистецтвознав.
В. Андріяшко, зав. від. НМУНДМ
О. Новодержкіна, президент
укр. секції АІСА, автор ідеї та
куратор З. Чегусова, нар. худож.
України, зав. кафедрою худож.
текстилю КІДПМД Л. Жоголь.

Слово тримає н. с. ІМФЕ НАНУ,
канд. мистецтвознав.
Г. Істоміна.

Спілкуються: голова секції критики та мистецтвознавства
КОНСХУ, канд. мистецтвознав. О. Роготченко і
в. о. вченого секретаря ІМФЕ НАНУ, канд. мистецтвознав.
Н. Студенець.

Слово тримає голов. редактор
газети «Українське Слово»
О. Дубовик.

Ведуча круглого столу, президент
української секції АІСА, куратор арт-
проєкту З. Чегусова.

Засл. худож.
України
С. Сміян
і нар. худож.
України
І. Зарицький.

АРТ-ПРОЕКТ «У ПОШУКАХ ІСТИНИ». ПОСТІЙНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО УКРАЇНИ ПРИ ООН, NATIONAL ARTS CLUB, METROPOLITAN MUSEUM. НЬЮ-ЙОРК. США. 2009.

Постійний представник України в ООН, посол Ю. Сергєєв нагороджує З. Чегусову грамотою Постійного представництва України при ООН за вагомий підтримку та пропагування української культури і мистецтва в ООН та США.

Учасники і куратор українського арт-проекту «У пошуках істини» П. Лебединець, З. Чегусова, Ю. Нагулко після нагородження дипломами президента Манхеттена, у Нью-Йорку

Автор ідеї та куратор українського арт-проекту З. Чегусова після вручення сертифікату VII фестивалю мистецтв «Наша спадщина».

Президент Русько-Американського фонду в Нью-Йорку М. Ковальова, посол Ю. Сергєєв, філолог і художник, дружина посла Н. Сергєєва.

Виступ президента української секції АІСА, куратора З. Чегусової на відкритті українського арт-проєкту «У пошуках істини» в межах VII фестивалю мистецтв «Наша спадщина» в National Arts Club.

З. Чегусова дає інтерв'ю нью-йоркському телебаченню.

П. Лебединець, З. Чегусова, Ю. Нагулко на презентації українського арт-проєкту «У пошуках істини» в Metropolitan Museum у Нью-Йорку.

ВСЕУКРАЇНСЬКІ ТРІЕНАЛЕ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТИЛЮ ПІД ЕГІДОЮ НСХУ. ЦЕНТРАЛЬНИЙ БУДИНОК ХУДОЖНИКА. КИЇВ. УКРАЇНА. 2004, 2007, 2010.

Куратори всеукр. трієнале худож. текстилю н. с. від. декор. мистецтва ІМФЕ НАНУ, засл. діяч мистец. України, лауреат Нац. премії України ім. Тараса Шевченка З. Чегусова і доц. від. худож. текстилю ЛНАМ, канд. мистецтвознав., худож. Т. Печенюк. 2007.

Під час роботи виставкому трієнале. НСХУ. 2007.

Члени виставкому Другої всеукр. трієнале худож. текстилю.
Зліва направо:
М. Кіщук (голова),
Т. Кисельова,
Н. Борисенко (стоїть),
Н. Гронська,
З. Чегусова,
Л. Жоголь, Н. Шимін,
О. Левадний,
Б. Губаль,
О. Парута-Вітрук,
Т. Лукашевич,
Н. Пікуш.
НСХУ.2007.

Фрагменти експозиції
Другої і Третьої всеукр.
трієнале худож. текстилю.
2007, 2010.

Куратор трієнале
З. Чегусова
дає інтерв'ю
телеканалу КРТ.
2007.

Урочисте відкриття
Другої всеукр. трієнале худож.
текстилю. Зліва направо:
голова КОНСХУ, засл. худож.
України Н. Литовченко,
заст. голови НСХУ, засл. діяч
мистецтв України М. Кіщук,
куратор З. Чегусова,
відпов. секретар НСХУ,
нар. худож. України
П. Зикунів. 2007.

Доц. ЛНАМ, канд. мистецтво-
знав., куратор трієнале
Т. Печенюк, н. с. ІМФЕ,
засл. діяч мистец. України,
куратор трієнале
З. Чегусова, заст. голови НСХУ,
засл. діяч мистец. України
М. Кіщук.

Учасники Першої всеукраїнської триєналі художнього текстилю в Петриківській залі Центрального будинку художника та в експозиції виставки. 2004.

ІХ МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО- ТВОРЧИЙ СИМПОЗИУМ «ВОЛОШИНСЬКИЙ ВЕРЕСЕНЬ». ДІМ-МУЗЕЙ М. О. ВОЛОШИНА. КОКТЕБЕЛЬ. АР КРИМ. УКРАЇНА. 2011.

Урочисте відкриття
симпозіуму. Виступ
учасника худож. пленеру
«Коктебель-2011»
З. Чегусової. Зліва направо:
ген. дир. КРУКЕІКЗ
«Кіммерія М. О. Волошина»
Б. Полетавкін,
зав. Домом-музеєм
М. О. Волошина
Н. Мірошніченко,
поет А. Коровін.

Майстер-клас
худож. Г. Дюговської
з техніки традиційної
ляльки-мотанки.
Члени НСХУ
З. Чегусова,
Г. Дюговська,
В. Томашевська,
Н. Гронська
з педагогом і учнями
коктебельської
художньої школи.

На вершині пагорба
Кучук-Янишар –
на місці поховання
Максиміліана Волошина.
Зліва направо:
заст. дир. Польського
інституту в Києві А. Лазар,
учасники художнього пленеру
«Коктебель-2011», члени НСХУ
Г. Дюговська,
З. Чегусова, Г. Дигас,
Н. Гронська.

Народження арт-об'єкта
«Дерево бажань».
Мистецтвознавці З. Чегусова
і Т. Придатко проходять
майстер-клас з плетіння лози.
Консультує автор ідеї
арт-об'єкта, координатор
пленеру Г. Дюговська.

Закриття
міжнар. симпозиуму
на тлі арт-об'єкта
«Дерево бажань».
Заключне слово подяки
від учасників укр. делегації.
Зліва направо:
Н. Мірошниченко
(керівник симпозиуму, автор
ідеї худож. перформансу
«Дерево бажань»),
З. Чегусова, А. Лазар,
В. Балибердін
(автор ідеї арт-об'єкта й
куратор пленеру).

АРТ-ПРОЕКТ «АНГЕЛЕ МІЙ, ОХОРОНЦЮ МІЙ». НМУНДМ. КИЇВ. УКРАЇНА. 2011-2012.

Фрагменти експозиції
арт-проекту в НМУНДМ.

Фрагменти експозиції арт-проекту в НМУНДМ.

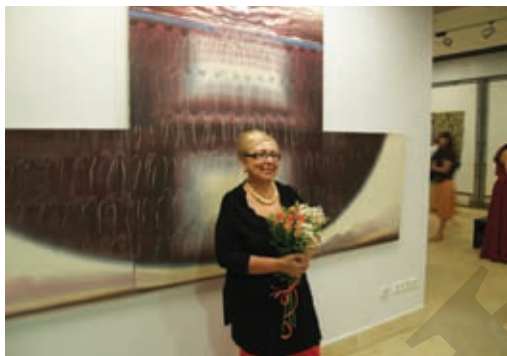
Автор ідеї та куратор
арт-проекту З. Чегусова
біля арт-об'єкта
художниці М. Базак
«Крила».

Урочисте відкриття
арт-проекту.
Зліва направо:
д-р мистецтвознав.,
зав. від. декор.
мистецтва ІМФЕ НАНУ
Т. Кара-Васильєва,
ген. дир. НМУНДМ,
керівник арт-проекту
А. Вялець, н. с. від.
декор. мистецтва ІМФЕ,
автор ідеї та куратор
арт-проекту З. Чегусова,
заст. голови НСХУ
М. Кіщук, заст. дир.
НМУНДМ, координатор
арт-проекту Л. Білоус.

АРТ-ПРОЕКТ «НОВІТНІЙ АРТ-ТЕКСТИЛЬ УКРАЇНИ (ДО ЄВРО-2012)». МСМУ. КИЇВ. УКРАЇНА. 2012.

Автор ідеї та куратор
арт-проекту З. Чегусова
в експозиції виставки
в МСМУ на тлі панно
худ. Н. Гронської.

Співкуратори арт-проекту
художниця Т. Кисельова
та мистецтвознавець
З. Чегусова.

Фрагменти експозиції
арт-проекту в МСМУ.

«НАВІКИ РАЗОМ» З СЕКЦІЄЮ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА КОНСХУ.

Біля першої київської
галереї сучасного
декоративного
мистецтва «Триптих»:
Н. Пікуш,
Т. Кисельова,
В. Потієвський,
О. Прахова, О. Потієвська.
Сер. 1990-х рр.

Дир. галереї КОНСХУ «Мистець»
І. Оксаметний, худож. Н. Гронська,
мистецтвознавець З. Чегусова,
композитор В. Гронський.
Сер. 2000-х рр.

З. Чегусова (в центрі) з колективом секції декор.-приклад. мистецтва на відкритті виставки творів В. Балибердіна і Г. Дюговської в Музеї історичних коштовностей України.

З. Чегусова та подружжя художників-керамістів Сергія та Надії Козаків. Сер. 2000-х рр.

Голова секції декор.-приклад.
мистецтва КОНСХУ
В. Балибердін, экс-голова
секції Т. Мисковець (1957–2012),
художник С. Козак. 2011.

Мистецтвознавець, автор
і куратор арт-проектів
декоративного мистецтва
З. Чегусова з київськими
художницями текстилю
Т. Кисельовою, Н. Гронською,
Г. Дюговською. 2006.

Голова секції декоративно-прикладного мистецтва КОНСХУ Т. Мисковець вітає З. Чегусову з її ювілеєм «вінком переможника» в галереї «Мистець». 2008.

Почесний член секції декор.-приклад. мистецтва КОНСХУ, н.с. відділу декор. мистецтва ІМФЕ НАНУ, засл. діяч мистец. України, лауреат Націон. премії України ім.Тараса Шевченка, президент української секції АІСА Зоя Анатоліївна Чегусова (в центрі) з дружим колективом київських художників-прикладників на секційній виставці в галереї «Мистець» у Києві. 2008.

ЗМІСТ

СЛОВО КОЛЕГ ПРО ЗОЮ ЧЕГУСОВУ

Тетяна Кара-Васильєва. Багатогранність таланту дослідника	5
Андрій Бокотей, Роман Яців. Творчий універсалізм Зої Чегусової.....	8
Людмила Міляєва. Професіональна бездоганність і душевна щедрість.....	10
Ольга Петрова. Берегиня великої майстерності.....	11
Людмила Жоголь. Зоя Анатоліївна Чегусова	13
Таміла Печенюк. Берегиня сучасного українського декоративного мистецтва.....	17
Людмила Білоус. Музи та янголи Зої Чегусової.....	21
Олена Сом-Сердюкова. Вдумлива пробіжка з натхненням	22
Ніна Саєнко. Ім'я в українському мистецтвознавстві	25
Олексій Роготченко. Зока	26
Олена Кодьєва. До ювілею Зої Чегусової.....	28
Галина Менжерес. Окраса Спілки жінок Києва	30
Лариса Петрова. Виміри життя	31
Наталія Мірошниченко. Мистецтво співричетності мистецтву.....	32
Тамара Придатко. Зоя Чегусова. Поклик долі.....	35

ДАТИ БІОГРАФІЇ І ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Етапи наукової діяльності	45
Етапи творчої діяльності	46

НАУКОВО-ТВОРЧІ ПРАЦІ ЗОЇ ЧЕГУСОВОЇ

I. Наукові видання: книжки	50
II. Розділи в колективних монографіях.....	53
III. Статті в наукових збірниках, альманахах.....	56
IV. Статті в альбомах	59
V. Статті в каталогах	60
VI. Статті в енциклопедичних виданнях	64
VII. Статті в журналах	67
VIII. Публікації в газетах	74
IX. Рецензії З. Чегусової.....	79
X. Література про З. Чегусову	81
XI. Доповіді й тези на наукових конференціях і круглих столах.....	82
АРТ-ПРОЕКТИ ЗОЇ ЧЕГУСОВОЇ.....	86

ВІДЗНАКИ І НАГОРОДИ	99
ПЕРЕЛІК ВИДАНЬ, ЩО ЗГАДУЮТЬСЯ У ПОКАЖЧИКУ	101

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ ТА МИТЦІВ, ЯКІ ЗГАДУЮТЬСЯ У ПОКАЖЧИКУ УКРАЇНСЬКОЮ, РОСІЙСЬКОЮ ТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВАМИ.....	106
--	-----

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	110
------------------------	-----

ЛІНІЯ ЖИТТЯ. СВІТЛИНИ	111
-----------------------------	-----

ЗМІСТ.....	158
------------	-----

СЛОВО ПОДЯКИ ВІД АВТОРА.....	159
------------------------------	-----

СЛОВО ПОДЯКИ ВІД АВТОРА

Ми є свідками досить неромантичного часу, для якого більш при-
таманні глухість до поезії та відсутність альтруїстичних дерзаних, що
абсолютно суперечить характеру роботи й натурі мистецтвознав-
ця. Професію нашу скоріше можна вважати стилем життя, де немає
нічого другорядного, а все – головне, і все – захоплює. Лише повне
розчинення в мистецтві, самовіддача до самопожертви дають право
називати справжнім професіоналом людину, що обрала цю досить
неординарну спеціальність, яка, на жаль, лише зрідка приносить
«матеріальні блага», проте незмінно збагачує життя радістю твор-
чості. Такий шлях свого часу обрали мої улюблені інститутські
педагоги – святі люди й повні «безсрібники», так працюють і нині мої
шановні наставники в мистецтвознавстві та колеги, яких я глибоко
поважаю.

Щиро вдячна тим, хто взяв участь у підготовці цього невеликого,
але важливого для мене видання, яке, власне, є моїм звітом за 35
років (від першої публікації) професійної діяльності – дирекції ІМФЕ
ім. М. Т. Рильського НАН України, укладачам, редакторам, дизайнерам
біобібліографічного покажчика.

Безмежна дяка всім, хто знайшов для мого скромного мис-
тецтвознавчого доробку такі високі оцінки: вони висловлені в чудових
статтях високоповажних і улюблених мною фахівців, з якими мені
почастлило впродовж десятиліть йти по життю.

Низько схиляю голову перед ними.

Наукове видання

Біобібліографічний покажчик
«**ЗОЯ ЧЕГУСОВА**»

Головний редактор: *Ганна Скрипник*

Науковий редактор: *Оксана Шевчук*

Укладачі, бібліографічне редагування:

Ольга Роечко, Тетяна Кравченко

Редактор: *Тамара Придатко*

Відповідальний за випуск: *Валентин Чумак*

Комп'ютерний дизайн, макет, верстка:

Ірина Інова, Наталія Єгоршина

Підписано до друку 12 вересня 2013 р.

Формат 60x84/16. Гарнітура Georgia.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Умов. друк. арк. 9,3.

Зам. 283. Тираж 500 прим.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського НАН України
01001 Київ, вул. Грушевського, 4

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 1831 від 07.06.2004 року

Друк: ПП Глібка С. Й.
м. Чернівці, вул. Зелена, 5-А. Тел. (0372) 58-54-54